

Delavska enotnost

Glasilo Zveze sindikatov Slovenije

Glavni urednik Dušan Gačnik
Odgovorni urednik Franček Kavčič

Ljubljana, 23. maj 1986
številka 20, letnik 45, cena 45 dinarjev

25. maj, dan mladosti! Dan, mesec, tako kot vsak, za razmislek o življenju današnje mladine in prihodnjih rodov. Delo da, toda ne kult krampa in lopate! Kult znanja, drugačnega dela in vsebinsko bogatejše življenje naj velja. Slika Andrej Agnič.

Deseti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije

ZA PRAVO ENOTNOST

»Zveza sindikatov bo delovala kot samostojen in enakopraven subjekt v sistemu socialističnega samoupravljanja,« je med drugim zapisano v predlogu resolucije za 10. kongres ZSJ. V njem je tudi rečeno, da sindikat deluje v okviru fronte organiziranih sil in da sprejema idejno in usmerjevalno vlogo zveze komunistov. Prav o tej enakopravnosti, še bolj pa o samostojnosti sindikata, je v zadnjem času vse več slišati in tudi vse več je konkretnih zahtev članstva te najbolj množične organizacije.

Sindikat je opredeljen v ustavi in številnih drugih političnih in zakonskih listinah. Delavci pa sindikat poznajo bolj po tistih nalogah, ki jih samostojno ureja, na primer po ozimnici, dopustih, rekreaciji, premalo pa mu pripisujejo vlogo množične politične organizacije. Delegati na kongresu ZSJ se bodo tako ob števil-

nih zapletenih gospodarskih vprašanjih srečali tudi z vprašanji samobitnosti lastne organizacije.

Smisel kongresa je seveda v neposrednem političnem dogovoru delavcev, brez skrbništva etatsističnih in političnih sestavov, o skupnih interesih in o poteh, po katerih jih bodo dosegli. Ker prepogosto ugotavljamo, da zvezni sindikalni forumi ne uspejajo pridobiti članstva v osnovnih organizacijah za delo, je to najpomembnejše za ustvarjanje konkretne politične enotnosti. Prav bi bilo, da bi ponovno prevladalo prepričanje, da izhoda ne moremo iskati le vsak zase, za ozdovskimi in drugimi lokalnimi mejami, računajoč, da nam bodo pomagali drugi, ne glede na lastna prizadevanja.

V tem smislu je zvezni sindikalni kongres nedvomno dogodek, ki ga članstvo pričakuje s potrebno pozornostjo. Pa ne zato, da bi na

njem drug drugemu pripovedovali, kaj naj nam družba da, da bomo lahko spet normalno gospodarili. To, kar nas vse teži, je namreč bolj ali manj znano. Čeprav že nekaj časa ni več popularno govoriti in pisati že ničkolikokrat omenjena gesla in opredelitve, bo vendarle treba tudi na zveznem sindikalnem kongresu skleniti, da bomo vztrajali pri stabilizacijskih usmeritvah, utrjevali ustavni položaj delavcev pri ustvarjanju in gospodarjenju z dohodkom v vsej družbeni reprodukciji.

Le splošno spoznanje, da izhod iz krize ni v nadaljnjem zaostrovanju notranjih nasprotij, temveč le v čistih računih, ki bodo vsakomur omogočali, da gospodari s tem, kar ustvari in kar mu pripada, po načelih solidarnosti in vzajemnosti, je lahko temelj napredka naše državne skupnosti in našega samoupravljanja, ki sta zdaj na huđi preizkušnji.

Delavci ne dvomijo o potrebnosti vztrajanja na socialistični samoupravni poti. To bodo jasno izrazili tudi na zveznem sindikalnem kongresu. Zato lahko pričakujemo, da bo sindikat s kongresom okrepil svojo ustavno vlogo in tudi v vsakdanjem življenju tako deloval. Seveda pa tudi kongres tega ne bo zagotovil, če bomo takoj po njem delali po starem, vsak zase, če članstva ne bomo pridobili za kongresne opredelitve in cilje.

Franček Kavčič

IZ VSEBINE:

V predkongresnem pogovoru s sekretarjem RS ZSS Francem Hribarjem:

SPREMENITI TEMELJE USTAVNOSTI POMENI VZETI OBLAST DELAVCEM IN JO DATI DRŽAVI

Iz javne razprave o listinah 10. kongresa ZSJ

SINDIKAT SE NE MORE OPREDELJEVATI ZA VSAKO CENO

O težah za spremembo Zakona o združenem delu

SPREMENBA 110. ČLENA ZAUŠNICA DOBRIM GOSPODARJEM

Zakaj imamo najvišjo inflacijo v Evropi

VIŠJE CENE OMOGOČAJO VSEM »BREZSKRIBNO« GOSPODARJENJE

Iz šišenske občine

AGROSTROJEVE ČEBELE ČISTIJO SVOJ PANJ

Težka odločitev nove zvezne vlade

»JOJ, KAM BI DEL«

Ob novem zakonu za prodajo družbenih stanovanj

RAZPRODAJA STANOVANJ

Trnovska afera se seli v Črnuče

MEŠETARJENJE S CENO STANOVANJ SE NADALJUJE

Intervju

DR. DUŠAN KODEK: TUDI AMERIKA IMA SVOJO IDEOLOGIJO – USPEH

(Ne) osamljen primer

Na naših sindikalnih sestankih je na začetku precej otipavanja, vrtenja okrog vrele kaše in besedovanja o stvareh, odnosih in razmerjih, ki za delavce v organizacijah združenega dela pogosto niso najbolj pomembna. Zdi se, da predsedujoči pogosto ne znajo že v začetku priti na dan z odkrito besedo dovolj zaostri vprašanje, ki je sporno in o katerem se morajo pogovoriti denimo, v sindikalni organizaciji, njenem izvršnem odboru ali koordinacijskem odboru sozda.

Zategadelj izgubljam na sestankih vse preveč časa in če v pravem trenutku kdo ne poseže v razpravo in razkrije karte, potem je takšen sestanek brez haska. Le eno nekoristno zasedanje več!

Toda očitno je, da se tudi takšna jalova praksa spreminja, saj družbene in gospodarske razmere v celoti in težave, ki so v organizacijah združenega dela pritiskajo na vse s tako težo, da se jim več ni mogoče izogniti. To je bilo opazno tudi na minuli seji koordinacijskega odbora sindikata Integral, kjer so se delegati odločili »presekati« s ponavljanji, sprejemanji stališč ter jedrnat in ostro obsodili nekatere pojave v delovnih organizacijah sozda in odnose med temeljnimi organizacijami. Neurejeni dohodkovni odnosi med tozdom Turbus, našim največjim avtobusnim prevoznikom na dolge proge in tozdom Servo (servisne delavnice) so že leta kamen spotike, ki lahko zagreni tudi medsebojno zaupanje med delavci, ne le vodstvi tozdomov. Več kot pet let že traja »nategovanje« kdo koga izkorišča, pa še zmeraj niso našli ustrežne, za oba tozda zadovoljive rešitve.

Hude obtožbe smo slišali na račun vodstva delovne organizacije Golf turist, njegove nesposobnosti in tudi poskusov intrigiranja, polresničnih informacij in dezinformacij o delu posameznih tozdomov in še zlasti agencije – podatki in svež veter v tej pa takšna natolcevanja krepko zanikajo.

Če bi v koordinacijskem odboru sindikata ostali le pri tem, bi kaj malo napravili. Zato so se odločili, da bodo o nekaterih vprašanih spregovorili na problemskih konferencah, o drugih, ki pa že dolgo rahljajo vezi v organizaciji združenega dela, pa naj spregovori arbitražna sozda. Najkasneje v mesecu dni morajo biti sprejete odločitve in odnosi čisti.

Vodstvo koordinacijskega odbora je posebej zadolženo, da sodeluje v razpravah, jih organizira in skladno s sprejetimi stališči tudi ukrepa.

Primer sindikalnega sestanka v Integralu je ilustracija za to, kako je treba zajeti veter v jadra spreminjanja razmer, ukrepanja in na mesto besedičenja o manj pomembnih stvareh »dajanja zausnic« tistim, ki svojega dela ne opravljajo dobro. To kajpak ni lahko delo, za sindikalne aktiviste zahtevno in včasih tudi tvegano, vendar pogumno in koristno za vse delavce v sozdu in za družbo. Pravzaprav bi lahko rekli, da so sindikalni delavci v Integralu zgrabili bika za roge, so pred drugimi poslovnimi in političnimi dejavniki v tej organizaciji združenega dela in to predvsem zato, ker jim je dovolj čakanja, lažnega kompromisarstva in neodgovornega ravnanja. Gre preprosto za potezo, iz katere bi morali drugi potegniti poduk, poslovodstvo pa ukrepati!

Marjan Horvat

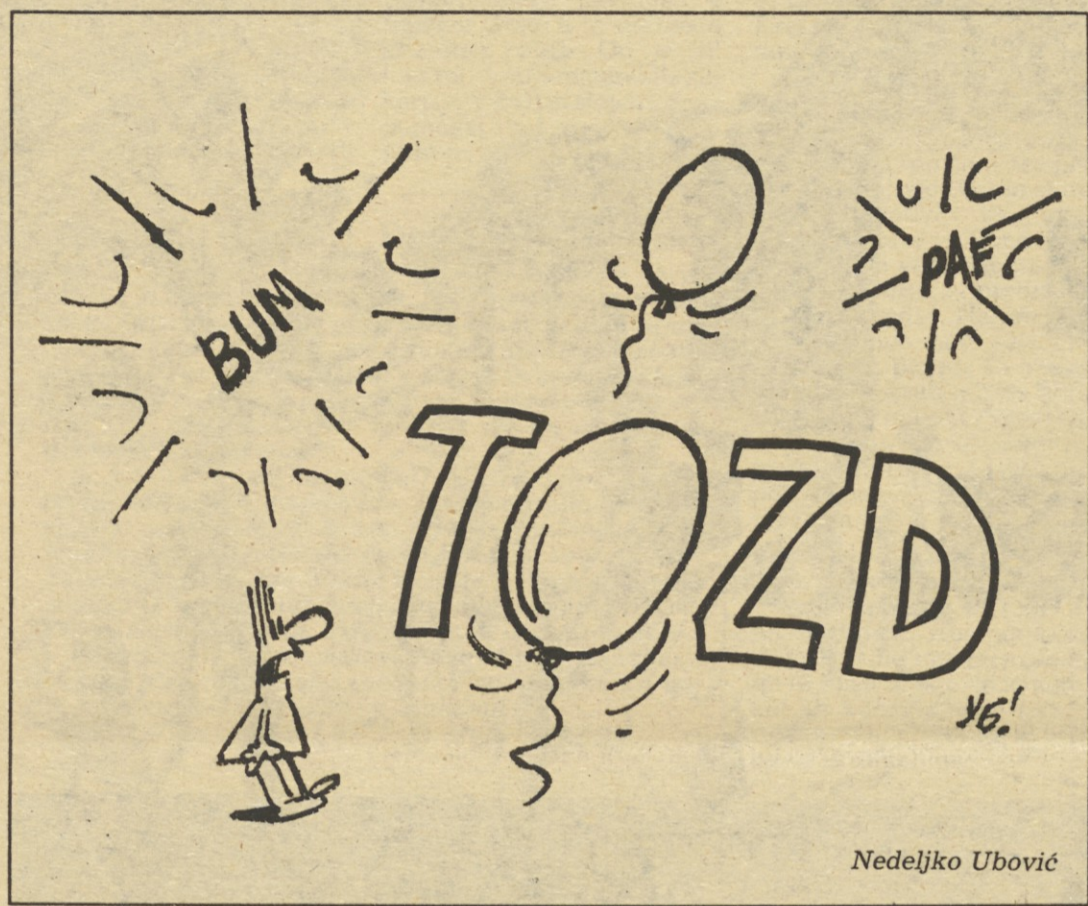
ZASEBNE TOVARNE ZNANSTVENIKOV

Republiški komite za raziskovalno dejavnost in tehnologijo proučuje – na pobudo republiškega izvršnega sveta – možnost, da bi dosežaj predvidenim spremembam zakona o osebnem delu pridružil še »dovoljenje«, da lahko tudi zasebniki ustanovljajo raziskovalne organizacije. Ob tem bo treba spremeniti tudi nekatere druge zakonske akte, saj na primer Zakon o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih ne omenja civil-

nopravnih oseb med ustanovitelji raziskovalnih organizacij in seveda tudi ne zasebnega dela na tem področju. Gospodarska zbornica občin ljubljanskega območja, ki je »na terenu« začutila veliko potrebo po razvoju takšne dejavnosti tudi v zasebnih rokah, je tudi spodbudila Komite za zakonodajo in komite za raziskovalno dejavnost, naj razmišljata o tej problematiki in tudi, kako jo razrešiti. Za povečano avtomatizacijo in robotizacijo

gospodarstva so nujno potrebni razvojni laboratoriji, ki bodo sposobni izkoristiti tudi znanje in dodajati svoje uvajanje inovacij v proizvodne procese. Toda ti laboratoriji bi morali biti povsem samostojne, hitro prilagodljive organizacije. Tako imenovane tovarne znanstvenikov, ki jih ustanovlja podjetja, pa so preveč omejene s programi, ki jih morajo razvijati za ustanovitelja.

R. B.

Nedeljko Ubović

ENERGOPROJEKT V PERUJU

Prebivalci vseh naselij iz okolice Pjura, nekaj več kot tisoč kilometrov severno od Lime, so pred kratkim »zaplениli« del imovine beograjskega Energoprojekta, ki tam gradi irigacijski projekt Čira-Pjura. Po ocenah odgovornih in Energoprojekta so »zaplениli« stroji, vredni okrog 250 tisoč dolarjev. Prebivalci tega kraja pravijo, da jim je Energoprojekt dolžan plačati za izkoriščanje gradbenega materiala, peska in kamenja. Toda Energoprojekt ima dovoljenje perujske vlade, da lahko ta material uporablja brezplačno. Vse kaže, da bo s posredovanjem policije in državnega tožilca Energoinvest dobil nazaj zaplenjene stroje. Toda zadeva ni končana, saj bo bojda župan Pjura tožil Energoprojekt in zahteval od njega 150 milijonov intijev (1 dolar 17,35 intija). V Energoprojektu trdijo, da je tožba povsem neosnovana, ker razpolagajo z odobritvijo centralne vlade.

VSE VEČ ANONIMK

Po pomoč h komisiji republiškega sveta Zveze sindikatov Hrvaške se najpogosteje obračajo posamezni delavci. Skupinsko le tedaj, kadar menijo, da so kršene pravice vseh delavcev. Anonimk je bilo lani 100 odstotko več kot v letu 1984. Predtani je bilo opaziti, da je anonimnih pritožb vse manj. Zato so nekateri menili, da se vendarle ustvarja ozračje, ko lahko delavci brezskrbno in odprto opozorijo na nepravilnosti. Takšen zaključek pa je bil, kot vse kaže, prezgoden. Kajti, anonimnih pritožb se nabira vse več tudi pri vseh drugih organih, ki se ukvarjajo z zaščito pravic in družbene lastnine.

POVZEMAMO DIALOG OPIC?

Gre za raziskavo, katere rezultati naj bi ugledali luč sveta tik pred kongresom jugoslovanske mladine. Ekipa vrhunskih sociologov prave dni v Zagrebu analizira odgovore iz vzorca 6600 anketirancev.

Časnik NIN pri vsej stvari zanima ključno vprašanje: ali je pri dandanašnji mladini zaznati kakršne koli znake novega 68. leta. Zainteresirani, poudarja NIN, si lahko oddahnejo-takšnih znamenj ni, kajti potomci teh burnih časov, današnji osemnajstletniki, govorijo že plešasti avantgardi: »Dovolj nam je tega vašega 68. Pritisnili ste kot oni iz leta 41.«

Sicer pa začne NIN spletni fabulo prav z zanimivimi elementi. Najprej se za trenutek preseli v Zagreb. Takole piše: »Nihče ni vedel, kaj naj stori. Scenarij organov reda in miru ne predvideva takšne točke. Komentar starejših pa na drugi strani tudi ni prebijal okvira darvinizma (opice!). Medtem pa je sredi zagrebškega Trga republike neki mladec »imel govor«, toda zgolj z gestikulacijami, brez glasu.

Kasneje so ugotovili, da je ta nemi nastop rezultat nezadovoljstva redakcije off-radio postaje »101«, ki so ga izzvale lanske akcije »redčenja« mladih novinarjev. Hkrati študentje Filozof-

SEJA CK ZKS

V sredo se je sestal na drugi seji Centralni komite ZKS, ki je obravnaval osnutke resolucije 13. kongresa ZKJ. V razpravi in v uvodnih besedah Tine Tomlje, članice predsedstva CK ZKS, je bilo ugotovljeno, da usmeritve te listine 13. kongresa kažejo na izhod iz krize in tudi smeri razvoja družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema v naši družbi. Razpravljalci so na seji opozorjali na vsakdanjo prakso, ki gre pogosto mimo resolucijskih opredelitev, in če govorimo že o tem, potem dodajmo, da to velja tudi za ravnanje članov ZK, ki se kaže pri (ne)izpolnjevanju ene izmed temeljnih zahtev, da mora biti član ZK dejaven tudi v množičnih družbenopolitičnih organizacijah. Zelo na kratko bi lahko povzeli, da mora biti osnovno hotenje naše družbe in bržkone tudi prihodnjega kongresa jugoslovanskih komunistov, socializem, ki bo bogatejši, bolj demokratičen, human in gospodarsko učinkovit – in v tej smeri je potrebno tudi dopolniti listine 13. kongresa ZKJ.

RAČUNALNIŠKA NADLOGA

Nekateri menijo, da glede uporabe računalnikov v industriji zaostajamo za razvitem svetom za kakih deset let. Če pa lahko presodimo po anketi, ki jo je nedavno tega opravila medobčinska gospodarska zbornica ljubljanskega območja med statističnim vzorcem delovnih organizacij tega območja, bi bilo zelo lepo, če bi zaostajali samo za deset let. Razlika je najbrž najmanj dvakratna. So seveda častne izjeme, kot na primer Litostroj, ki bo do jeseni svoje razvojne, raziskovalne kadre ter proizvodnjo opremil z računalniki, vrednimi več kot milijon dolarjev. Toda anketirani vzorec delovnih organizacij kaže, da le-te uporabljajo računalnike zgolj za materialno in finančno poslovanje, kadrovske evidenco ter za evi-

denje potrošnih posojil. Res je sicer, da večina anketiranih organizacij meni, da bo v prihodnje računalnike uporabljala tudi za vodenje osnovnih tehnoloških procesov ter za stimulacijo in optimizacijo tehnoloških procesov. Toda v isti sapi so tudi odgovarjali (dve tretjini vprašanih), da za nakup nove računalniške opreme ne nameravajo potrošiti več, kakor do 100 milijonov dinarjev, da še nimajo (40 odstotkov) nikakršnega koncepta informacijskega sistema, vodenega prek računalnika ter da (tretjina anketiranih DO) so v naslednjih letih pred pomembnejšimi naložbami, kakor je nakup računalnika.

Najbrž še mnogi vodstveni kadri mislijo, da jim je »od boga dano«, da delajo po starem še naprej... R. B.

Slovenije). Večina mladih pričakuje, da bo v prihodnosti osebno bolje živela, medtem ko naj bi družba nasploh živela slabše. Na koncu pa še podatek, ki bi gotovo zbegal ustanovitelje sodobne sociologije: stališča povprečnega mladega zveznega mladince so bolj odvisna od tega, iz katere republike in pokrajine prihajajo, kot pa socialnega sloja.

Dejstvo je, da mladi negativno ocenjujejo dober del samoupravne prakse in da kritičnost raste skladno s stopnjo razvitosti okolja, v katerem živi anketiraneec. Tako na primer trditve »iluzija je, da bo samoupravljanje rešilo obstoječe družbene probleme«, podpira 7 odstotkov mladih s Kosova, 8 iz BiH, 10 iz Makedonije, 13 iz Črne gore, po 14 iz Srbije in Vojvodine, 16 iz Hrvaške in celo 36 odstotkov iz Slovenije. NIN o tem ne govori, vendar bi se vseeno veljalo vprašati: ali si je moč s tezo o »skladni rasti kritičnosti z razvitostjo okolja« razlagati tudi podatke v naslednji razpredelnici?

Mladi in ZK

	Nočejo v ZK	Hočejo v ZK	Niso razmišljali
BiH	10,0%	80,0%	10,0%
Črna gora	38,3%	51,0%	10,6%
Hrvatska	46,9%	17,3%	35,8%
Kosovo	21,7%	72,5%	5,8%
Makedonija	27,1%	62,7%	10,2%
Slovenija	76,1%	4,5%	19,4%
Srbija	51,4%	30,0%	18,6%
Vojvodina	46,4%	28,6%	25,0%

Predkongresni pogovor s sekretarjem RS ZSS Francem Hribarjem

SPREMENITI TEMELJE USTAVNOSTI POMENI VZETI OBLAST DELAVCEM IN JO DATI DRŽAVI

Priprave na zvezni sindikalni kongres se iztekajo. Zdi se nam, da niso bile tako poglobljene in široke, kot za 11. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Kako bi jih vi ocenili?

»O listinah 10. kongresa ZSJ smo razpravljali obenem s poročilom, resolucijo in statutom za slovenski kongres. Zlasti v posebnih tematskih razpravah, na primer o vprašanih dohodka in njegove delitve, o socialni politiki in tudi o statutarnih spremembah, ki so bile že pred 11. kongresom, smo veliko razpravljali tudi o opredelitvah, ko so bile zapisane v osnutkih listin za zvezni kongres. Razprave pa se seveda niso nanašale samo na opredelitve v zveznih listinah, temveč so v bistvu izhajale iz gospodarskih in političnih razmer v posameznih tozidih ali širših okoljih. Razprave, ki so se v bistvu nanašale na vprašanja, ki so zdaj najbolj aktualna za vse delavce, zato niso mogle mimo konkretnih gospodarskih vprašanj, ki so povezana z dolgoročnim stabilizacijskim programom oziroma odstopanj od njega. Zato so prišle do izraza ocene, da nismo delavcem dali pravih sistemskih podlag za stabilizacijsko gospodarjenje. Najbrž ni naključje, da je bil v ospredju teh razprav prav novi devizni sistem, ki izvoznikom na zahodno-devizno tržišče ne daje pravih zagotovil, da se za njihov izvoz družba tudi resnično zavzema. Razpravljali so menili, da novi devizni sistem bolj spodbuja prodajo na klirinško področje in seveda tudi pritisk na domače tržišče. Izvozniki na devizno tržišče pa tudi zaradi administrativnih postopkov ne morejo dobiti niti majhnih deviznih zneskov, ki so potrebni za izpolnitev izvoznih poslov na zahtevnem in razvitem tržišču.«

Kongres seveda ne bo rešil tega in številnih drugih vprašanj, ki pritiskajo na sindikalno članstvo. Slovenija je tudi sicer v bistveno drugačnem položaju kot delavci v drugih republikah in pokrajinah.

»Res je, da kongres sam ne bo ničesar rešil. Res je tudi, da se je za kongres lažje dobro pripraviti, kot se potem organizirati za uveljavljanje sprejete politike. Del članstva vseeno pričakuje, da bo kongres sprejel nekakšno novo politično listino, ki bo sama reševala napolitične probleme. Prepričan sem, da je kongres priložnost in možnost, da se politično poenotimo o najpomembnejših vprašanih družbenogospodarskega razvoja. Zato je pomembno, da se vztrajamo na dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije in da sklenemo, da niso potrebne spremembe temeljev političnega sistema socialističnega samoupravljanja in ustavnega položaja delavcev. Sprememba temeljnih ustavnih določil, za kar se nekateri zaveda-

jo, namreč pomeni vzeti oblast delavcem in jo dati državi ali sestavom, ki v njem imenu upravljajo. Ne zanikamo pa seveda možnosti in potrebe, da se v nekaterih primerih oceni, ali so še potrebne takšne nesmotrno organizirane samoupravne interesne skupnosti, kot jih imamo, kajti požirajo dosti denarja, delegati v njih pa razeo o delitvi denarja nimamo o čem odločiti.

Menim, da je pomembno, da se na kongresu tudi zedinimo, da niso možne rešitve v obliki nekakšnih bližnjic, ki naj bi nas izvlekle iz krize. Mislim predvsem na čedalje bolj priljubljeno metodo nepotrebne povečevanja cen, s katerimi si organizacije združenega dela, njihova vodstva in delavci ustvarjajo varljive možnosti za izboljšanje gospodarskega položaja in za povečevanje realnih osebnih dohodkov.

Glede kongresnih listin, o katerih smo se v zadnjih dneh pogovarjali tudi z delegati 10. kongresa ZSJ, moram povedati, da so po našem mnenju politične prednostne naloge, o katerih moramo na kongresu doseči popolno soglasje, še pre malo jasno zapisane in poudarjene v odnosu do vseh tistih drugih misli, ki niso tako bistvenega pomena za mobilizacijo sindikalnega članstva. Zato bomo morali na kongresu še bolj odločno in jasno povedati, da je izhod le v opori na lastne moči, da je napredek mogoč le z večjim ustvarjenim dohodkom in ne z njegovo drugačno delitvijo na podlagi meril socialne politike.«

Vse te politične opredelitve so prevladovale na 11. kongresu, in prepričani smo, da sta na njihovi podlagi tvorno sodelovali v delovnih telesih, ki so pripravljala zvezne sindikalne

listine. Ali se vam zdi, da ste bili uspešni? Zanima nas tudi znano sporno vprašanje iz predloga statutarnih sprememb o »samostojnosti« republikah in pokrajinskih sindikalnih organizacij.

»Menim, da smo z vsemi predlogi, ki so nastali v predkongresnih razpravah v glavnem uspeli. Tudi glede statuta so bili naši predlogi v bistvu upoštevani. Na njihovi podlagi je spremenjen splošni del ali preambula statuta, v normativnem delu statuta pa bi se seveda dalo še kaj doseči. Opozoriti moram, da so tudi slabi prevodi zveznih sindikalnih listin povzročili več nepotrebnih razprav in da bi se takšnim napakam v prihodnje morali izogniti. V razpravah z delegati, ki smo jih imeli v zadnjih dneh, pa smo tudi skupaj ugotovili, o čem kaže na kongresu še razpravljati, in lahko pričakujemo, da bo več kot šestdeset razprav delegatov iz Slovenije dalo še nov prispevek k izboljšanju listin o omenjenih strateških opredelitvah kot tudi glede drugih vprašanj, ki jih nisem omenjal.

Sicer pa moram povedati, da nam je vsem skupaj mnogokrat zmanjkovalo časa za bolj poglobljeno obravnavo listin zveznega sindikalnega kongresa. V nekaj mesecih smo namreč opravili kongrese vseh družbenopolitičnih organizacij, imamo tudi nova vodstva sindikalnih organizacij v ozdih in občinah, imeli smo tudi volitve, konstituirali smo vse skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Zato smo bili nemalokrat v kar precejšnji časovni stiski in menim, da moram razčleniti, ali smo v tako kratkem času sposobni dobro opraviti vse te naloge, ob katerih seveda tudi redno delo ne sme trpeti.«

Tudi vi ste omenili, da delavci vse manj gospodarijo z dohodkom, kar nedvomno kaže na to, da delegatski sistem ne deluje in da država ali kar birokracija prevzema vlogo, ki jo načelno imamo samoupravno organizirani delavci. Zdi se nam, da se tudi sindikat tem težnjam ni dovolj odločno postavljaj po robu.

»Res je, da smo tudi v sindikatih kdaj pa kdaj podpisali predloge, ki so objektivno povzročali zmanjševanje tistega dela dohodka, s katerim delavci samostojno gospodarijo. Do tega je prihajalo tudi zato, ker smo v političnih organizacijah morali podpirati ukrepe, ki so bili predlagani zato, da bi omogočili sprotno odplačevanje obveznosti do tujine. Menim, da so pri nas dejanske družbene potrebe, ki so nastale tudi zaradi prehitrega razvoja družbenih dejavnosti, večje kot so stvarne možnosti našega gospodarstva, večje, kot je zanje možno nameniti iz našega premajhnega družbenega proizvoda. Pri nas nimamo sprejetega vrstnega reda potreb in zato vsak družbeni subjekt zase enako upravičeno postavlja zahteve družbe, kar pomeni gospodarstvu. Sindikati se moramo enkrat za vselej izboriti, da bodo vsi družbeni subjekti naenkrat predložili programe in potrebe delavcem, ker bodo potem ti lahko dejansko odločali, za kaj bodo namenjali del dohodka, ki ga ustvarjajo.

Delavci namreč ne morejo sprejemati novih in novih obremenitev, ker tako slabi njihova možnost smotrne gospodarjenja z združenimi sredstvi.«

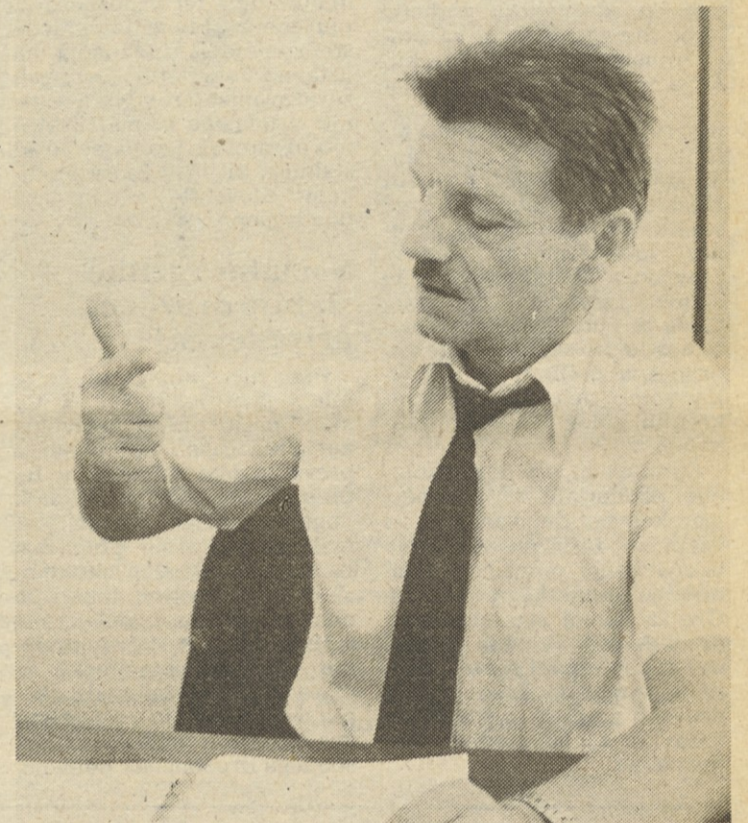
Razen teh strateških vprašanj seveda kaže iz izkušenj slovenskih sindikatov na Zveznem kongresu ponuditi še kakšno novo opredelitev v zveznih kongresnih listinah. Mislimo tudi, da ne gre za vsako ceno vztrajati pri preciziranju vseh formulacij, ki niso skladne z našimi političnimi opredelitvami, pa tudi to, da ni treba vsiljevati enakih opredelitev in ciljev v vsej Zvezi sindikatov Jugoslavije?

»Strinjam se z vami. Vendar, če pogledamo letošnje izvozne dosežke, vidimo da bomo dosegali vedno manj ciljev, tako pa bo vedno bolj ogrožena tudi naša proizvodnja. Nestimulativni izvoz na devizno tržišče seveda drugače čuti gospodarstvo republike, ki izvaža četrtno proizvodnje, kot tam, kjer izvažajo le petnajstino. Naša zadolženost v tujini je danes postala pomembno splošno državno vprašanje, s tem pa so povezane močne težnje za socializacijo delov in tudi vseh izgub, ki v zadnjem času močno naraščajo. Zato bi bilo prav, da bi tudi do tega zgočega vprašanja našega gospodarstva sprejeli skupno sindikalno stališče, ki bo omogočilo izhod iz sedanjega zagatnega položaja.

Na podoben način bi bilo treba narediti še kakšen korak pri obravnavi položaja družbenih dejavnosti, zlasti glede pojmovanja, da predstavljajo samo obliko družbene porabe. Lahko bi kaj rekli tudi o zahtevah za skrajševanje delovne dobe, po našem mnenju za to nimamo pravih možnosti, namesto tega pa bi lahko skupaj razmišljali o poskusnem uvajanju skrajšane delovne časa pa tudi o večizmenskem delu in dejanski izkoriščenosti družbenih sredstev za proizvodnjo. Menim tudi, da noben sistem, in tudi naš ne, ne prenese

tudi v delegatski bazi in bo odveč naš strah, da stališča predsedstva RS ZSS ne bodo sprejeta v republiški skupščini. Morali bomo doseči tudi to, da bo sindikalna organizacija v enem letu dejansko obravnavala le kakšnih deset za delavce najpomembnejših vprašanj iz programa dela skupščine SR Slovenije, namesto več sto točk, v katerih še vedno prevladujeta zakonodajna in sistemska problematika.

Veliko bomo morali narediti tudi za usposabljanje sindikalnega aktiva. Danes veliko naših aktivistov ne pozna niti vseh nalog, kaj še

zahtev po socializaciji, ki temelje samo na primerjavi višine osebnih dohodkov, ne upošteva pa dela in njegovih rezultatov.«

Vrnimo se k vprašanju delovanja političnega sistema in vloge sindikata v njem. Naše enotno mnenje je, da mora biti sistem bolj učinkovit in da moramo zmanjšati papirnato vojno, s katero obremenjujemo samoupravljanje in delegatske skupščine. Vemo tudi, da za nas ni sprejemljiva zamisel za novi zbor združenega dela v zvezni skupščini. Kaj bi bilo potrebno še narediti?

»Sindikat mora delovati tako, da si bo ustvaril bolj avtonomni položaj, to velja tudi za njegovo kadrovsko politiko. Ne smemo več pristajati na rešitve, za katere nismo prepričani, da so dobre. V takih primerih bo bolje, če bomo s svojimi stališči javno nasprotovali takšnim predlogom. Seveda pa bomo za takšno politiko in samostojnost rabili tudi še boljše strokovne službe, ne samo v republiškem sindikatu, temveč tudi v občinah in predvsem v ozdih. Če bomo s takšnimi stališči tudi dejansko pridobili sindikalno članstvo, bomo vplivni

le, da bi vedeli, kako uveljavljati pristojnosti, ki jih ima sindikat po zakonu o združenem delu. Nič se še nismo vprašali, kaj je s samoupravnimi odločitvami in tudi s skupščinskimi sklepi, za katerih sprejemanje sindikat ni opravil dolžnosti, ki jih ima po ustavi in zakonu o združenem delu. To moramo čimprej rešiti in sicer tako, da bo sindikat izpolnjeval svoje obveznosti, ker brez tega ne more biti pravega samoupravljanja.«

Za konec želite verjetno še kaj dodati?

»Želim, da bi na kongresu resnično uskladili naše strateške, politične in gospodarske usmeritve, ki sem jih že omenil. Skupno se moramo dogovoriti tudi na odgovornost in sankcije za neizpolnjevanje le-teh. Potem pa se organizirajmo, da se bomo tega, kar bomo sprejeli, tudi resnično držali. Zame pa pri tem delu ne pride v poštev nobeno skrivanje za kolektivno odgovornostjo, menim namreč, da je osebno odgovornost vedno mogoče in potrebno ugotoviti.«

Po pogovoru v uredništvu v katerem sta sodelovala Marjan Horvat in Andrej Agnič, zapisal Franček Kavčič

Iz javne razprave o listinah 10. kongresa ZSJ

SINDIKAT SE NE MORE OPREDELJEVATI ZA VSAKO KONKRETNO CENO

Danes, ko zaključujemo redakcijo našega časnika, se je sestel republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ki je v osrednji točki dnevnega reda razčlenil pripombe iz razprave o osnutkih listin, ki jih bo sprejel 10. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. V javni razpravi je bil osnutek poročila o delu ZSJ in sveta ZSJ med 9. in 10. kongresom, osnutek resolucije 10. kongresa in osnutek sprememb in dopolnitev statuta Zveze sindikatov Jugoslavije.

Tudi v naši republici sindikalne organizacije in organi ocenjujejo, da je bilo prizadevanje Zveze sindikatov v preteklem obdobju precejšnje, da so se v neugodnih gospodarskih in družbenih razmerah zlasti osnovne sindikalne organizacije precej trudile pri premagovanju številnih težav delavcev, pa vendar je še precejšnja razlika med trudom in dosežki. V osnutku poročila je po mnenju iz javne razprave premalo ocen o razkoraku, ki ga omenjamo, prav tako pa v poročilu tudi premalo samokritično govorimo o vsebini in metodi dela v zvezi sindikatov, notranjih odnosih kot tudi o uveljavljanju vloge sindikatov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja. Navkljub temu je iz javne razprave moč razbrati, da je poročilo s svojo kritičnostjo in samokritičnostjo primerna podlaga za določitev smeri delovanja in konkretnih nalog v Zvezi sindikatov.

Osnutek in predlog resolucije poudarjata tri področja sindikalnega delovanja, ki so vsekakor žariščna vprašanja uveljavljanja množične organizacije delavskega razreda. Gre za razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in materialni razvoj, politično, organizacijsko in kadrovske graditve zveze sindikatov in njeno mednarodno delovanje.

V javni razpravi je bila poudarjena zahteva, da moramo hitreje, zlasti pa učinkoviteje izpolnjevati dolgoročni program gospodarske stabilizacije in izoblikovati takšne rešitve v gospodarskem sistemu in takšne ukrepe razvoje in tekoče gospodarske politike, ki bodo spodbujali delavce v ozdih za čim učinkovitejšo gospodarjenje z družbenimi sredstvi in krepili njihovo vlogo pri odločanju o družbeni reprodukciji. Tako kot na slovenskem sindikalnem kongresu je tudi javna razprava o zveznih listinah poudarila, da je moč iskati izhod iz sedanjih gospodarskih razmer predvsem v opiranju na lastne moči, v večjem pomenu lastnega znanja, da je naša prihodnost v tehnično-tehnoški posodobitvi gospodarstva, preusmeritvi proizvodnih programov, v hitrejšem vključevanju v mednarodno delitev dela ter v pospeševanju samoupravne integracije sredstev, dela in znanja na ustavno sprejetih osnovah združevanja ter v skrajševanju delovnega in podaljševanju obratovalnega časa. To so stalnice, ki jih v Zvezi sindikatov Slovenije že dalj časa poudarjamo.

Socialne razlike slabijo družbena prizadevanja

Prav nič čudnega ni, če je bilo v javni razpravi tudi tokrat opaziti precej nejevolje, ker prepočasno odpravljamo prave vzroke inflacije, v tej bitki administrativno urejamo pogoje za gospodarjenje, premalo dosledno in prepočasno pa dajemo prostor ekonomskim zakonitostim, delitvi po delu in rezultatih dela, prav tako pa tudi neustrezno urejamo družbenoekonomski in materialni položaj v družbenih dejavnostih in v nekaterih gospodarskih dejavnostih posebnega družbenega pomena.

Socialne razlike, ki v naši družbi so, a pogosto niso sad dela, bi kazalo čimprej odpraviti saj razvrednotijo družbena prizadevanja, da bi bili le delo in boljši sadovi dela merilo za prisvajanje, kar se mora seveda odražati tudi v povečanem dohodku delavcev in njihovih družin in mora postati vir materialne in socialne varnosti.

Družbeno-gospodarski odnosi naj narekujejo organiziranost

Resoluciji, ki naj bi jo sprejeli na 10. kongresu ZSJ lahko po javni razpravi v Sloveniji očitamo, da je še zmeraj precej dolgovozna, nekatere naloge v njej so po dvakrat zapisane, v celoti pa je premalo mobilizacijska. Kaj čudno je tudi ločevanje samoupravne organiziranosti in nalog zveze sindikatov v tem procesu od nalog za utrjevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, ki so lahko edina podlaga samoupravni organiziranosti in političnem sistemu socialističnega samoupravljanja. Tako menimo tudi zategatelj, ker je uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in ustavne vloge delavca v združenem delu tista prvina, ki je in mora biti za Zvezo sindikatov Jugoslavije temeljni skupni interes delavcev in narekuje tudi organiziranost združenega dela in vsega političnega sistema.

Seveda so v razpravah v naši republici podprli usmeritve v predlogu resolucije ZSJ, naj se v prihodnje okrepi ustavna vloga tozda - torej tiste celice združenega dela, v kateri delavci odločajo o vseh vprašanih družbene reprodukcije - in delovna organizacija kot poslovni subjekt. Seveda so potrebne tudi spremembe nekaterih sistemskih zakonov in razumevanje »pristojnosti« različnih ravni or-

ganiziranosti. Zacementirati kakršnokoli organiziranost v času hitrih tehnoloških in gospodarskih sprememb pa je lahko za razvoj usodno. Zato je potrebno v resoluciji poudariti odgovornost poslovo- vodnih sestavov in strokovnih služb za spremembe v organiziranju, naj spodbujajo takšne spremembe tedaj, ko jih narekuje uveljavljanje dohodkovnih odnosov, nova ali drugačna tehnologija, delitev dela, specializacija in podobno. Nepopustljive pa morajo biti zlasti tedaj, ko bi skušal kdo delavcem kakorkoli omejevati pravico do temeljne organizacije združenega dela, v kateri delavci neposredno uveljavljajo svoje družbeno- ekonomske in druge samoupravne pravice.

Zavrtni predloge, ki ne podpirajo stabilizacije

V javni razpravi v naši republici so se izoblikovale odločne zahteve, naj Zveza sindikatov izostri svoj odnos do predlagateljev gospodarskega sistema in njegovih mehanizmov ter ukrepov tekoče ekonomske politike. Gre za poudarke, sicer že znane, vendar pa v praksi doslej premalo upoštevane, da morajo vse te spremembe utrjevati ustavni položaj delavca, krepiti samostojnost in odgovornost organizacij združenega dela pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi na podlagi stvarnega vrednotenja proizvodnih tvorcev in gospodarskih zakonitosti. Zahteva po zavračanju takšnih predlogov, ki bodo nasprotovali ciljem dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in hkrati zahteva

po odgovornosti predlagateljev za napačne in neučinkovite rešitve, ki morajo plačati tudi svoj račun za takšno početje, je jasno in končno tudi marsikje že zapisana. Za zvezo sindikatov pa je pomembno, ali bo v prihodnje bolj dosledno ravnal skladno s svojimi usmeritvami.

Stvarni dohodek temelj vseh načrtov

Skraini čas je, da postane dohodek s celotnim družbeno- ekonomskim instrumentarjem in v konkretnem gospodarskem ravnanju in gospodarjenju realna družbeno- ekonomska kategorija v sistemu družbene lastnine. Le realni dohodek, dosežen s kakovostnimi dejavniki gospodarjenja, omogoča družbeno dogovoreno raven zadovoljevanja osebnih, skupnih in splošnih potreb in hitrejši napredek. Le takšen dohodek je lahko pravo merilo učinkovitosti gospodarjenja in upravljanja z družbenimi sredstvi. Le takšna je lahko tudi podlaga za načrtovanje razvoja posameznih gospodarskih subjektov in družbenega in gospodarskega razvoja sploh. Toda doseči to ne pomeni le spodrežati peruti inflaciji v vsakodnev- nem ravnanju gospodarskih subjektov, temveč spremeniti tudi ekonomsko politiko delitve družbenega proizvoda, ki ne spodbuja njegove rasti na osnovi želja, emisije in nepotrebnega zadolževanja, ampak v drugačnem gospodarjenju z stvarno ovrednotenimi proizvodnimi tvorci. Pa ne samo to! Soočiti se moramo z resnico, da socializacija slabega dela, ki se kaže tudi v izgubah in porabi neustvarjenega dohod-

ka pelje le v še večjo krizo, ki bo imela poleg gospodarskih tudi politične posledice. Mor- da bi z drugimi besedami, a malce grobo lahko zapisali, da tisti, ki ni sposoben preživeti sedanje umje ter se čimprej preusmeriti v proizvodnjo ti- stega in takšnega blaga, ki ga rabi domači trg in ki se s ka- kovostjo in konkurenčnostjo sploh kosa s podobnimi na tu- jih trgih, ne sme preživeti.

Manj administrativnega urejanja in več samostojnosti pri gospodarjenju je nekakšna rdeča nit, ki je prevevala raz- pravo v naši republici. Zato tudi ni bilo pričakovati, da bo opredelitev v predlogu resolu- cije, da je potrebno vsako leto določiti »politiko cen«, nalete- la na ugodna tla. To lahko raz- umemo tako, kot da se Zveza sindikatov Jugoslavije zavze- ma za določanje tako imeno- vane projekcije cen na zvezni ravni in bi potem, kako se kdo drži (projekcije namreč), ugo- tavljali odgovornost samou- pravnih in poslovo- vodnih orga- nov. Da je to voda na mlin še večji krepitvi administrativ- nega urejanja in potiskanja sindikata v vlogo, da se opre- deljujejo za vsako konkretno ceno, ni dvoma. Sindikalna naloga to pač ni, kajti glede na delitev vlog in odgovornosti v naši družbi je sindikalna nalo- ga prej in predvsem, da vpliva na uveljavljanje takšnega go- spodarjenja, ki omogoča zmanjševanje stroškov, boljše izkoriščanje zmogljivosti in delovnega časa, večje racionalizacije in podobno. Vse to pa je povezano tudi s kakovost- nim celovitim načrtovanjem v organizacijah združenega dela in v družbi sploh, kar je podla- ga za zagotavljanje gmotne in socialne varnosti.

Marjan Horvat

Janko Smolar - koroški delegat na zveznem sindikalnem kongresu

VEČ ENOTNOSTI V SINDIKATIH

Osnovna usmeritev naših kongresov, tudi sindikalnih, bi morala biti, čim večja povezanost z neposredno prakso, z našim vsakdanjim delom. Tako razmišlja Janko Smolar iz Dravograda, delegat na zveznem sindikalnem kongresu. Zatorej, od zveznega kongresa, ki se ga udeležuje prvič, pričakuje predvsem dobre napotke za delo.

»V sedanjih zapletenih časih ne smemo in ne moremo imeti kongresov zaradi kongresov,« pravi. »Čeprav moramo opozoriti na napake, ki jih delamo, pa menim, da to ne bi smel biti kongres tarnanja, marveč jasno opredeljenih ciljev. Prav zato se mi zdi predlog resolucije nekoliko preobsežen. V njem bi morali natančneje določiti prednostne naloge. Res je treba narediti vse, kar piše v resoluciji, vendar vsega naenkrat ne bomo mogli rešiti. Nekateri stvari morajo imeti prednost. In nanje moramo opozoriti tudi na kongresu.«

Janko Smolar poudarja, da so doma, v občini Dravograd, nekaj takšnih nalog že določili. Gre zlasti za pomembnejšo vlogo sindikatov pri delitvi osebnih dohodkov. »V zadnjem času pritiskajo na neusklajeno rast osebnih dohodkov zlasti v tistih delovnih organizacijah, kjer storilnost pada, kjer sadovi dela (ali nedela) niso dobri. Zato smo se odločili, da bomo skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami zahtevali večjo odgovornost vodilnih in drugih delavcev ter družbenopolitičnih organizacij v delovnih organizacijah. Obenem pa se bomo posvetili predvsem tistim delovnim organizacijam dobili mlada sindikalna vodstva, ki se bodo morala šele živjeti v delo.«

Janko Smolar še marsikaj pričakuje od zveznega kongresa. Koroški delegati so se dogovorili, da bodo opozorili na rudarstvo, črno metalurgijo, lesno industrijo, kmetijstvo in še na kaj.

»Nekaj bomo seveda morali reči še o enotnosti v sindikatih. Te je bilo doslej večjih premalo. V sindikatih smo organizirani kot enotna fronta delavskega razreda, pa pogosto ne ravnamo tako. Vlečemo vsak na svojo stran, neenotni smo, tega pa v teh kriznih časih ne smemo dopustiti. Večkrat tudi slišimo, da sindikatov pri nas sploh ne potrebujemo. S takšno tezo se nikakor ne morem strinjati. Nekateri menijo, da bi morali biti sindikati v opoziciji. Tudi to je zame sporno. Saj je pri nas vendar na oblasti delavski razred in sindikati smo njegova organizacija.

Mar naj bomo torej v opoziciji proti sebi? Je pa včasih položaj takšen - zlasti zaradi velike administracije, da bi bilo dobro, če bi bili v »opoziciji«, če to pomeni večjo odločnost in prizadevanje za vpliv delavcev na dogajanja v naši družbi. Vidite, vse to so tudi stvari, o katerih bomo morali govoriti na kongresu.«

Tomislav Ivič

Zofija Nanut, Nova Gorica

UREDITEV NAGRAJEVANJA

Med delegati, ki bodo na zveznem sindikalnem kongresu zastopali novogoriško občino in člane sindikalnih organizacij severnoprimskega območja, je tudi Zofija Nanut, vodja splošne kadrovske službe v novogoriški trgovski organizaciji Moda Manufaktura. Zofija Nanut je že vrsto let dejavna sindikalna delavka v svojem kolektivu in zunaj njega, hkrati pa tudi ena tistih delavk, ki si nenehno prizadevajo, z optimizmom namreč, za razvoj samoupravnih odnosov, za učinkovito delovanje delegatskega sistema.

Zofija Nanut namreč pravi: »Ne smemo izgubiti poguma, kljub težavam, in ne morale. Vse je mogoče narediti, le če se bolj zavzameš za to, kar je treba storiti. Samo z jakanjem in stokanjem ne moreš priti iz težav.«

Prav zato se je tudi sama odločila, da bo, če naj bi na kongresu jugoslovanskih sindikatov govorila o izkušnjah sindikalnega delavca in spoznanjih iz svojega okolja, sodelovala v tisti komisiji, ki bo razpravljala o njej najbolj »domaćih« temah. To pa je razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja in politična in organizacijska

ter kadrovska izgradnja Zveze sindikatov.

»To je izjemno široka tema. Menim, da je prav na tem področju veliko nalog, ki so za sindikalno organizacijo zelo pomembne. Veliko je stvari, ki jih bo treba dopolniti, in slabosti, ki jih bo treba odpraviti,« meni.

V svojem prispevku za kongres bo sporočila predvsem izkušnje o delovanju družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov, delegacij in delegatov v svoji delovni organizaciji.

»Med slabostmi v delovanju delegatskega sistema je na primer ta, da so delegati še vedno preveč prepuščeni sami sebi. Dobijo gradivo in z njim počnejo, kar pač počnejo. To velja predvsem za delo delegatov v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti.

Zagotovo je nadvse pomembna tudi demokratična izbira delegatov. V naši trgovini so delavci že spoznali, da je pomembno, da so delegati tisti, ki imajo več znanja, več izobrazbe. Drugi so ponavadi tihi in so torej sprejemali odločitve brez pripomb. Na delavskem svetu v naši delovni organizaciji se kaj takega že dolgo ne more zgoditi. In ta-

ko bi moralo biti povsod, v vseh delegacijah, skupščinah, samoupravnih organih.«

Zofija Nanut opozarja tudi, da marsikje začne sindikat delati šele, ko močnejše »zaskriplje«. Ponavadi pa je to takrat, ko gre za osebne dohodke.

»Menim, da je zato prednostna naloga nagrajevanje po delu. Slabo delo je vedno povezano tudi s slabim samoupravnim, družbenopolitičnim in delegatskim delom. Z nagrajevanjem je treba torej spodbuditi dobro delo. Tudi v naši delovni organizaciji smo prej imeli obdobja, ko smo zanemarjali osebne dohodke. Zdaj skrbimo za to in delavci so zadovoljni. Zat pa so tudi pripravljeni sodelovati na sejah. Seveda je precej odvisno tudi od strokovnih delavcev v delovni organizaciji, ali bodo takšno pripravljenost izrabili in jo spodbujali.«

Kaj kot delegatka pričakuje od zveznega kongresa sindikatov? »Kongres mora biti priložnost za izmenjavo izkušnje. Pripraviti pa mora tudi podlago za to, da se bo delavec, kjerkoli v naši državi, dejavno vključil v prizadevanje za rešitev naših osnovnih vprašanj.«

Slavica Crnica

Teze za spremembo zakona o združenem delu

SPREMEMBA 110. ČLENA ZAUŠNICA DOBRIM GOSPODARJEM

Kritična analiza delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja je nakazala potrebne spremembe in dopolnitve sistema in nekaterih temeljnih družbenih listin (ustava in zakon o združenem delu). Vročnemu polemiziranju, skrajnostnim ocenam o našem političnem sistemu, ho-tenjem v nekaterih okoljih, da ga preoblikujemo po receptu spred dvajsetih let, se postavlja po robu trezna ugotovitev, ki se je oblikovala v javni razpravi, da moramo dograjevati sistem in domoljubno njegove temelje, zapisane v ustavi. Zategadelj je mogoče dovolj hitro in smotrno razčleniti tudi dosedanje uveljavljanje določil zakona o združenem delu, ga z novimi spoznanji družbene prakse dopolniti in spremeniti tista določila, ki se niso pokazala za ustrezna pri poglobljanju samoupravnih procesov in uveljavljanje delavčevega položaja in vloge gospodarja z družbenimi sredstvi in družbeno reprodukcijo.

Pristojna komisija v zvezni skupščini je že pripravila teze, ki naj bi bile osnova za usnutek, kasneje za predlog in končno tudi sprejete kot spremembe in dopolnitve zakona o združenem delu v zvezni skupščini. Težišče delovnih tez za te spremembe je krepitev ustavnega položaja delavca in njegovega odločanja o razširjeni reprodukciji v tozdu in delovni organizaciji ter v drugih oblikah združevanja dela in sredstev, izgradnja celovite-

ga sistema organiziranja združenega dela; povečanje učinkovitosti in kakovosti samoupravnega odločanja delavcev in pospeševanje teh procesov.

Okrog devetdeset členov zakona o združenem delu bo tako dopoljenih in spremenjenih, vendar teze za nekatere ne dajejo takšnih odgovorov, kot bi pričakovali glede na nova spoznanja v družbi. Pri tem mislimo predvsem na kategorije, ki so povezane z dohodkom in njegovo delitvijo. To je sicer že dolgo vroča tema jugoslovanskih razprav, vendar bi pričakovali, da bo po seji CK ZKJ, ki je sprejela idejno-politična stališča do uveljavljanja ustavnega položaja delavcev pri gospodarjenju z dohodkom in sredstvi družbene reprodukcije, avtorjem tez vendarle že jasno tudi isto, kar je bilo morda pred sejo še sporno.

Delovne teze določajo, da se sredstva za bruto osebne dohodeke oblikujejo po treh osnovah: iz tekočega dela, na podlagi rezultatov dela tozda in iz minulega dela. Prav tako naj bi se v čisti dohodek, razen dela dohodka za skupno porabo, za razvijanje materialne osnove dela in za ustvarjanje in ohranjanje rezerv, štel le del dohodka za bruto osebne dohodeke iz minulega dela. Ta problematična teza, ki nam jo ponujajo v javno razpravo, ima nekaj napak: s spremembo 110. člena zakona o združenem delu bi se tako iz dohodka najprej razporedila in izplačala sred-

stva za osebne dohodeke iz tekočega dela. Teze ponujajo, da bi bil del osebnega dohodka iz tekočega dela odvisen od količine in kakovosti izdelkov in drugih rezultatov dela, pri čemer upoštevajo za osnovo zahtevnosti dela, izkoriščanje delovnega časa, odgovornost in delovne razmere, ne pa tudi prispevek, ki ga je dal delavec s tekočim delom k ustvarjenemu dohodku.

Takšna rešitev je sporna tudi z vidika stališč CK ZKJ, ki poudarjajo, da delavec v združenem delu pridobiva osebni dohodek na podlagi rezultatov svojega dela in prispevka, ki ga je s tekočim in minulim delom dal k povečanju dohodka tozda. Potrebno je spremeniti tudi instrumente za delitev, da se bo osebni dohodek tudi privsvaljal po omenjenih dveh osnovah. Del osebnega dohodka iz tekočega dela moramo razporejati na podlagi stvarnih učinkov delavca in njegovega prispevka k povečanju dohodka tozda in ta del osebnega dohodka mora imeti prednost pred vsemi ostalimi izplačili iz dohodka.

Potemtakem, kot poudarjajo tudi v republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, bi kazalo dopolniti 110. člen zakona o združenem delu le tolikanj, da bi zagotovili omenjeno prednost pri razporejanju dohodka brez poseganja v zakonsko določeno družbenoekonomsko vsebino dohodka in čistega dohodka. Dopolniti pa bi bilo dobro 129. člen zakona tako in skladno s stališči CK

ZKJ, da bi bil tudi osebni dohodek iz tekočega dela odvisen od ustvarjenega dohodka in od uspešnosti pri uporabi delovnih in drugih družbenih sredstev. Smisel

takšne opredelitve ni le v tem, da ohranimo in še bolj uveljavimo celovitost osebnega dohodka, ki mora biti, ne glede na to, da se prisvaja iz tekočega in minulega dela, odvisen od delavčevega prispevka k ustvarjenemu dohodku, temveč tako tudi spodbuja delavce za izboljševanje organizacije dela, večjo kakovost. Takšna povezava objektivno krepi stike z drugimi delavci v procesu reprodukcije. Če tega ne bomo storili in uveljavili kot najpomembnejšo osnovo za pridobivanje dela osebnega dohodka iz tekočega dela le na podlagi zahtevnosti del in drugih podobnih meril, potlej se nam glede na jugoslovansko prakso kaj hitro lahko zgodi,

da se bomo »poenotili« v plačah, ne glede na realni dohodek, ne glede na učinkovitost gospodarjenja z družbenimi sredstvi v vsakem tozdu posebej. Dobivali bomo plače, skladišča pa bodo lahko polna... Takšna usmeritev za spremembo zakona o združenem delu, kot nam jo ponujajo teze, bi bila na tem izredno zapletenem in občutljivem področju zelo nevarna, da ne omenjamo tega, da ni skladna dolgoročnim programom gospodarske stabilizacije. Če dobro premislimo, bi se dala stališča CK ZKJ uveljaviti pravzaprav brez večjih posegov v zakon, predvsem z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi.

Marjan Horvat

PODELJENE TOMŠIČEVE NAGRADE

Letošnja najvišja slovenska novinarska priznanja so ta teden prejeli za življenjsko delo: Marja Cerkovnik, urednica na Televiziji Ljubljana, Rado Janežič, glavni urednik slovenskega Vestnika iz Celovca, in Božidar Pahor, novinar in urednik v zunanje-političnem uredništvu Dela.

Tomšičevi nagradi za novinarske dosežke pa sta prejela: Lojze Smasek iz Večera in Janko Lorenci, pomočnik odgovornega urednika Teleksa.

Letošnje nagrade iz sklada Toneta Tomšiča pa so dobili: Sonja Žnidaršič, Radio Ljubljana, Marjana Vončina, Dnevnik, in Mija Repovž, Delo.

Zlata odličja Toneta Tomšiča pa so prejeli: Nina Vidovol, Dušan Hreščak, Ladislav Kiauta, Marjan Kos, Just Perat in France Vreg.

Srebrne plakete, diplome za 25-letno delo v novinarstvu pa: Andrej Agnič, Peter Božič, Ivica Burnik, Jože Hudeček, Otmar Klipšteter, Jože Kloboves, Tone Krašovec, Ante Mahkota, Neža Maurer, Andrej Novak, Helena Rak, Metka Sosič, Janko Svetina, Juš Turk, Manlio Vidovich, Marjan Zaplatil, Ivan Zorman in Roman Zupan.

OD ČETRTRKA DO ČETRTRKA

Pripravljala: Andrej Agnič

MARIBOR RUŠE

Na zadnji seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta Maribor Ruše so največ govorili o slabših gospodarskih dosežkih, ki jih je po splošnem mnenju povzročila tudi nova devizna zakonodaja. Čeprav so razčlenjevali tudi notranje slabosti v organiziranosti, storilnosti..., niso odkrili bistvenih slabosti. V občini, kot so Ruše, odločilno vpliva uspeh Tovarne dušika. Ta sicer nima izgub, ima pa bistveno slabše rezultate kot prejšnja leta.

Ob slabših sadovih pa se je pojavilo dviganje osebnih dohodkov nad dogovorjeno mejo. Tako so praktično vse delovne organizacije, razen Metalplasta in temeljne združne organizacije, prekoračitelji višine osebnih dohodkov. Po dokaj burni razpravi so člani predsedstva ugotavljali, da trenutni gospodarski položaj ni kritičen, če ga primerjamo z vsem letom. Zato niso izglasovali kazni, ampak so osnovne organizacije in poslovodne sestave le opozorili.

Menili so, da z doseganjem fizičnega obsega dela stoodstotni osebni dohodki ne smejo biti vprašljivi. Osnovna organizacija pa mora zahtevati sanacijske programe, če bi kar ob nezmanjšani proizvodnji padali osebni dohodki. Prav tako pa tudi, če bi osebni dohodki padli zaradi zmanjšanja proizvodnje. To naj bi bila stalna naloga občinskega sveta in osnovnih organizacij.

ŽALEC

Predlog za novo organiziranost Tovarne nogavic Polzela je bila ena od točk dnevnega reda seje predsedstva občinskega sindikalnega sveta Zalec. Kot je povedal sekretar sveta Karli Sabiert, so že ob organiziranju Tovarne nogavic v tri tozde in skupne službe imeli pomisleke, češ da se njihov tehnološki postopek prepleta. Tudi zdaj, ko načrtujejo enovito delovno organizacijo s 1300 zaposlenimi, imajo iste argumente. Dodajajo pa še težave z administracijo, saj mora vsak tozde posebej urejati »papirje« za izvoz.

Predsedstvo je z reorganizacijo soglašalo, še posebej, ker se delavci strinjajo z njo in že dolgo iščejo soglasje. Zahte-

vajo pa dopolnitev analize o samoupravljanju v novi organiziranosti, da z njo ne bi prišlo do zmanjšanja možnosti za odločanje delavcev.

Govorili so tudi o predlogu sporazuma o združevanju sredstev za letovanje delavcev zaposlenih v zasebnem sektorju. Osnovna organizacija sindikata teh delavcev, ki šteje 600 članov, je namreč predlagala, naj bi vsak obrtnik za zaposlenega prispeval dva tisoč dinarjev, s čimer bi delno pokrili vzdrževanje in najemnino za sedem prikolic, ki jih ti delavci uporabljajo. Najemnina zanje se je namreč letos povzpela na milijon sto deset tisoč dinarjev. Predlog za združevanje so na predsedstvu podprli, prav na izvršnem svetu občine, te dni pa o njem razpravljajo na obrtnem združenju.

CELJE

Konec minulega tedna je Celje obiskala delegacija zahodnonemškega mesta Singen. Ti stiki, ki sta so jih navezala občinski sindikalni svet in sindikat IGM Singen trajajo že enajst let, so letos prerasli v sodelovanje obeh mest. Poleg predsednika pokrajinskega sindikata singena Heinza Reimbergerja je tokrat obiskal Celje tudi župan Singena Fridhelm Höhrle. Z njimi pa je bila tudi baletna skupina Teatra Die Farbe, ki so nastopili v Dobrni in v Narodnem domu v Celju.

V pogovorih na mestni ravni so se dogovarjali za listino o sodelovanju obeh mest, ki jo nameravajo podpisati še letos. Prvo sodelovanje pa je praktično že steklo med bolniško blagajno iz Singena in Dobrno ter Rogaško Slatino, saj so prvi gostje iz Singena že v teh naših zdraviliščih. Sodelujeta tudi kovinski industriji Celje in Singna.

RADLJE OB DRAVI

Sindikati v občini Radlje so pripravili enodnevni seminar za predsednike osnovnih organizacij sindikata, predsednike odborov in komisij in druge, ki delajo v organih sindikata.

Predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov občine

Radlje Jože Kobolt je povedal, da so najbolj pozorno preučevali gospodarska gnanja. V zadnjem času padata gospodarnost poslovanja in akumulacija. Najbolj resno se bodo lotili analize gospodarjenja v trinajstih tozdih, ki imajo v prvem trimesečju izgubo. Obiskala jih bo posebna komisija in se dogovorila za posebne oblike pomoči.

Najbolj kritičen je položaj v lesni industriji. Tu je samo deloma kriv sezonski značaj proizvodnje, največ pa neustavljiva rast cen nekaterih osnovnih reprodukcijskih materialov. Svojevrstni problem v radeljski občini so elektrarne, ki kljub najcenejši energiji delajo z izgubo. Zato so sprejeli pobudo za preučitev sklepov na republiški ravni o elektrogospodarstvu. Občinski predsednik meni, da je seminar dal zelo dobra izhodišča za konkretno delo v gospodarstvu občine in v vseh sindikalnih organizacijah.

K. V.

KOPER

Kot smo že pisali, so pri občinskem sindikalnem svetu v Kopru ustanovili občinski odbor delavcev gostinstva in turizma. No, te dni pa so člani odbora obiskali delovno organizacijo Galeb, tozda TOP Portorož Adrio Ankarani in Hotel Triglav ter se tam z izvršnimi odbori osnovnih organizacij in vodstvom pogovarjali o pripravah na turistično sezono.

Na teh pogovorih so ugotovili, da odgovorni v občini namenijo premalo pozornosti turizmu, ker mislijo, da Koper ni turistični kraj. Turistični delavci pa menijo drugače in hočejo to tudi dokazati. Predvsem pogršajo organ, ki bi pospeševal turizem v koprski občini. Pripravljeni so intenzivno poslovno sodelovati, da bi opozorili organe družbenopolitične skupnosti na zanemarjenost turizma v občini. Na sestanku so ugotavljali razne pomanjkljivosti, kot so neustrezni delovni čas trgovin, neprilagojeni vozni redi Slavnikovih avtobusov in to, da v Kopru ni nočnega življenja, ni naprodaj primernih spominkov in še marsikaj.

Dogovorili so se, da bodo posredovali ugotovitve izvršnemu svetu občin in upajo, da bo ta opravil svojo dolžnost.

S seje republiškega odbora sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije

TOLAŽB IN OBLJUB JE BILO DOVOLJ

Na nedavni seji republiškega odbora sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije so namenili največ pozornosti rezultatom gospodarenja panoge v lanskem letu in tekočim gibanjem v prvi polovici letošnjega leta. Bistvene ugotovitve bi lahko strnili misel: če smo lahko z lanskimi dosežki še kolikor toliko zadovoljni, to nikakor ne velja za leto. Dogaja se namreč prav tisto, kar bi se zdaj ne smelo dogajati in kar nas odvrča od ciljev. Lahko bi celo rekli, da gremo pri nekaterih stvareh nazaj in ne naprej, kamor bi sicer morala voditi naša pot. Po oceni Francke Gabron, sekretarke splošnega združenja kovinske industrije, je kovinsko predelo-

valna industrija vkleščena med čezmerno naraščanje stroškov proizvodnje ob zmanjšanem domačem povpraševanju in začaranim krogom, v katerem se vrti blagovna menjava s tujino, kar je neposredna posledica nove devizne zakonodaje. Če bo šlo tako naprej, nas po mnenju Francke Gabron najhujše šele čaka, saj je proizvodnja spričo lanskim zalog doslej še nekako tekla, toda zdaj te zaloge kopnijo in vse je več organizacij združenega dela, ki ne morejo dokončati izdelkov zaradi pomanjkanja včasih zelo majhnega in »banalnega« uvoženega dela. Dogaja se torej tisto, kar so »skeptiki« napovedovali že o samem sprejemanju devizne zakono-

nodaje in kar je logična posledica administrativnega uravnavanja blagovnih tokov s tujino.

Kot ugotavljajo v Iskri Telematiki, je sistem spodbujanja izvoza popolnoma nedodelan. To pglavito zadevo smo prepustili času in zato pestijo izvoznike nepremostljive težave. Rast tečaja ni usklajena z rastjo inflacije, zvezne stimulacije so se občutno znižale, republiške smo povsem ukinili, tako da postaja izvoz na konvertibilno tržišče popolnoma nezanimiv. Zaradi slabokrvnega (ni potrebnih »infuzij«) delovanja deviznega trga zelo kasnjajo plačila v tujino. Posledice se kažejo v negodovanju tujih dobaviteljev in celo odpovedih dobavljanja.

Reprodukcijski material zato prihaja prepozno ali pa ga sploh ni, kar povzroča velike motnje v proizvodnji. To je le del težav, ki spremljajo blagovno menjavo s tujino in ki gredo na rovaš kompromisne devizne zakonodaje.

Omeniti velja, da so se razprave o kaotičnih razmerah v dejavnosti kovinske in elektroindustrije kar vrstile tudi mimo devizne zakonodaje. Opozorili so na monopolistični položaj nekaterih surovinarjev, slabosti znotraj panoge, ki se odražajo v premajhnem vlaganju dela in znanja v izdelke, čezmerna rast osebnih dohodkov in še bi lahko naštevali. Vse to pa je z enim zamahom presekal predsednik republiškega odbora Albert Vodovnik, ko je dejal: »Dobro, vse to bomo morali na nek način presekat, mene zdaj bolj zanima, še zlasti glede na nekatera razmišljanja po časopisih, kaj bomo ukrenili mi kot sindikat, kakšna je naša vloga pri reševanju vseh teh perečih zagat?« Člani republiškega odbora pa kot bi čakali na ponujeno kost. Sprejeli so jo z obema rokama in

jo v pravcati ihti dodobra oglodali, tako da je imel predsednik potem ob koncu te točke dnevnega reda kar rahle težave, ko je bilo potrebno vse razpredene niti spet splesti v kolikor toliko pametne sklepe.

Nekdo je na primer dejal: »Govorimo o razbremenjevanju gospodarstva, a vsak dan dobivamo sporočila o povečevanju najrazličnejših davkov, ki polnijo zvezni proračun. Mislim, da bi razbremenjevanje morali začeti pri vrhu in ne pri dnu. Glede vloge sindikata se sprašujem: »kje je bil sindikat na zvezni ravni, ko se je sprejemala ta devizna zakonodaja, ki peha gospodarstvo in družbo v vse večjo bedo? Zakaj ni bil proti?«

Posebej vročo kri pa je povzročilo čezmerno naraščanje osebnih dohodkov. Razpravljalci so se strinjali, da ni mogoče deliti več, kot ustvarimo. Ostro so se postavili po robu posplošenim ocenam, ki temeljijo na povprečjih. Zahtevali so imena tistih, ki ne upoštevajo družbenih smernic na tem področju, vendar so dobili »strokovni« odgovor, češ da

to »zdaj ni mogoče, ker da imamo pomanjkljiv informacijski sistem?! Kaj je ob vsem tem mogel predsednik drugega kot to, da je prek članov republiškega odbora naslovil poziv vsem osnovnim organizacijam v panogi, naj pregledajo izplačevanje osebnih dohodkov in ukrepajo tam, kjer je to potrebno.« Bolje, da to storimo mi, kot pa izvršni sveti in skupščine«, je dejal.

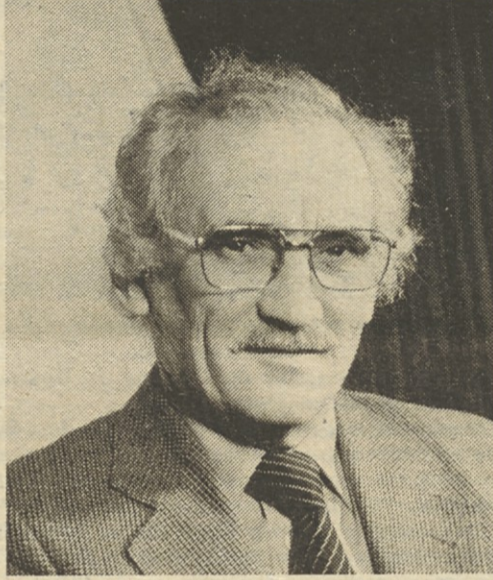
Toda vsi niso mislili tako, posebno o delovanju sindikata na tem področju. Eden od razpravljalcev je odločno povzdignil glas: »Je res naša vloga, da tolažimo delavce in jim obljublamo, da bo jutri boljše?« Drugi mu je odgovoril: »Sindikat bi se moral zavzemati za večje osebne dohodke, poslovodni sestavi in gospodarska politika s svojimi ukrepi pa morajo tako organizirati delo in ustvariti takšne možnosti za gospodarjenja, da bodo ti osebni dohodki odraz delovnih rezultatov. Mislim, da ne bo nič bolje, dokler bomo samo tolažili delavce!«

Ivo Kuljaj

Mirko Škorič

Po dolgi in hudi bolezni je zapustil sindikalne vrste Mirko Škorič, dosedanji podpredsednik Republiškega odbora sindikata delavcev energetike, elektrogospodarstva in premogovništva Slovenije. Mirko Škorič se je rodil 9. oktobra 1933 v Tivtu – Boka Kotorska, otroška leta je preživel v Šibeniku in Splitu, kjer so mu ustaši umorili očeta, po vojni pa se je z materjo preselil v Ljubljano.

Končal je železničarsko industrijsko šolo, kjer se je izučil za elektromonterja, se dodatno izobraževal in od leta 1956 delal na različnih področjih v slovenskem elektrogospodarstvu. Mirko Škorič je bil vseskozi tudi družbenopolitično dejaven v sindikatu in v Zvezi komunistov ter opravljal v obeh organizacijah različne dolžnosti.

TRETJE DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV IN AVTOMEHANIČEV POSAVJA

Zveza sindikatov Slovenije, Medobčinski svet Posavja in občinski sveti Brežice, Krško in Sevnica so 17. maja pripravili tretje delovno tekmovanje kovinarjev in avtomehaničev Posavja, ki je bilo v tovarni lahkih konstrukcij Metalna Krmelj. Gostitelj je bil občinski sindikalni svet Sevnica.

V teoriji in praksi so tekmovali delavci tehle poklicev: kovinostrugar, kovinorezalec, orodjar, konstrukcijski ključavničar, plamenski varilec, varilec REO, varilec TIG, varilec MAG, avtomehanič Diesel, avtomehanič OTTO in obratni električar. Tekmovali so lahko vsi delavci, ki opravljajo te poklice v združenem delu in obrtni dejavnosti v regiji. Prijavilo se je 163 tekmovalcev, toda osip je bil precejšen zaradi orožnih vaj, saj je tekmovalo le 87 delavcev.

Vse rezultate tekmovalca je obdeloval Mikroročunalniški klub iz Brežic. Prvi trije v poklicu so:

Kovinostrugarji: 1. Jože Ferlan – Metalna TGO Senovo; 2. Viktor Orešnik – TLK Metalna Krmelj; 3. Leo Hriberšek – Metalna TGO Senovo.

Kovinorezkalci: Anton Kink – SOP tozd Oprema Krško; 2. Janez Repovž – TLK Metalna Krmelj; 3. Franci Žibert – Đuro Salaj tozd Vzdrževanje Krško.

Orodjarji: Stane Ržen – TLK Metalna Krmelj; 2. Sandi Berk – TLK Metalna Krmelj; 3. Vjekoslav Kunjaš – tozd za vzdrževanje vozil Dobova.

Konstrukcijski ključavničarji: 1. Jože Tomažin – SOP tozd Oprema Krško; 2. Mirko Tratar – Kovinarska Krško; 3. Franci Groznik – TLK Metalna Krmelj.

Plamenski varileci: 1. Ivan Zakšek – SOP tozd Oprema Krško; 2. Janko Ferenčak – Kovinarska Krško; 3. Ivan Oštir – Đuro Salaj tozd Vzdrževanje Krško.

Varileci REO: 1. Franc Petrišič – SOP tozd Oprema Krško; 2. Dušan Pečnik – Kovinarska Krško; 3. Stanjo Jamnik – TLK Metalna Krmelj.

Varileci TIG: 1. Ivan Fridl – Kovinarska Krško; 2. Darko Janc – SOP tozd Oprema Krško; 3. Karel Račić – Agroservis Brežice.

Varilci MAG: 1. Franc Pleterski – SOP tozd Oprema Krško; 2. Karel Radovanič – SOP tozd Oprema Krško; 3. Milan Pelko – TLK Metalna Krmelj.

Avtomehaniki Diesel: 1. Martin Naglič – Transport Krško; 2. Anton Ferenčak – Agroservis Brežice; 3. Drago Jazbec – Transport Krško.

Avtomehaniki OTTO: 1. Ivan Vizler – Servis Zastava Krško; 2. Božidar Abraham – Servis Zastava Krško; 3. Branko Hovol – Servis Rada Novič Brežice.

Obratni električarji: 1. Stanislav Skinder – SOP tozd Oprema Krško; 2. Janez Flajs – TLK Metalna Krmelj; 3. Ivan Dvoršak – Metalna Senovo;

Zmagovalci se bodo udeležili republiškega tekmovanja kovinarjev in avtomehaničev, ki bo na Ravnah.

Tekmovanje je dobro uspelo, posebno bi bilo potrebno pohvaliti tovarno lahkih konstrukcij Metalna Krmelj za prisrčen sprejem ter odlično organizacijo.

Prihodnje leto pa bo tekmovalje kovinarjev in avtomehaničev Posavja v Krškem.

Franc Seško

Nekdanji borci Delavske enotnosti – Unita Operaia, so slovesno proslavili 40-letnico zmage nad nacifašizmom

PREVLADAJO NAJ RAZUM, STRPNOST IN PREUDARNOST

ob 40. obletnici zmage nad fašizmom sta italijanska generalna konfederacija dela (CGIL) za Furlanijo in Julijsko krajino v sodelovanju z republiškim svetom Zveze sindikatov Slovenije pripravila v Trstu slovesno zborovanje, na katerem so nekdanjim aktivistom in borcem Delavske enotnosti – Unita operaia podelili spominska priznanja.

Delavska enotnost – Unita operaia je leta 1943 v Trstu in Trzinu združevala več kot dvajset tisoč delavcev in drugih protifašistov italijanske, slovenske in hrvaške narodnosti. Organizirani v bataljone so z oboroženo vstajo bistveno vplivali na hitrejšo osvoboditev.

Preživeli nekdanjim aktivistom in borcem je govoril tudi predsednik Zveze sindikatov Slovenije Miha Ravnik, ki je že na začetku poudaril, da so med vojno in tudi sicer delavci obeh narodnosti vselej skupno nastopali proti razrednemu so-

vražniku, ne glede na njihovo pripadnost. Še posebej močno pa je bila izražena enotnost italijanskih, slovenskih in hrvaških demokratičnih množic v boju proti nacifašizmu, in boju za socialno in nacionalno pravico vseh narodnosti, ki niso poznali formalnih meja in so bili razredno – socialni in nacionalni boji za pravico, resnico, sožitje in sodelovanje iznad vseh meja. Spregovoril je o današnji dobrih odnosih med republiko Italijo in Socialistično federativno republiko Jugoslavijo. Dejal je tudi, da je v sodobnem svetu Osimo zgled, kako je mogoče s strpnostjo, razumom in preudarnostjo kakovostno urejati nove odnose med ljudmi, narodi in državami. Osimo je tudi humani govor o duhu ustanovne listine združenih narodov in sklepnih listin Helsinške konference.

»Prepričan sem«, je ob koncu dejal tovariš Ravnik, »da bomo sindikati in z na-

mi vsi napredni ljudje obeh dežel, kot doslej, še naprej odločni borci za mir in razvoj v svetu. Prav tako se bomo tudi v prihodnje zavzemali, da se osimski dogovori uresničijo v celoti, tudi v sistem delu, ki zagotavlja globalno zakonsko zaščito dela slovenskega naroda v republiki Italiji in dosledno uresničevanje zakonskih predpisov za pripadnike italijanskega naroda v Jugoslaviji.

Na zborovanju, ki je potekalo pod geslom boja za mir, je tajnik deželnega odbora Giannino Padovan v imenu CGIL za Furlanijo in Julijsko krajino podprl predlog vseh demokratičnih sil, še posebej KP Italije, da se območje Furlanije in Julijske krajine razglasi za brezatomsko demilitarizirano cono.

Slovesnemu zborovanju v Trstu so prisostvovali tudi Lidija Šentjurs, Branko Babič, Drago Seliger, predstavniki ZZB ter generalni konzul SFRJ v Trstu Drago Mirošič.

A. A.

Zakaj imamo najvišjo inflacijo v Evropi

VIŠJE CENE OMOGOČAJO VSEM »BREZSKRIBNO« GOSPODARJENJE

V zadnji številki »Gospodarskih gibanj« Ekonomskega inštituta pravne fakultete Jože Mencinger iz različnih zornih kotov razčlenjuje jugoslovansko inflacijo in ugotavlja, da so zanjo različni vzroki. Prepričan je, da značilnost našega gospodarstva povečuje njegovo inflatornost, ker zmanjšuje odpornost gospodarstva proti inflacijskim pritiskom. Zaradi njih je inflacija neobvladljiva ali pa le za izredno visoko ceno.

Na začetku svojega razmišljanja dr. Jože Mencinger razčlenjuje značilnosti jugoslovanske inflacije v zadnjih petnajstih letih. Kot ugotavlja, so se razlike med naraščanjem cen v Jugoslaviji in drugih evropskih tržnih gospodarstvih močno povečale šele po letu 1980. Vendar je bila rast cen v Jugoslaviji tudi v sedemdesetih letih precej hitrejša kot v drugih evropskih tržnih gospodarstvih (razen v Turčiji in Islandiji). Ločimo lahko tri izrazita razdobja rasti cen: obdobje razmeroma hitre rasti na začetku sedemdesetih let, ko je bila jugoslovanska inflacija približno enkrat večja od povprečne inflacije v drugih evropskih tržnih gospodarstvih, obdobje dolge umirjene rasti med leti 1975 in 1979, ko je jugoslovanska inflacija precej manj prehitela evropsko tudi zato, ker je bila tedaj v evropskih državah visoka; in obdobje po letu 1980, ko se inflacija v Evropi umirja, v Jugoslaviji pa močno krepí. Po letu 1980 je jugoslovanska inflacija začela pridobivati nekatere značilnosti hiperinflacije.

Različne teorije o inflaciji

V nadaljevanju se Jože Mencinger sprašuje, zakaj inflacija v Jugoslaviji presega inflacijo v drugih evropskih gospodarstvih, zakaj je v osemdesetih letih prešla v hiperinflacijo in katere silnice so nanjo delovale najbolj izrazito. Pri nas imamo o inflaciji različne teorije in ekonomisti iščejo vzroke zanjo pri ponudbi in pri povpraševanju. Vsi pa se strinjajo, da je povečana količina denarja v obtoku potreben pogoj za inflacijo. Z uvajanjem strukturnih prvin v pojasnjevanje inflacijskega mehanizma so prav tako nastale nove vezi med stroškovnimi teorijami in teorijami inflacije povpraševanja. Vendar se število razlag vzrokov in posledic zdajšnje jugoslovanske inflacije povečuje enako hitro kot se povečuje inflacija. Jože Mencinger v svoji analizi ne preverja le posameznih razlag, ampak ga zanimajo predvsem značilnosti jugoslovanskega gospodarstva, ki povečuje njegovo inflatornost. V tej zvezi posebej poudarja, da te značilnosti ne povzročajo inflacije, ampak zmanjšujejo odpornost gospodarstva proti inflacijskim pritiskom. Zaradi njih je inflacija neobvladljiva ali pa le za izredno visoko ceno.

Gospodarski sistem povečuje inflacijo

Samoupravno socialistično gospodarstvo naj bi se po

mnenju nekaterih teoretičkov učinkovito upiralo inflacijskim pritiskom. Toda analize teh ugotovitev niso nikdar potrjevale. Naša inflacija je torej tudi sistemske narave, pri čemer ima Jože Mencinger v mislih organizacijske oblike, motive gospodarjenja in načine usklajevanja gospodarskih odločitev, ki zmanjšujejo učinkovitost gospodarjenja. Gre za dele sistema – piše v besed-

Gospodarski in politični sistem na nekaterih področjih preprečujeta nastanek učinkovitih proizvodnih enot. V kmetijstvu npr. ideološki razlogi preprečujejo nastajanje dovolj velikih proizvodnih enot v zasebnem sektorju, obenem pa v družbenem vsiljujejo nastanek premalo učinkovitih proizvodnih enot.

Jože Mencinger zavrača mnenje mnogih naših ekonomistov, češ da so naložbe poglaviti in pravi vzrok za inflacijo, ker ustvarjajo presežno povpraševanje. Dokaz za to naj bi bil njihov visok delež v družbenem proizvodu. Toda delež naložb v domačem nominalnem povpraševanju se je med leti

sposojenimi sredstvi in ki so si z nižjimi obrestmi od »realnih« obresti prisvajali del tujega proizvoda. Stvarnejši tečaj dinarja in prav takšne obresti so resda močno prizadele nekatere dele gospodarstva, vendar predvsem zato, ker le-ti s svojimi cenami in dohodki ne morejo sproti spremljati splošne rasti cen (dražjega kapitala in dražjih tujih plačilnih sredstev).

Jugoslovanska gospodarska politika je po letu 1980 poskušala zajeziti inflacijo z nekajkratnimi zamrznitvami cen, vendar ji to ni uspelo. Zamrznitve cen se v sedemdesetih letih niso obnesle tudi v razvitih tržnih gospodarstvih (ZDA, Velika Brita-

dilu, ki nekaterim proizvajalcem omogočajo s povečanjem cen prikrivati neučinkovitost in jo z inflacijo socializirajo. To povzroča stalna strukturna neskladja in okoliščine za stalno neravnotežje med ponudbo in povpraševanjem. V tem okviru avtor poudarja, da gospodarski sistem, ki povečuje monopoliziranost in zmanjšuje konkurenco, zmanjšuje odpornost gospodarstva proti inflaciji. Naš gospodarski sistem žal ne zmanjšuje monopoliziranosti. V razvitih tržnih gospodarstvih na primer oblikujejo cene na ravni povprečnih stroškov, podražitev nad to raven izloči s trga proizvajalca, ki poskuša uveljaviti višjo ceno, ali pa je podpovprečno učinkovit in po določeni ceni ni sposoben izdelovati. Pri nas pa proizvajalci oblikujejo cene proizvodov tako, da omogočajo preživetje tudi najslabšemu. Višja cena seveda omogoča »brezskrbno« gospodarjenje tudi boljšim proizvajalcem, ker zmanjšuje njihovo učinkovitost in s tem tudi povprečno učinkovitost. Še pomembneje je, da združeni proizvajalci lahko preprečujejo vstop novim konkurentom ali cenejši uvoz s sklicevanjem na družbeno škodo, ki bi nastala s podvajanjem zmogljivosti. Tako odpravljajo potencialno konkurenco in znižanje cen na podlagi tehnološkega napredka, inovacij, boljšega dela.

1979 in 1985 že krepko zmanjšal (od 27 odstotkov leta 1979 na 22 odstotkov leta 1985), inflacija pa se je okrepila. Trditev, da so naložbe pravi vzrok za inflacijo, torej ni povsem točna. Res pa je, da inflacijo povzroča inflacijsko financiranje naložb, ki ustvarja neravnotežje med ponudbo in povpraševanjem.

Inflacija in zunanje ravnotežje

Vprašanje je, zakaj je prišlo v osemdesetih letih do tako hitre rasti cen. Če je hitro rast cen leta 1980 še mogoče pripisati izjemni podražitvi nafte in surovin ali uvoženi inflaciji, za njeno nadaljevanje po mnenju Jožeta Mencingerja to ni mogoče, saj se je inflacija v svetu močno umirila. Drži pa, da jo je v osemdesetih letih povzročilo nenadno zmanjšanje razpoložljivega družbenega proizvoda s približno 110 odstotki zaradi tuje akumulacije na približno 95 odstotkov domačega (če domnevamo, da znaša odliv kapitala za obresti približno 5 odstotkov domačega proizvoda).

Nekateri menijo, da sta za povečanje inflacije kriva tudi povečanje realnega tečaja dinarja in realnejše obresti, čemur pa ne kaže pritrditi. Oba sta bila namreč v preteklosti močno podcenjena, tako da sta omogočala »učinkovito« gospodarjenje vsem, ki so gospodarili s

nija, Nizozemska). Vendar gre za pomembno razliko med našo in tujo prakso, saj so bile zamrznitve cen v teh gospodarstvih združene z »zamrznitvami« mezd in profitov, kar za jugoslovansko gospodarstvo ne drži. Naše zamrznitve cen so bile izrazito »gasilske« in usmerjene v preprečevanje »statične« inflacije. Razvojna in druga vloga politike cen pa je bila popolnoma zanemarjena. Inflacija se je zato po odmrznitvah še povečevala, saj se je ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem še bolj porušilo.

Izredno hitra inflacija po 1980 je torej posledica tega – zaključuje Jože Mencinger – da je jugoslovansko gospodarstvo v sedemdesetih letih izčrpalo možnosti »zadolževalnega« izravnavanja notranjega neravnotežja in ga nadomestilo z inflacijskim. To je izsililo »odmrznitev« cen kapitala in tujih plačilnih sredstev, ki so bile desetletje podcenjene tudi zato, ker jih je bilo mogoče socializirati na ravni celotnega gospodarstva.

Če hočemo biti uspešnejši v boju proti inflaciji, bi se torej morali izogibati zamrznitvam cen ob hkratni nominalni rasti osebnih dohodkov, nesmotrnemu tiskanju denarja, previsokim državnim izdatkom, socializaciji neučinkovitega gospodarjenja in krepitvi gospodarskih monopolov brez ekonomske logike. Pripravil: Emil Lah

Novim delegacijam na pot

MANJ DRŽAVNE, A BOLJ INTERESNE

V tem mesecu so se, kot zadnje dejanje letošnjih volitev, večinoma že konstituirale nove skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. In ker so prejšnji delegati morali pustiti novim precej nerešenih vprašanj – saj vse o srednjeročnih načrtih družbenih dejavnosti še ni dogovorjeno in še vedno velja zakon o začasnem financiranju – nove delegacije in delegati ne bodo imeli kaj veliko časa za ogrevanje. Že na začetku jih čaka kar precej zahtevnih odločitev.

Kaj reči novim delegacijam in delegatom na pot? Delegati prejšnjega sklica so morali delati v težavnih okoliščinah. Ne le stalno pomanjkanje denarja, ki včasih ni dopuščalo odločitev, ki bi delegatom dale zavest, da dobro urejajo stvari, tudi splošno razpoloženje ljudi jim ni bilo vedno naklonjeno. Če je pogosto slišati o »sisomaniji« je tudi res, da smo nekaj časa živeli tudi v prav »antisovskem« razpoloženju. Pojavljali so se predlogi, da bi kar na kratko ukinjali ali združevali skupnosti in često smo jim v razpravi naprtili celo tiste grehe, ki so jih zagrešili drugi. Verjamem, da pogosto ni bilo prav nič prijetno biti delegat.

V razpravah o spremembah političnega sistema se je na koncu vendarle izkazalo, da ob vseh pomanjkljivostih, ki nedvomno so, ne kaže zavreči samoupravnih interesnih skupnosti v celoti. Gre pač za vprašanja, s katerimi se nekdo pač mora ukvarjati, in če bi jih v celoti prepustili državi, bi tisti, katerim so namenjena, izgubili še tisti vpliv, ki jih prek delegacij vendarle imajo. Seveda pa je vprašanje, kako napraviti delegacije in samoupravne interesne skupnosti bolj učinkovite, manj državne in proračunske, pa bolj resnično interesne? Seveda tudi novi delegati ne bodo imeli lahkega dela. Več vemo o tem, kaj doslej ni bilo dobro, kot o tem, kako naj bi delali, da bi bilo bolje. Tudi v prihodnjih letih bodo potrebe gotovo krepko prese-gale denar, ki ga bo moč zanje nameniti, in tudi novi delegati se bodo gotovo dostikrat počutili vklesčeni med upravičene zahteve in premajhne možnosti.

Vendar zdaj delegati prevzemajo svoje dolžnosti v ozračju nekoliko bolj razjasnjenih pojmov. Če smo se še pred štirimi leti pogosto srečevali z dokaj poenostavljenimi zahtevami, da je treba na vsak način čim bolj razbremeniti gospodarstvo, je sedaj vendarle vsem jasno, da so tudi šolstvo, zdravstvo, socialna politika del tega sistema. Če te dejavnosti ne bodo vsaj kolikor toliko urejene, tudi gospodarstvo ne more biti zdravo. Postalo je jasno, da je razvoj povezan in da družbene dejavnosti niso samo porabniki denarja, pač pa tudi pomemben dejavnik ustvarjanja nove vrednosti.

Ker je tako ta osnovni nesporazum premagan – mislim, da smo z odločitvijo, da je treba izenačiti osebne dohodke delavcev v družbenih dejavnostih z delavci v gospodarstvu dokončno odpravili miselnost, da so te dejavnosti manj pomembne – se bodo novi delegati morda laže posvetili vsebini teh dejavnosti. Vprašanjem, kot je na primer: kaj storiti, da bi ljudje bolje razumeli, za kakšne odločitve gre, in kako zagotoviti, da bi več ljudi na te odločitve lahko resnično vplivalo? Znano je, da so mnoge delegacije ob razpravi o najpomembnejših odločitvah, ki naj bi jih sprejele samoupravne interesne skupnosti – na primer, kadar je šlo za letne načrte dejavnosti – najprej vprašale, koliko bo to vplivalo na prispevne stopnje. Po logiki, da je vsak program dober, da le ne zahteva več sredstev, pa se je često spregledalo, da se da denar porabiti na razne načine in da morda niso vsi enako dobri. Zato na skupščinah interesnih skupnosti običajno ni bilo prav veliko razprav, kadar je šlo za ustajenje programe, medtem ko je vsaka nova stvar, pa čeprav je zahtevala nepomembno majhna sredstva, zelo težko dobila zeleno luč.

Res pa je, da način dela ni zgolj stvar volje delegatov in delegacij. V skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti naj bi uporabniki odločali o tistem, o čemer lahko odločajo. Prav gotovo se delegati uporabnikov ne morejo pogajati z izvajalci o strokovnih spoznanjih. Prav gotovo v delegacijah uporabnikov ni pričakovati kaj prida razprav, če dobijo gradiva, napisana v jeziku, ki ga razumejo samo strokovnjaki. In prav gotovo se delegati ne počutijo prav nič dobro, če morajo dvigniti roke, da bi potrdili, da je izračun s predpisanimi številkami in po predpisani metodologiji, točen. To pa so stvari, s katerimi so se delegati srečevali pogosto.

Kot popotnico novim delegatom kaže torej reči, da lahko vendarle precej pripomorejo k temu, kakšen bo »njihov« sis. Naj se upirajo vsem »hitrim« postopkom, ki ne omogočijo, da bi se delegacija normalno sestala. Naj vztrajajo, da morajo biti možne odločitve prikazane jasno, razumljivo. Naj zahtevajo, da ima vsaka številka obrazložitev, ki ni samo druga številka. Skratka, naj ne dopustijo, da je skupščina siva samo dviganje rok, ampak naj bo dogovor. Marija Cigale

Agrostrojeve čebele čistijo svoj panj

Približno šestletno poglavje v Agrostrojevi zgodbi, ki jo označuje negospodarno ravnanje z družbenimi sredstvi, stalno slabljenje poslovne učinkovitosti, razraščanje režije (lahko tudi: birokracije) v stilu Parkinsonove spirale, razprtije, zdrahe in druge nečednosti, se zlagoma končuje. Sodeč po tistem, kar se je dogajalo na nedavni seji občinskega sindikalnega sveta Šiška, ki je potekala znotraj Agrostrojeve tovarniške ograje, se staro in preživelo dokončno umika neusmiljenemu pohodu novega, boljšega, za delavce bolj poštenega obdobja. Njegove znanilce lahko prepoznamo v široko zasnovani sanaciji, v kateri nikakor ne gre zgolj za poslovno, finančno in programsko utrditev temveč tudi za aktiviranje vseh moči in volje delavcev v Agrostroju za donosno poslovanje in učinkovito samoupravno organiziranost, v kateri bo sleherni delavec lahko dajal svoj ustvarjalni delež. Gre za nujno potrebno očiščenje, ko čebele delavke, če se izrazimo v prispodobni, pospešeno čistijo svoj panj, poln zajedalskih trovov.

Že v prejšnji Delavski enotnosti smo zapisali, kaj vse se dogaja ali se je dogajala za zaprtimi vrati koseške delovne organizacije. Na omenjeni seji občinskega sindikalnega sveta, ki se je razen Rada Rotarja, novega šišenskega župana, udeležili tudi domala vsi predstavniki gospodarskega, samoupravnega in političnega življenja v tovarni, je bila brez zadržkov sprejeta želja predsednika občinskega sindikata Andreja Cimermana, naj ne bi več prali umazanega perila, ki se ga je sicer nabralo precej v vseh teh letih, temveč se resno spoprijeli z vsem tistim, kar naj bi zagotavljalo lepšo prihodnost. To pa je zlasti že izdelan sanacijski načrt, ki pa ga bo treba po mnenju članov občinskega sindikalnega sveta in delavcev v Agrostroju še dopolniti. Predvsem gre za konkretizacijo programske usmeritve in pa iskanje možnih finančnih virov, iz katerih naj bi napajali dvestomilijonske naložbene potrebe. Agrostroj tega denarja nima, da ga bo potrebno poiskati v okviru šišenske družbenopolitične skupnosti ali pa morebiti v nekaterih poslovnih povezavah, zlasti znotraj, sozda Združenih proizvajalcev strojegradnje. Res pa je tudi, da bi delavci v Agrostroju potem, ko so letos dobro ujeli v svoja jadra trenutni konjunkturni veter in kar lepo popravili bilančne kazalce tekočega gospodarjenja, morali razmišljati tudi o lastnem deležu. Velja, da so za delavce na prvem mestu le osebni dohodki, zato tudi hodijo na delo, vendar bi se v Agrostroju v tem trenutku morali zavedati, da si z visokim skokom pri osebnih dohodkih (trenutno povprečje 10.300 dinarjev), sami režejo vejo, na kateri sedijo. Tembolj, ker je na dlani, da so se s tem skokom ujeli v mrežo demagoškega poskusa, katerega cilj je dokaj prozaičen: v ostrem spopadu z občinsko politiko imeti na svoji strani delavce in tako kljub poraznim rezultatom v preteklosti, zaradi katerih bodo delavce v Agrostroju še bolele glave, oditi iz delovne organizacije neomadeževan.

Še preden povemo, kdo prede to mrežo, lahko ugotovimo, da smo že zašli na najbolj bolečo Agrostrojevo točko. To pa je kadrovska sanacija. Bralcu bodo mnoge stvari jasne, če popišemo naslednji dialog. Rado Rotar glavnemu direktorju Agrostroja: »Sem mislil, da boš zdaj, ko si vse to povedal, tudi omenil oziroma zaprosil za predčasno razrešitev, v skladu s tistim, kar smo se včeraj dogovorili. Ker tega nisi povedal ti, moram jaz.« V dialog se v tem trenutku vmeša nekdo tretji, potem pa direktor Agrostroja odgovori: »Tovariš Rotar, jaz sem že lani hotel oditi iz Agrostroja, pa potem letos, vendar so me na sozdu prepričali, naj ostanem. Mi se zavedam resnosti kadrovske sanacije, zato smo tudi šli v predčasen razpis za glavnega direktorja...«

Dogajalo se je torej tisto, kar smo napovedali že v našem prejšnjem pisanju o Agrostroju. Šišenska politika ne dovoli, da bi glavni, z njim pa brzda še kdo, odšel iz Agrostroja neomadeževan. Na vsak način hoče prepričati, da bi nesposobni kadri zasedli po izteku mandata enakovredna, če ne celo boljše delovna mesta, kot so jih imeli doslej. Vendarle pa je na dlani še vse kaj drugega: gre za spopad tehnokracije s politiko, v katerem pa je prva stran očitno precenila svoje moči. Spregledala je dve bistveni stvari, in sicer: da je za tak spopad potrebna strokovna usposobljenost, ki se odraža v nadpovprečnih delovnih rezultatih in da je močnejši tisti, ki drži v svojih rokah vajeti alokacije kapitalov. Tehnokracija, v Agrostroju če se lahko tako reče, ni imela niti prvega niti drugega. Če k temu dodamo še aroganco in demagoško gorečnost, s katero je direktor v Agrostroju skupaj s svojimi podaniki zavajal delavce in kalil vodo občinski politiki, ki je v tem primeru gotovo imela poštene namene, saj je vendar hotela pomagati delavcem, da bi se izmotali iz velikega blata, potem se ta zgodba za omenjeno prvo stran niti ni mogla končati drugače, kot se je. Upati je le, da kadrovska sanacija v Agrostroju zdaj ne bo pomenila le zamenjavo stolčkov, temveč še kaj drugega...

Ivo Kuljaj

Težka dediščina nove zvezne vlade

»JOJ, KAM BI DELI«

Branko Mikulić napovedal ofenzivno razvojno politiko in odločne ukrepe za njeno uveljavitev, toda stare napake bodo zelo pomembno vplivale na gospodarjenje.

Jugoslovanska javnost je z velikim zanimanjem pričakovala nastopni govor novega predsednika zvezne vlade Branka Mikulića, med drugim tudi zato, ker so mnega, ki so krožila o njem, Mikulića naredila bolj za skrivnostno osebo, kakor človeka brez tančic. O njem so govorili, da je odlični organizator, da si je v tujini prav z organizacijo olimpijski iger pridobil velik ugled in krog zelo pomembnih znanstev ter prijateljev (kar mu bo kot predsedniku ZIS prav prišlo). Po drugih informativnih kanalih pa so krožile ocene, da je pristaš trde roke, centralističnega vodenja zadev (torej tudi vlade?) in da bo z njegovo izvolitvijo za predsednika ZIS administrativno odločanje o vseh pomembnih zadevah šele dobilo pravi zamah. Od uvodnega govora seveda ni bilo moč pričakovati, da bi razjasnil omenjene dvome, saj je lahko le deloma odgovoril, kako bo Branko Mikulić vladal.

Po predsednikovem prvem nastopu v tej vlogi je eno jasno: za razliko od predhodnice Milke Planinc je Mikulić v nastopnem govoru nanizal mnogo bolj natančen podatek in spoznanja o tem, kje smo v družbeno-ekonomskem razvoju in kaj nas čaka v prihodnosti. Točno je opredelil krizna žarišča, vzroke zanj in tudi način, kako bi jih razrešili. Čeprav bi pesimisti dejali, da smo šele po šestih letih krize spoznali naš dejanski položaj, je moč vendarle v času, ki smo za to porabili, videti napredek. Da smo se zavedli resnosti naftnega šoka (prvega), je minilo skoraj deset let in med tem smo doživeli... Seveda pa to samo po sebi ne pomeni, da je predsednik s svojim vzklikom: »Gotovo bomo uspeli!«, ob predstavitvi članov vlade mislil, da bo uspel premagati težave v svojem (prvem) mandatu. V uvodnem govoru v skupščini je sam dejal, da se bo treba precej potruditi za ustavitev večletnih

negativnih tokov in njihovo preusmeritev.

Mikulić je razložil, kako namerava vladati, vprašanje pa seveda je, ali mu bo v celoti uspelo. Iz ocene dela dosedanjega Zveznega izvršnega sveta je razvidno, da vlada, ki nima celovite podpore zvezne skupščine in lokalnih dejavnikov – ne more vladati. Branko Mikulić je jasno poudaril, da bo moč uveljavljati ofenzivno razvojno politiko (za kakršno se zavzema) le, če bodo vsi subjekti odločanja o ekonomski politiki in sistemu dosledno in odgovorno opravljali svoje ustavne dolžnosti in uveljavljali zakone in politiko, sprejeto v skupščini in drugih zveznih organih.

Odgovor na vprašanje, ali bo nova vlada centralistično usmerjena in ali bo krepila administrativni način odločanja, je moč iskati v glavnem med vrsticami Mikulićevega govora. Mikulić se je javno zavzel za nasprotno – za krepitev socialističnega samoupravljanja in vloge delovnega človeka – samoupravljalca kot gonilne moči razvoja proizvodnih sil in družbenega napredka.

»Že davno smo se opredelili za realna ekonomska merila in kategorije, zato ni razlogov, da bi pri tem omahovali.« je dejal predsednik ZIS. »Z realno sestavo in demenzioniranjem ekonomskih meril in rešitev v gospodarskem sistemu ter v razvojni in ekonomski politiki je mogoče vplivati na gospodarski razvoj in razmere na trgu, na zmanjšanje inflacije, na spremembo sestave proizvodnje in selekcijo proizvajalcev, tako da bi s tem podprli gospodarsko donosno proizvodnjo, ki bi bila konkurenčna na domačem in tujem trgu... Prepričali smo se, da izhod iz gospodarske krize ni v uporabi administrativnih ukrepov...«

Vlada bo storila vse, kar je v njeni moči, da bi podprla (s sistemskimi in drugimi ukrepi) proizvodnjo izdelkov, ki bi jih lahko ponudili

na domačem in tujem trgu. Kajti večja proizvodnja, večji izvoz in devizni priliv so najpomembnejši vzrodi za usklajevanje odnosov na domačem trgu, za zmanjšanje naše zadolženosti in za doseganje razvojnih ciljev. Zato je Mikulić obljubil vso podporo izvoznemu usmerjenemu gospodarstvu, turizmu, kmetijstvu, znanstvenemu in tehnološkemu napredku, drobnemu gospodarstvu (ki naj bi pomagalo produktivno zaposliti mlade in izobražene delavce). Napovedal je boj inflaciji, nesmotrni rabi dohodka.

Toda klub jasnim opredelitvam za ofenzivni razvoj in za upoštevanje realnih ekonomskih vrednot ter uveljavitvi vloge samoupravljanja je v Mikulićevem programu moč zaslediti nekatere poteze, ki bi jih lahko imeli za (logično?) nadaljevanje dela dosedanje vlade in odraz sedanjih slabosti v Jugoslaviji. Tako naj bi z vrsto novih predpisov in zakonov uredil dosedanje pomanjklivosti – hkrati pa trdi, da smo v težave zašli tudi zavoljo tega, ker doslej sprejetih zakonov nismo dovolj upoštevali. Mar ne bi bilo bolje popraviti samo ugotovljene napake v dosedanjih predpisih, na primer v tistih, ki zavirajo razmah izvoza, ali tistih dvajset zakonov, ki neposredno zavirajo razvoj znanosti in uporabe znanstvenih dosežkov v praksi, kot je nedavno dejal novi zvezni sekretar za tehnologijo, Božidar Matić? Ali pa predpisov, ki zavirajo razmah drobnega gospodarstva (med njimi tudi prepoved, da se zasebniki ne morejo ukvarjati z znanstveno raziskovalnim delom).

Kot kaže, se bo tudi nova vlada ukvarjala, tako kot »stara«, z vrsto drobnih, vsakdanjih zadev in predpisov, ki pravzaprav nimajo večjega pomena za izpolnjevanje dolgoročnega programa stabilizacije (na katerega tudi »prisega« novi ZIS). Vmes pa je tudi nekaj nameranih predpisov in ukrepov vlade, ki dišijo po administrativnem odločanju: ukrepi, po katerih naj bi dinar postal edino plačilno sredstvo v Jugoslaviji, uveljavljanje vzporednega gospodarskega sistema z dajanjem olajšav in spodbud skupnim izvoznim in proizvodnim programom, določanje, kdo je »zaslužil« del dohodka z monopolom ali ugodnejšim položajem na tržišču, urejanje števila odhodov Jugoslovancev prek državne meje, ukrepe za omejevanje nesmotrnih naložb in podobno.

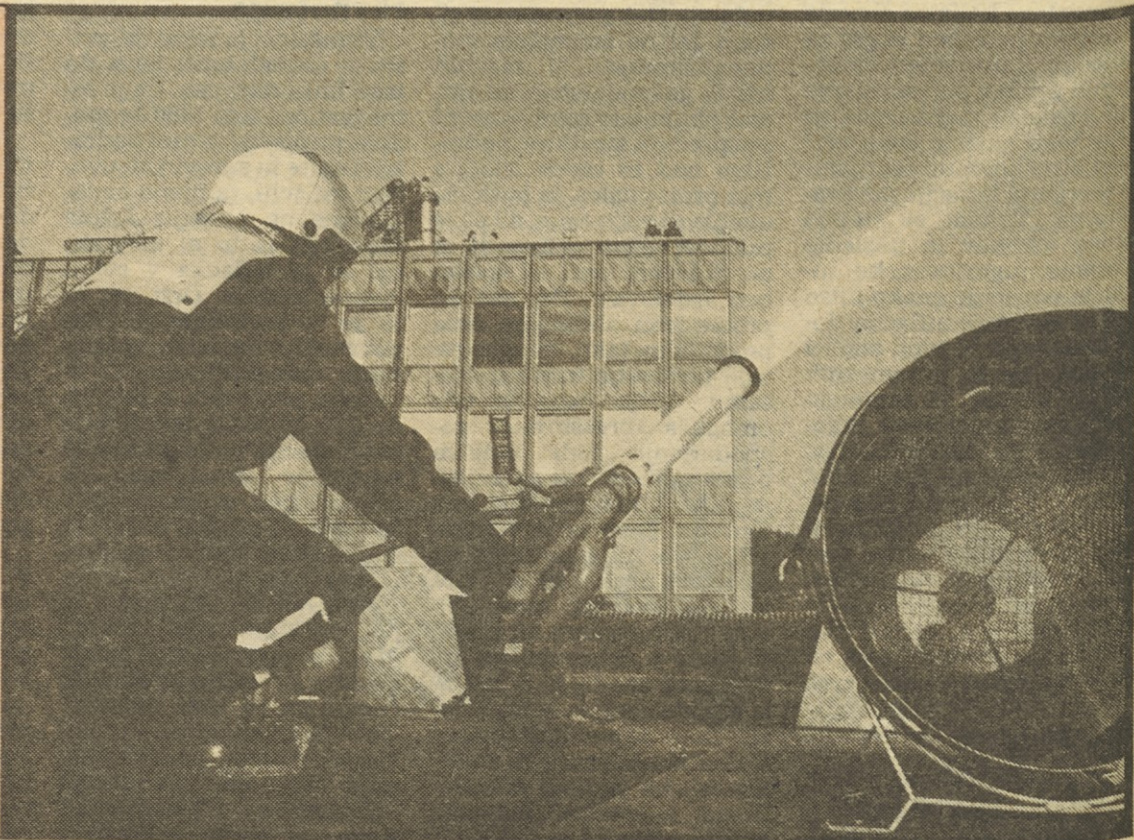
Ker pa v minulih letih nismo uspeli preustroiti gospodarstva ali postaviti trdnih temeljev zanj, ima nova vlada objektivno dosti težji položaj, kot bi ga sicer imela. In povsem novih smeri pri uveljavljanju ukrepov in predpisov in da bo torej treba kdaj pa kdaj uveljaviti tudi kak kratkoročen administrativni ukrep, pa če se novi ZIS administrativnemu urejanju še tako glasno in javno odreka.

In še nekaj moramo vedeti: naj novi ZIS vlada uspešno ali neuspešno, v vsakem primeru nam bo v naslednjih letih, glede standarda, trda predla. Če bo vlada uspešna, bo težko nekaj časa, če ne, pa zelo dolgo. Zato ji zanjo vsaj na začetku držimo pesti!

Boris Rugelj

UTRIP

Franc Kolman,
FK Andrej Prešeren,
Jesenice: CZ

Ob novem zakonu za prodajo družbenih stanovanj

RAZPRODAJA STANOVANJ

S podatkom, da smo v minulem srednjeročnem obdobju v naši republici kljub številnim zatikanjem vendarle izpolnili srednjeročni načrt zidave stanovanj, še zdaleč ne bi smeli biti zadovoljni. Takšnemu planskemu uspehu je botrovalo predvsem to, da smo stanovanjski srednjeročni načrt preprosto še »pravočasno« uradno skrčili. Kljub temu popravku pa načrta nismo izpolnili tam, kjer je zidava že vrsto let najbolj pereča: v družbenem sektorju.

Zelo daleč smo namreč od načrtovanega razmerja, po katerem bi morali v minulem srednjeročnem obdobju zgraditi v Sloveniji 60 odstotkov družbenih in 40 odstotkov zasebnih stanovanj. Po nekaterih izračunih je v zadnjih letih kar tričetrt vseh stanovanj pridobljenih z lastnim nakupom ali zasebno zidavo. Le dvajset odstotkov je družbenih oziroma kadrovskih in le borih pet odstotkov solidarnostnih stanovanj. Stanovanjska zidava se danes pogreza v vse globljo krizo: stanovanj sploh ni, posojila spodjeda inflacija, cene vrtoglavo rastejo v astronomske višine.

Ob že tako pičlem deležu stanovanj, s katerimi razpolaga družba, se zato zdi še toliko manj sprejemljiv pojav, do katerega je prišlo v zadnjem času. Gre za razprodajo družbenih stanovanj zasebnikom, kot da bi pozabili, da so tudi stanovanja pomemben del družbenega bogastva.

V zadnjih petih letih smo tako v Sloveniji razprodali več kot dva tisoč družbenih stanovanj, in to pod tako ugodnimi pogoji, da so si

kupci lahko zadovoljno meli roke. Takšne kupčije so se še najbolj razcvetele na naši obali. Razprodaja je sicer ta hip zamrzjena, medtem pa v republici po skrajšanem postopku pripravljajo zakon, ki naj bi urejal pogoje za prodajo stanovanj v družbeni lasti. Le kje so bili odgovorni doslej, da niso pravočasno posegli v ta očitno povsem nenadzorovan pojav?

Pogoji za prodajo so bili namreč zelo ugodni: glede odplačilne dobe (do 25 let) in obrestne stopnje (ne manj kot 2 odstotka). Zato ni nič čudnega, da je prišlo do tolikšnega preliivanja družbenih sredstev v zasebne žepe, saj so bile cene daleč za dejanskimi vrednostmi.

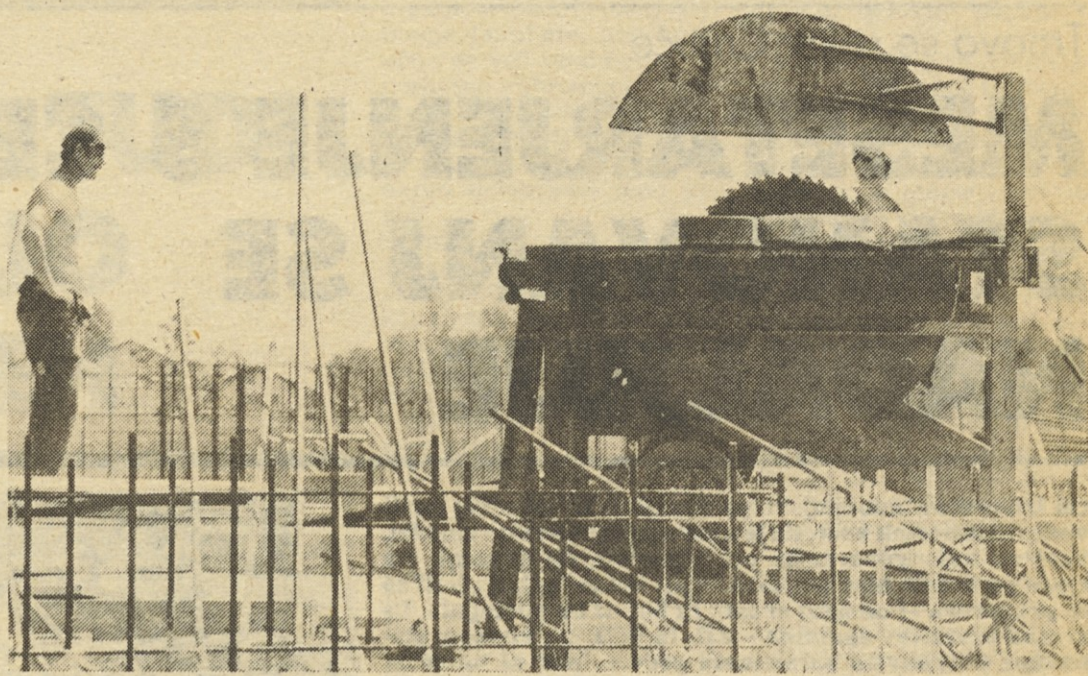
Inflacija gre na roke kupcem tudi ki kupnine najpogosteje poravnajo z najetiimi posojili in le v manjšem obsegu dodajo lastna sredstva. S tem pa se še bolj krčijo sredstva za stanovanjsko zidavo in tudi sam obseg gradnje družbenih stanovanj. Po drugi strani pa nam propada družbeno – najemni sklad zaradi subvencioniranja stararin vsem nosil-

cem stanovanjskih pravic, ne zgolj tistih, ki so socialno ogroženi.

Zato sindikati predlagajo, naj bi stanovanja prodajali po dejanski prometni vrednosti in sicer le tista med njimi, katerih vzdrževanje bi se izkazalo za nadpovprečno drago. Denar, ki bi ga tako dobili, pa naj bi se stekal le v družbeni sklad stanovanj. Drugače rečeno, s prodajo stanovanja naj bi kupili novo družbeno stanovanje.

Skratka, z novim zakonom o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lasti naj bi določili pogoje za prodajo ter jih prilagodili ciljem na stanovanjskem področju. Gre namreč za to, da velja družbenemu skladu stanovanj namenjeni v prihodnje večjo pozornost kot doslej. Navsezadnje na stanovanja ne moremo gledati le skozi ekonomska ampak tudi skozi socialna očala. To še zlasti prihaja do izraza ob čedalje bolj zaostrojujem se vprašanju mladih družin, ki se jim ravno v njihovem najbolj ustvarjalnem času vse bolj zapirajo vrata do stanovanj. Z razprodajo že tako pičlega družbenega sklada družba vse bolj izgublja možnost posredovanja na tem področju. To pa je močno navzkriž z njenimi prizadevanji, da čim bolj pritegne ustvarjalnost mladih k načrtovanju njenega razvoja.

Marija Frančeškin

Ekološko vprašanje se vse bolj zastruje

ČERNOBIL POZIVA K STREZNITVI

Lahko rečemo, da po katastrofi v černobilski jedrski centrali, doslej najhujši nesreči v zgodovini uporabljanja atoma, svet, zlasti pa Evropa ne bo takšen kot doslej, vsaj kar zadeva odnos do ekoloških vprašanj. Černobil nas je dobesedno pozval k streznitvi, o čemer pričajo številne demonstracije po Evropi, med drugim veliki protestni shod mladih v Ljubljani. Pri tem pa ni šlo zgolj za odnos do jedrske energije, ampak do vsega tistega, kar je človek v pehanju za razvojem doslej zanemarjal.

Lahko bi celo rekli, da smo se pred tem po svoje preobredili besedičenja o tem, kako zelo je naša narava onesnažena. Otipljivih korakov na tem področju namreč ni bilo. Stevilni predlogi, ki smo jih poslušali iz dneva v dan o tem, kaj vse je bi bilo potrebno storiti, da bi živeli v boljšem in bolj zdravem okolju, so se zdeli kot bob ob steno: da bi se izkašljali in – pozabili.

Naredili smo namreč bore malo. Čeprav so podatki o onesnaženosti okolja, v katerem živimo, že malone grozljivi. Onesnaženih je denimo kar 96 odstotkov slovenskih voda. Slaba polovica slovenskih gozdov izumira zaradi zastrupljenega ozračja, vsako sedmo drevo v naših nekoč tako zelenih hostah pa je že danes obsojeno na neogibno smrt: ni mu več pomoči, da bi si opomoglo, čeprav bi že jutri postavili čistilne filtre pri vseh slovenskih termoelektrarnah, toplarnah in umazanih industrijah. Tudi z gozdovi v drugih predelih Jugoslavije ni nič boljše.

Zaostreni odnos med tehnologijo in ekologijo

V naši družbi so dandanes bolj navzoča močna nasprotja med stanjem okolja, razvojnimi hotenji in ekonomskimi možnostmi. Odnosi med tehnologijo in ekologijo so čedalje bolj zaostreni. Razvojni načrti so namreč materialno in energetsko preveč agresivni. Še popolnoma nejasno je, kdo naj pripravlja celovite sanacijske programe in dogovore. Prostorski načrti so namreč na ravni občin in mest podrobno razčlenjeni, a so še zmerom odsev urbanistične požrešnosti in neusklajeno obdelujejo kakovost okolja in življenja v njem.

Metodologija načrtovanja na tej ravni še ni dodelana. Na vseh ravneh zaostaja raziskovalno delo. Pri tem pa so raziskave razdrobljene na množico nalog, to je, niso osredoto-

čene na bistvene sanacijske in razvojne naloge. Na ravni republike pa sploh še ne premoremo skupnega projekta za izboljšanje človekovega okolja. Skratka, psi lajajo, karavana gre dalje – takšen je splošni vtis, ki se pri vsem tem nenehno vsiljuje.

Prav tako pa tudi niso uspeli doseči ravnovesja med dohodkom in novo ustvarjeno vrednostjo. Stroške za varstvo okolja namreč po zakonu o združenem delu ne štejemo med materialne, ampak jih pokrivalo iz dohodka. S tem pa ohranjamo pri življenju številne proizvodne procese, ki so ob upoštevanju vseh stroškov za varstvo okolja zelo nerentabilni.

Vzemimo za primer Sladkogorsko. Ta tovarna bi s filtri na vseh papirnih strojih lahko zajela toliko celulozne pulpe, da bi bilo čistilno omrežje poplačano v manj kot treh letih. Seveda bi s takšnim ukrepom imeli več papirja, hkrati pa bi prihranili na milijone kubičnih metrov lesa, to je prostrane gozdove.

Zakon o skupnih rešitvah

Zato potrebujemo v Jugoslaviji zakon o skupnih rešitvah in merilih varstva okolja, s katerim bi uveljavili zahtevo, da ekonomska politika ni mogoča brez ekološke oziroma da bi izdali zakon, ki bi uveljavil usodno odvisnost med ekonomskim razvojem in ohranjanjem okolja.

Prav tako bi morali brez odlašanja ratificirati mednarodno konvencijo o preprečevanju prenašanja onesnaženja čez meje, sklenjeno leta 1979 v okviru Združenih narodov. Jugoslavija je namreč ena redkih evropskih držav, ki te listine še ni ratificirala. S tem pa smo si pod noge zmetali veliko polen. Tako tudi nismo mogli učinkovito nastopiti proti nameram Italijanov, da bi v neposredni bližini Trsta postavili veliko termoelektrarno, ki bi s strupi iz svojih visokih dimnikov onesnaže-

vala naše Primorje in Kras. Vsi naši dozdajšnji ugovori so se razblinili v zrak.

Čimprej pa bi morali dopolniti tudi družbeno načrtovanje in zagotoviti, da bi pripravili regionalne in celovite sanacijske programe, za katere naj bi združevala sredstva. Le tako bo mogoče postopno – in sistematično – reševati vprašanja okolja. Kot smo že opozorili – samo besedičenja ne bo ničesar rešilo in kot se ob spremenjenem odnosu do tega besedičenja vsiljuje, bi nekaterim ustrezalo, ko bi ostalo zgolj pri tem, torej pri donkihotskem zaletavanju v mline na veter.

Odlašanje bi stvari le poslabšalo

Najbolj pogosto se pri vsem tem pojavlja vprašanje, ali bi bilo smotno začeti čistiti okolje ravno v težkih gospodarskih razmerah. Odgovor je preprost: če bomo na tem področju odlašali, bo z vsakim dnem samo še slabše. Samo pesti lahko še držimo, da ne bi prišlo do katastrofe širših razsežnosti, kot je bila tista na belokranjski Krupi. Kot pravi dr. Avguštin Lah, ne bo le slabše in dražje, če bomo odlašali, za marsikoga bo nasploh že prepozno...

Čudimo se lahko, kako da nas ne strezijo podatki, da v vrsti onesnaženih kotlin narasčata obolenost in smrtnost že do tiste stopnje, pri kateri statistika ugotavlja skrajševanje življenjske dobe za nekaj let. Smo se res že sprijaznili s tem, da se spreminjamo v nekakšne poskusne zajce, ki naj bi dokazali, do kod sega odpornost človekovega organizma? Zato ni odveč ponoviti, da pomeni skrb za varstvo okolja tudi skrb za zdravje ljudi, da ne omenjamo prizadevanj za boljše gospodarjenje.

Zato je imperativ današnjega časa sodobna, čistejša tehnologija, ki je sicer naložbeno in kadrovsko zahtevnejša, zato pa zagotavlja varnejše okolje, večjo storilnost, boljšo kakovost izdelkov in tudi večji dohodek. Boj za čisto okolje skriva v sebi vse to novo miselnost, novo vedenje, novo tehnologijo in nov razvoj. In to naj bi bil tisti najbolj koristen nauk, ki bi ga morali potegniti iz černobilske more.

M. F.

Ekonomisti, priskočite na pomoč

DA NE BI DOBIVALI PREMALO

Po podatkih beograjskega Zavoda za raziskovanje tržišča le okoli 44,2 odstotka jugoslovanskih izdelkov dosega na tujem višje cene kot na domačem trgu, kar 34,6 odstotka doseženega izvoza pa ne daje pravega gospodarskega učinka. V letošnjih treh mesecih in pol so se naši izvozni zaslužki v primerjavi z lanskim letom še malo zmanjšali, predvsem zaradi padanja vrednosti dolarja, s katerim tuji kupci plačujejo 58 odstotkov našega konvertibilnega blagovnega izvoza. Vprašanje je torej, kaj lahko sploh storimo v neprijetnem položaju, ko tuji partnerji naš neorganiziran nastop na mednarodnem trgu izkoriščajo za zniževanje naših izvoznih cen in ko s tekočim deviznim prilivom le s težavo odplačujemo obresti za dolge do tujine, da razvojnih želja gospodarstva in širše družbe niti ne omenjamo. Nesporno je, da moramo obveznosti do tujih posojilodajalcev redno poravnati (lani so anuitete, vključno z reprogramiranjem dela glavnice bremenile 47 odstotkov tekočega konvertibilnega priliva), hkrati pa seveda ne moremo in ne smemo kar

naprej stopicati na mestu in pozabljati na zdrav gospodarski razvoj. V luči izvoznih nalog pa bi to pomenilo, da pri vključevanju v mednarodno menjavo dela ne bi smeli misliti zgolj na geslo »izvoz za vsako ceno«, ker nas takšna politika ne bo daleč pripeljala, ampak bi morali skrbeti za donosnost izvoza. Z drugimi besedami, ni dovolj, če bomo za odplačevanje obresti morda v prihodnosti namenjali le 25 do 30 odstotkov tekočega deviznega priliva, ampak bi morali tudi z izvozom ustvarjati akumulacijo. Jugoslovanska izvozna politika bi torej morala poklicati na pomoč ekonomiste, ne pa da se še naprej zateka k administrativnim (gasilskim) rešitvam, ki nam omogočajo zgolj preživetje.

Najbolj kritične točke naše izvozne strategije bolj ali manj poznamo. Naša precejšnja slabost je na primer sestava izvoza, saj izvažamo kar 52 odstotkov reprodukcijskega materiala, 17 odstotkov opreme in 31 odstotkov potrošnega blaga. Slabo za nas je, da približno tretjino izvoza kupci ne odplačujejo v dogovorjenih rokih.

Tudi financiranje izvoza na kredit domačslabša gospodarske razmere, saj zaradi dodatnega tiskanja denarja ne moremo umiriti inflacijske rasti. Skrbi nas lahko tudi razpad sistema informacij o ekonomskih stikih s tujino, ki mu na primer v razvitih državah namenjajo veliko pozornosti in se jim to obrestuje. Pri nas pa se tudi zaradi neinformiranosti dogaja, da ene republike in pokrajine izvažajo, druge pa iste izdelke uvažajo, vendar za deset ali celo štirideset odstotkov dražje. (glej Pregled, 1/1985).

Če lahko verjamemo obljubam stare in nove vlade, bo ekonomska politika poskušala predvsem z davčno politiko doseči preliivanje sredstev v korist izvoznega gospodarstva. Treba je reči, da nas tudi preliivanje pičlih sredstev iz enega v drug žep ne bo rešilo. Naš ključni problem je, da gospodarstvo ne ustvarja dovolj velike akumulacije. In dokler bomo za izvozne izdelke dobili manj, kot smo vanj vložili, se bomo vrteli v začaranem izvoznem krogu, kar v tujini dobro vedo in nas držijo tik nad vodno gladino. Emil Lah

Trnovo se seli v Črnuče

MEŠETARJENJE S CENO STANOVANJ SE NADALJUJE

Od trnovske stanovanjske packarije še ni preteklo dosti vode. Kljub temu kaže, da je njen nauk že povsem zbledel. Vsaj za najodgovornejše pri stanovanjski gradnji. Na srečo pa te šole niso pozabili kupci stanovanj. Naučili so se pregovora »Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal«. Le kratka osvežitev spomina – ZIL in SCT sta kupcem stanovanj v Trnovem zaračunala preveč. Ker ni odtehtal noben pameten dokaz, so s pomočjo tiska zagnali halo, zganila se je politika in izvajalec ter prodajalec sta morala popustiti pred združenim pritiskom. Kupci so se vselili v bistveno cenejša stanovanja.

Takrat smo upali (saj smo verjeli zagotovitom z najvišjih mest), da je ho-ruk stanovanjske politike konec. Mislili smo, da za pošten odnos in za pošteno ceno ne bo nikomur več treba takorekoč na cesto. Premlevalja o politični škodi, ki jo je povzročila trnovska afera, o tragičnosti nuje samoorganiziranja, o nemoči posameznika, ki v naši družbi ne sme biti več nezaščiten divjad... Mar se bomo res morali kar naprej sramovati svoje naivnosti, ko znova in znova nasedamo zagotovitom, da bomo zdaj čisto zares zaživel v urejeni družbi?!

Trnovska nečednost se namreč ponavlja. Sicer v različnih pri tančinah, bistvo pa ostaja isto. Zdaj so zahrumele soinvestitorji stanovanj v Črnuški gmajni. Najprej so poskusili po normalni poti, potem pa se razočarani obrnili – kam drugam kot na novinarje. Ko so nas obiskali, so sklicali kar majhno tiskovno konferenco. Žalostno, toda očitno se vse več ljudi zaveda, da je pot brez pritiska javnosti več kot trnova. Takole so zarobantili:

»Smo soinvestitorji in hkrati člani zadruga SCT. Slovenija ceste tehnika pa je tudi izvajalec del na objektu B 31-33, kamor naj bi se vselili 21. maja. Pa se ne bomo, ker graditelj zamuja in ker se spet ponavlja krivica s ceno!«

Privid zadruga

Svoje pripombe so najprej strnili: »Zadružna samouprava sploh ne deluje, roke začetka gradnje in prekinitve del so sprejemali brez našega soglasja in celo brez tehtnega vzroka, pri ceni so spet ubrali svojo politiko.«

Pojdimo lepo po vrsti. Zadrugniki so dajali pobude, kako naj zadruga deluje. Ostale so brez odmeva. Vse zahteve, naj jih kot zadrugniške organizirajo, so padle v vodo. Zadruga soinvestitorjev še zbrala ni, ni jih obveščala, kaj šele, da bi jim omogočila soodločanje. Niso vedeli, kaj se na objektu dogaja, kako naj bi potem imeli vpliv na potek del ali celo na ceno?!

Januarja letos so le izsilili sestanek in organizirali začasni hišni svet. Pozno, toda tem bolj temeljito se je lotil dela, se dokopal do vrste vprašanj – ta pa so praviloma ostajala brez odgovora. Vprašanja smo slišali tudi mi:

»Na začetku lanskega leta smo s stanovanjsko zadrugo SCT sklenili pogodbo o združevanju sredstev za pridobitev stanovanj. Kot soinvestitorji smo vlagali sredstva v višini in času, kot določa pogodba. SCT naj bi po investicijskem programu z gradnjo začel graditi 1. 3. 1985 in končal 1. 3. 1986. Že to je samovoljen podaljsek, saj metodologija za tak objekt določa največ deset mesecev.«

vestitorji smo vlagali sredstva v višini in času, kot določa pogodba. SCT naj bi po investicijskem programu z gradnjo začel graditi 1. 3. 1985 in končal 1. 3. 1986. Že to je samovoljen podaljsek, saj metodologija za tak objekt določa največ deset mesecev.

Samovolja izvajalca

Oktobra lani so nam poslali dopis, da se je začetek zavlekel in da bo tudi konec gradnje v zamudi za mesec dni. Pozimi pa so dela sploh zastala in objekt je stal delno nepokrit. Slišali smo še, da je izračun končne cene že v postopku, potem pa o ceni ni bilo nobenega glasu več. Tudi ko se je bližal rok zanj celotno po zamudi, je bilo vse tiho. Nekako smo si le izborili nekaj gradiva, iz katerega pa ni moč sklepati, da bi bila prekinitve del in zamuda opravičena. **Predpisi določajo, da mora biti končna cena oblikovana najmanj dva meseca pred rokom konca gradnje. Nič od tega.**

Potem se je rok še premaknil na 21. maj, izvajalec pa je vse zamude seveda prevladal na naša pleča. Soinvestitorstvo je samovoljno sprejelo v čisti kupoprodajni odnos.

Rekli smo že, ponovila se je trnovska šola. Prizadeti so se organizirali sami. V svojih vrstah so našli ljudi, sposobne in pripravljene za delo, ki ga niso znali ali hoteli opraviti pristojni. Ugotovili so, da zadruga ni pravočasno plačevala sredstev investitorju in zamudne obresti so padle nanje. Tudi na vse, ki so se točno držali pogodbe. Samo to je kvadratni meter podražilo za 4.300 dinarjev.

Zavedeni sovlagatelji

Potem so se poglobili v ceno. Po investicijskem programu je bila izhodiščna gradbeno proizvodna cena 63.543 dinarjev za kvadratni meter. Ko so aprila lani začeli gradnjo, je že zrasla na 91.399 dinarjev – čeprav izhodiščne cene za nazaj nihče ne sme spreminjati! Zdaj so na SCT inženiringu, izračunali končno ceno 159.296 dinarjev za kvadratni meter.

Začasni hišni svet je našel izvedence, ki se spoznajo na veljavna merila, indekse in metodologije. Začuda so po treh različnih poteh prišli do močno podobne cene od 115 do 120 tisoč dinarjev. Tudi ko so ceno, ki naj bi jo kot soinvestitorji plačali, primerjali s ceno, po kateri drugi izvajalci zdaj prodajajo

Pri nas so se zbrali člani začasnega hišnega sveta objekta B 31-33 v Črnuški gmajni, sovlagatelji in člani zadruga SCT, ki se je očitno prelevila v eno od oblik za prodajo stanovanj. Težji obliki bi najraje nadeli vzdevek, kakršnega papir ne prenese. Zakaj lepšega ne zasluži, je pojasnil predstavnik SCT: »Lani je skupščina stanovanjske skupnosti sprejela pravilnik o cenah stanovanj. Posledica Trnovskega so merila za gradnjo, začeto leta 1985. Sprejel jih je ljubljanski izvršni svet. Sporni pravilnik je usklajen z zakonom o cenah in preimenovan v merila. Sprejeli so jih letos in veljajo za gradnjo, začeto v lanskem letu. Potem so jih obdelali na republiškem komiteju za trg in splošne gospodarske zadeve, skupaj s strokovnimi službami stanovanjske skupnosti. Objavili jih niso, poslali pa so jih izvajalcem. SCT se drži teh edino veljavnih začasnih meril, ki ne delajo razlike med investitorji, soinvestitorji in drugimi oblikami. Mi se z njimi ne strinjamo, priznam zmedo, toda izvajalec ni kriv.« Toliko za to, da boste razumeli, zakaj so obrazi na sliki tako mrki.

stanovanja na ključ, so ugotovili isto – da so potegnili najkrajšo.

»Toda kdo bo poslušal argumente, pa naj so še tako tehtni?! Obrnili smo se na družbenega pravobranilca samoupravljanja, na samopravno stanovanjsko skupnost, na komiteje za cene in kaj vemo na koga vse ne. S pogodbo so nas zavedli, svoje funkcije so prenesli na ZIL, kar spet podraži vse skupaj, v objektu smo našli stanovanja železniškega gospodarstva in RSNZ, ki

sploh niso soinvestitorji. Statut zadruga je zgolj papir, zavedeni smo bili pri obrestih, pri rokih, zapeljali so nas v nezakonite pogodbe...

Nezakonite pogodbe...

Glejte, 1. 1. 1985 je začel veljati zakon o družbenem nadzoru nad cenami, ki predvideva le kupoprodajni odnos in fiksno ceno. Pogodbe so nam ponudili pozneje in podpisali smo potemtakem nezakonito. Toda

pogodba, ki je pravomočno sklenjena, velja. Vidite, v kakšen absurd so nas spravili!«

Pripombe so kar deževale, tako po zadrugi kot po izvajalcu. Kakšno gospodarjenje pa je to, da so se spraševali, če mi sovlagamo, pa ne pridejo skozi za manj kot 160 tisočakov za meter?! ZIL Gradisova stanovanja prodaja za 145 tisoč dinarjev, na ključ, so pomahali s kupoprodajno pogodbo. SCT sili z najvišjo možno ceno v zadružni gradnji, nesmisel! Drži se pač načela

Edina možna nepravilna cena?

Slišali smo nekaj o zakonodaji, nekaj o merilih pa o pravilnikih, metodologijah... Tudi SCT se ne strinja s tem, kar zdaj velja, toda da je, žal, edino, kar velja. Po tem so prišli do svoje cene.

»Priznam zmedo, a izvajalec ni kriv. Ne trdimo, da je cena prava, pravična. A zračunana je po metodologiji, ki edina velja.«

Tudi Potočnikova je potožila čez nered, ki se na tem področju vleče že od leta

1981 in tepe vso Ljubljano. Cena je takšna, kot je, in zadruga da si ne more izmisliti drugačne.

S takšnimi odgovori seveda nismo bili zadovoljni. Kupci sovlagatelji seveda še manj. Ostali so brez odgovora, zakaj so spremenili izhodiščno ceno za nazaj, kar se kljub zmedu ne sme početi. Nihče jim ni pojasnil, kako na ceno vplivajo stanovanja ŽG in RSNZ, dobljena po drugem načelu. Nič ni bilo rečenega o pogodbi, ki so se je sovlagatelji držali, izvajalec pa ne. V njej sta se obe strani zavezali, da bosta spoštovali investicijski program, v aktih zadruga je zaveza, da bo cilj kar se da gospodarna in cenena gradnja... **Skratka, spet smo bili priča položaju, ko ima nekdo na svoji strani pravico načel in števil, drugi pa... Saj res, kaj ima na svoji strani drugi?**

Ciril Brajer

Slika: Andrej Agnič

Prejeli smo

NASTANITVENI CENTER SRAMOTNI STEBER LJUBLJANE

Sem stanovalec Nastanitvenega centra v Ljubljani že vse od njegove ustanovitve. Na začetku so nam veliko obljubljani, od kakovostnih storitev, higiene pa vse do telefonov v sobah, skupnih barvnih televizorjev, skupnih kuhinj, restavracije in bifeja, pralnice... Od vsega tega so ostale samopovesti za otroke. Uspelo jim je celo, da so nam izključili vse grelce v kopalnicah, zaprli restavracijo in bife. Redno pa večkrat na leto dvigujejo stanarino, nazadnje celo za 103 odstotke.

Vendar me vse to še ne prizadene toliko, kar vem, da cene divjajo in da jim je težko stopiti na prste. Bolj me boli nekaj dru-

gega. Pristojni v Nastanitvenem centru imajo tako imenovani ključ »D«, s katerim odpirajo vse sobe. Tako se zgodi, če delaš v tretji izmeni in spiš podnevi, da ti v tem času odpirajo sobo in vstopajo brez trkanja, kot nasilneži, in se niti ne opravičijo, če te zbude. Nihče ne ve, kdaj mu bodo vdrli v sobo, ne da bi se najavili, nihče se v njej ne more sprostiti kot v svojem stanovanju. Bilo je tudi več neprijetnih prizorov...

Nekako pred dvema mesecema sem opazil, da mi je z mize zmanjkala skodelica za kavo. Prepričan sem, da je bila tam in da je izginila. Sostanovaleci so

me obvestili, da so tudi pri njih iskali inventar, ki naj bi bil last Nastanitvenega centra. Moje skodelice so sicer podobne tistim v Nastanitvenem centru, vendar niso enake. Prepričan pa sem, da jih ne bi smeli brez moje vednosti odnašati iz moje sobe in da bi morali to drugače reševati. Zdaj sem v njihovih očeh tat, ker naj bi si prisvojil inventar Nastanitvenega centra, medtem ko so oni pošteni, ker so med mojo odsotnostjo pobrali iz sobe vse za kar so mislili, da je njihovo.

Zakaj toliko besed o tej skodelici? Mislim, da gre za načelo. Prepričan sem tudi, da s stano-

valci ne bi smeli tako ravnati, kajti nihče me ne vpraša, če imam za hrano, temveč mi v domo takoj odtrgajo od plače in vzamejo sovje, meni pa ostane kar ostane. Potem pa mi vderejo še v sobo in me okrajejo, nato pa obtožijo, da sem tat. Ko sem se o tem pogovarjal z vodjo Nastanitvenega centra, mi je obljubil, da mi bodo skodelico vrnil, vendar je doslej še niso. Vsi molčijo, zato javno sprašujem, kako je mogoče, da se kaj takega dogaja. Kdo ljudem v Nastanitvenem centru vse to dovoljuje? Kaj res ni nikogar, ki bi nas stanovalec zaščitil. Nastanitveni center je bil postavljen za delavce z delavskim denarjem, tam pa je zdaj najmanj prav delavcev. V centru ne izbirajo sredstev, ko nas je potrebno izseliti. Zakaj?

Zato se obračam na sindikat in druge, ki morajo ščititi delavce pred nepravilnostmi. Rad bi, da bi prišli v Nastanitveni center, in se pogovorili s stanovalci. Zaščititi bi nas morali pred izsiljevanjem uprave. Obenem bi želel, da bi se nam izboljšale življenjske razmere.

Imširovc Rešid-Reno

Intervju

Dr. DUŠAN KODEK: TUDI AMERIKA IMA SVOJO IDEOLOGIJU – USPEH

Dr. Kodek, vi ste, lahko bi rekli, dodobra spoznali ameriško akademsko atmosfero, raziskovali ste in predavali na univerzi Princeton. Kaj je med bivanjem v Ameriki na vas naredilo najmočnejši vtis?

Bistvena razlika, ki jo človek občuti, je odnos do dela. Bili so dnevi – to je obdobje, ko študentje oddajajo svoje naloge – ko so bili hodniki ob polnoči polni študentov. Ti so sedeli ob terminalnih, napolnili knjižnico. Študentje tudi delajo bistveno več samostojno kot pri nas. Tam ni vaj, kakršne imamo pri nas, ko vsi študentje pod vodstvom asistenta nekaj delajo, ampak vsak študent dobi svojo nalogo, ki jo obdeluje samostojno pod vodstvom profesorja.

Tako je na univerzi, odnos do dela izven univerze pa sem poznal, ko sem sodeloval z neko mlado konsultantsko firmo. V njej delovni čas za inženirje ali tiste s še višjo izobrazbo, ki hočejo nekaj doseči, ni predpisan. Toda to ne pomeni, da delajo manj. Nasprotno, večina jih dela deset, dvanajst ur na dan, pa še v soboto in nedeljo. Kako ti ljudje delajo!

Čemu pripisujete takšno voljo do dela oziroma študija?

Tekmovalnemu duhu. Mnogi pravijo, da Amerika nima svoje ideologije, a jo ima. Njihova ideologija se imenuje uspeh. Tega se učijo od majhnega. V Princetonu je na primer veliko bogatih družin, toda otroci v teh družinah ne dobijo od staršev denarja v dar, morajo si ga sami zaslužiti. Raznašajo časopise, mleko, prodajajo pizze. Tako se učijo, da si moraš denar zaslužiti sam, da moraš uspeti.

Ta duh se kaže tudi na univerzi. Izpiti potekajo tako, da so študentje samo v predavalnici, brez nadzorstva. In vendar nihče ne prepisuje, ker prepisovanje velja za nekaj grdega. Študent, ki prepisuje, postane črna ovaca, izgubi ugled. Obstaja seveda tudi prepis in imajo stroge kazni za prepisovanje, toda pomembnejša je moralna obsodba. Edwardu Kennedyju se zdaj, po 30 letih, očitajo, da je na Harvardu prepisoval.

In kaj se zgodi s tistim, ki ne uspe?

Kdor ne dela dobro, odpade. Spominjam se primera iz konsultantske firme. Tu je delal neki inženir Louis. V petek sva se zmenila, da mu bom v ponedeljek nekaj izročil, pa ga ni bilo. Mislim sem si, bolan je. Ko sem spet prišel čez nekaj dni, ga še vedno ni bilo. Vprašal sem, kje je. Ga ni več, so mi odgovorili. In v petek, ko sem se zadnjič pogovarjal z njim, še ni vedel, da bo čez nekaj ur odpuščen.

Kolega na Princetonu, gostujoči profesor Jacobo Valdes iz Spanije, je značilnosti Amerike takole izrazil: Amerika je odlična, če je človek mlad, zdrav in sposoben. Če

le eden od teh pogojev ni izpolnjen, ni dobro.

Če hočeš uspeti, moraš temu podrediti vse življenje. To pa, med drugim, pomeni, da si privoščiš le malo dopusta. Američani imajo v gospodarstvu povprečno le dva tedna dopusta na leto.

Kako pa univerza lahko zagotavlja tako kvaliteto?

Eden od mehanizmov je restriktivnost pri vpisu. V šolskem letu 1984/85 so na primer od 17 prijavljenih sprejeli enega. Toda skoraj vsakdo, ki ga sprejemo, dobi štipendijo. To je pomembno, ker je univerza zelo draga. Že vpis je torej garancija bodoče kvalitete. Za diplomante pa se podjetja skoraj stepejo. Na oglašnih deskah visi polno pozivov različnih podjetij, ki vabijo diplomante na pogovor s predstavniki teh podjetij.

Nadaljnji pogoj za kvaliteto je primerno razmerje med profesorji in študenti. Princetonska univerza je po številu študentov veliko manjša od ljubljanske (ima približno 4400 dodiplomskih študentov), po številu profesorjev pa je večja. Razmerje med profesorji in študenti je nekako 4:1, torej en profesor na štiri študente. Ker vaje niso take kot pri nas, asistentov ne poznajo. Zelo veliko pa imajo demonstratorjev, ki so običajno podiplomski študenti.

Kakšne pa so obveznosti študentov?

Študentje imajo približno toliko predavanj kot pri nas, to je štiri strokovne predmete na semester. Toda ob strokovnih predmetih imajo pri nas študentje še več obveznih socioloških in politoloških predmetov, česar tam ni. V strokovnem pogledu pa študentje tu in tam spoznavajo približno enako snov. To je tudi razumljivo, ker so naši predmetniki sestavljeni več ali manj po ameriškem vzoru, kot praktično povsod po svetu.

Kaj bi pa pokazala primerjava znanja naših in njihovih študentov?

Če primerjam naše in njihove najboljše študente je razlika razmeroma majhna. Toda če primerjam povprečje, je razlika velika, v našo škodo. Prav pri povprečju se kaže pomen restriktivnega vpisa in samostojnega dela. Pri nas skoraj noben študent ne išče sam literature. Morda jih to počne 5 odstotkov, čeprav bi profesorji lahko dali napotke vsem. Študentje gredo pri nas v povprečju na minimum.

Učijo se celo samo izpitne naloge, danes pa se seveda znanje tako spreminja, da zapiski ne zadoščajo. Študentje bi se morali učiti iz širše literature.

Zdi se mi tudi, da je raven študija na primer od časov, ko sem jaz študiral, bistveno padla. Naši izpiti so, čeprav gre za isto snov, bistveno lažji. Seveda pa so tudi v Ameriki univerze, kjer so bistveno nižja merila, nekatere vam pošljejo diplomo kar

Dr. Dušan Kodek je leta 1978 prvič odšel raziskovat na Univerzo Princeton v ZDA. Tu je ostal eno šolsko leto. Delovni pogoji, ki mu ga je nudilo novo okolje, so ga odslej že večkrat privabili nazaj. Če je le mogoče, se dr. Kodek enkrat letno oglasi v Princetonu. Je član uglednega združenja elektroinženirjev – IEEE, je točneje povedano njegov »starejši« član, ki jih je iz Jugoslavije le nekaj. V teh letih je objavil osem člankov v prestižnih strokovnih revijah, ki jih za več področij izdaja IEEE. Je tudi zunanji urednik pri treh revijah IEEE, ki mu letno pošljejo okoli 15 člankov v recenzijo. Leta 1983 je dr. Kodek prejel nagrado Kidričevega sklada.

po pošti. Toda vsaka univerza je ocenjena po tem, kako jo industrija in sploh družba vrednoti, išče in zaposluje diplomante posameznih univerz.

Pri nas pa takšnih meril ni. Naši uporabniki v fakultetnem svetu naj bi izšolali več diplomantov. Naša fakulteta je bila narejena za letni vpis približno 250 študentov, sedaj pa samo rednih vpisujemo čez 700. Saj bi jih lahko vpisali 1500! Toda kakšno korist bi imela industrija in sploh družba od diplom, ki bi jih razvodenili. Če pa ni ustreznega razmerja med predavatelji in študenti, če ni pogojev za delo, tudi ni mogoče zagotoviti kvalitete.

Če pogledamo podatke o strukturi zaposlenih in če primerjamo trende po svetu, se zahteva industrije po večjem številu strokovnih kadrov zdi upravičena. Mar ne To je res. Če želimo zmanjšati zaostanek za razvitim svetom, bi gotovo potrebovali več inženirjev. Toda če bi želeli uresničiti ta cilj, bi morali investirati v učitelje in opremo.

Na Princetonu vpišejo letno na elektrotehniko in računalništvo manj kot 150 študentov, pri nas pa preko 700. Na samem oddelku imajo na voljo pet VAX-ov in številne laboratorije z osebnimi računalniki in drugo opremo. Polovica jih je nezasedenih, razen v špicah. Pa tudi univerzitetni račun-

ski center je večji od našega. Na enega študenta pride, ocenjujem, 20-30 krat toliko opreme kot pri nas. Smisel bogatejše opreme pa je v tem, da imajo študentje možnost za samostojno delo na opremi, ne pa da se začnejo učiti šele, ko pridejo v industrijo.

Druga stvar je literatura. Mi od leta 1981 skoraj ne dobivamo več tuje literature. Pa tudi študijski pogoji. Če bi vsi ljubljanski študentje hkrati odšli v različne knjižnice v Ljubljani, bi jih moralo gotovo sedeti po 15 na enem stolu. V Princetonu pa je v knjižnicah več stolov kot vseh študentov skupaj. Študentje višjih letnikov imajo celo svoje študijske sobice ob knjižnicah. Imajo svoje ključe, da lahko pridejo po knjige tudi izven delovnega časa.

Poglejmo sedaj še drugi pogoj, ki ste ga omenili, to je predavatelj. Kaj pomeni biti profesor na univerzi v Princetonu?

Ker je razmerje med predavatelji in študenti čisto drugačno, ima profesor bistveno manj pedagoških obveznosti. Profesor uči običajno dva predmeta, največ tri. Menijo pač, da je nemogoče, da bi nekdo predaval več predmetov, saj ne more toliko znati. Njegova obveznost pa je predvsem veliko strokovno delati in veliko objavljati.

Sam pa na primer v letošnjem šolskem letu učim šest

predmetov, kar je manj povprečne fakultete, ker drugi učijo še več predmetov. Te pretirane obremenitve so postavili normativi izobraževalne skupnosti. Slepimo se, če mislimo, da je mogoče dobro delati pod temi pogoji.

Omenil bi rad, da so tudi v Ameriki univerze, kjer profesorji učijo toliko kot pri nas ali celo več. Vendar so to drugo ali tretjerazredne šole, na katerih ni raziskovalnega dela.

Ali imajo profesorji tudi reelekcijo?

Ko nekdo postane predavatelj, na začetku kariere, dobi pogodbo za eno ali dve leti. To nato podaljšajo enkrat ali dvakrat, potem mu pa, če ugotovijo, da je primeren, dajo takoimenovni tenure. To se zgodi nekje pri tridesetih, morda malo kasneje. Tenure praktično pomeni, da ga ne morejo več odpustiti, s čimer je zaščitena samostojnost profesorjev. Seveda pa obstajajo druge oblike pritiska na profesorja, če ne zadovoljuje strokovnih kriterijev.

opišete delovne pogoje v Ameriki?

Mislím, da je za Američane najbolj značilno to, da poskušajo delati čim bolj enostavno, čim manj formalno. Po telefonu, brez papirja in podpisa, je mogoče urediti marsikaj. Vidiš reklamo na neki čip, dvigneš telefon in jih naročiš, recimo, pet. Ko sem to prvič storil za konsultantsko firmo, sem kot popoln naivnež vprašal, kako naj jim plačam. Odgovorili so mi, naj ne skrbim, jih bom pač plačal, ko jih bom dobil... Čipi pridejo čez dva dni. In jih plačaš. Lahko pa jih tudi ne, ni formalnih obveznosti. Vse gradi na zaupanju. Če pa blaga ne plačaš, drugič komponent ne boš dobil. Kaznovan boš ti, ker ne boš mogel delati.

Ob tem se spomnim, kako smo mi nekoč v Ljubljani uvažali neke komponente. Dobili smo jih šele čez eno leto, ko smo že pozabili, zakaj smo jih naročili. Saj veste, kako pri nas strokovnjaki in študentje nabavljajo elektronski material. Hodijo v tujino, vsaka malenkost zahteva posebno prizadevanost. To nam zelo otežuje delo.

Pa ne le to. Med zadnjim obiskom sem si na primer nakupil veliko strokovnih knjig in si jih poslal po pošti. Kakšne težave sem imel, da sem jih lahko dvignil na carini.

Očitno Američane predvsem zanima učinkovitost?

Da. V Ameriki sem nazadnje bil marca letos. Imam prijatelja po rodu iz Zagreba, ki je več let delal za RCA, sedaj pa je ustanovil svojo podjetje za proizvodnjo optoelektronskih čipov. Razlagal mi je, kako je potreboval neko posebno zmes plinov. V krogu 30 kilometrov je pet podjetij, ki se tepejo, kateromu bo dobavljalo plin. Če bi bil v Zahodni Evropi, bi to trajalo najmanj tri mesece, pri nas seveda še veliko več. Tam plin dobi najkasneje v enem tednu. V kako ugodnejših pogojih posluje to podjetje, kot če bi poslovalo v Evropi!

Ameriški pogoji za delo v vas vzbujajo nostalgijo...

Da, odkar sem bil tisto leto v šolskem letu 1978/79 prvič v Princetonu poskušam vsako leto priti tja, da bi ohranil stik. To ponavadi povežem z udeleženo na kongresih IEEE. V letu 1981/82 pa sem preživel še eno leto v Princetonu. Ko sem prvič prišel v Princeton, sem delal predvsem na univerzi in malo pri konsultantski firmi, drugič pa je bilo nasprotno, predvsem sem dalal za konsultantsko firmo kot direktor za laboratorijske sisteme. Toda s potovanji je problem v tem, da moram kljub temu, da gre za strokovno delo, vse potne stroške kriti sam, zato bi želel razviti sodelovanje »od daleč«.

Iz revije za razvoj RR

Tržišče je zatajilo

Pocenitev nafte je še vedno tema dneva v gospodarskih rubrikah svetovnega časopisa, ki se predvsem sprašuje, kdo bo imel od tako imenovanega tretjega naftnega šoka največ koristi. Ugotovitev večine komentatorjev je, da je cenejša nafta sestavni del padanja cen surovin na svetovnem trgu in da spet prihaja do prelihanja naftnega dohodka v korist razvitih držav. Toda poznavalci mednarodnih gospodarskih gibanj se s to splošno oceno ne zadovoljujejo in hkrati opozarjajo, da so spremembe na naftnem trgu veliko bolj zapletene kot na prvi pogled in da bi nadaljnje nenadzorovano zniževanje cen nafte utegnilo slabo vplivati na svetovno gospodarsko rast. Dejstvo je namreč, da so se nerazviti zaradi padanja cen nafte in drugih strateško pomembnih surovin (cink, kavčuk, nikelj, moka, koruza, itd.) znašle v neprijetnem položaju in da se je skupni izvoz dežel v razvoju lani zmanjšal v primerjavi z letom prej za pet odstotkov, izvoz dežel v razvoju, uvoznik nafte pa za desetino.

S padanjem kupne moči so se nerazviti znašli v primežu še večje zadolženosti do tujine. Po podatkih Svetovne banke so se zunanji dolgovni dežel v razvoju povečali v zadnjih štirih letih od 803 do 1010 milijard dolarjev (za 24,8 odstotka). Samo lani je »odtekle« iz dežel v razvoju okoli petindvajset milijard dolarjev več kapitala kot pa so le-te dobile novih posojil.

Kljub cenejši nafti, ki bo ugodno vplivala na gospodarsko konjunkturo v industrijsko razvitih državah, so torej le-te zaskrbljene nad poslabšanjem položaja nerazvitih držav v svetovni trgovini. Zavedajo se namreč odvisnosti svetovnega gospodarskega razvoja in pomena kupne moči nerazvitih za rast povpraševanja v svetovnih ekonomskih okvirih. Morda je še pomembnejše spoznanje, da cenejša nafta resda znižuje proizvodne stroške in povečuje konkurenčno sposobnost razvitih tržnih gospodarstev, vendar tudi zmanjšuje naložbe v industriji nafte in povečuje nezaposlenost.

Naftni koncerni v svetu so se seveda na mednarodna gospodarska gibanja že odzivali. Zmanjšali so naložbe in omejili raziskave novih nahajališč nafte. Z likvidnimi sredstvi nakupujejo delnice in razvijajo perspektivne industrijske panoge.

Iz tega, kar ti po svetu počno in kako so se razvite države odzvale na pocenitev nafte, bi se verjetno lahko tudi Jugoslovani kaj naučili. A nas vse skupaj ne zanima preveč. (Pre)številne rafinerije še vedno obratujejo z obratno manjšo zmogljivostjo kot v svetu, ob cenejši nafti v gospodarstvu ne razmišljajo kaj dosti o zmanjševanju porabe energije (mazuta) na enoto proizvoda, ekonomska politika pa vidi le ugodne učinke cenejše nafte na naše gospodarstvo. Jugoslovanski trg je torej spet zatajil (kot že nikoli-kokrat doslej). Ali pa je morda zatajil še kdo drug?

Emil Lah

Mednarodno srečanje turističnih novinarjev v Makarski

TURIZEM JE OBČUTLJIV SEIZMOGRAF

Na majskem mednarodnem srečanju turističnih novinarjev v Makarski – udeležilo se ga je 230 turističnih peres – je bila glavna tema »turizem dejavnik miru v svetu«. Vseka-kor zanimiva tema. In obnem, gledano iz tega ali onega zornega kota, tudi zelo aktualna.

Vprašanj, ki se ponujajo v zvezi z naraščajočo željo sodobnega človeka po spoznavanju neznanih krajev in tujih dežel, je dolga vrsta. V kakšni povezavi sta mir in turizem? Ali res poznamo vsebino in razsežnosti teh dveh pojmov? Ju pravilno vrednotim? Sta v enakopravnem odnosu? Mir radi opevamo, saj prihaja po nasilju in krvi. Pa turizem? Tudi njega častimo, vendar le takrat, ko prinaša kupe denarja. Mir je vselej kontrapunkt vojne in zla, vedno je humanistična kategorija. Pa turizem? Pogosto ga obravnavamo nekoliko krivično, češ da gre predvsem za vnovčevanje naravnih lepot, le za donosno trgovino. Gre po svoje tudi za to, v resnici pa še za mnogo več.

Definicij turizma je seveda zelo veliko. Za nekatere ljudi je to počitek, za druge potovanje, za tretje žulji, znoj in trdo garanje. Eni gledajo na turizem skozi prizmo predpisov, za mnoge prestavlja spoznavanje kulturnih spomenikov in preteklosti dežele oziroma kraja. No, poleg mnogih ima turizem tudi politično vlogo, za katero se med drugim skriva – mir. Turisti, ki potujejo iz kraja v kraj, iz dežele v deželo, ki se sporazumevajo z najrazličnejšimi govoricami, precej pripomorejo k miru in sporazumevanju med narodi. Zato je turizem dejavnik miru in mnogi pravijo, da je mir kisik za turizem. Turizem pa je velika podpora miru in velik prispevek k njegovim ciljem. Kjer je vojna, ni turizma. Lahko bi tudi dejali, da je turizem na moč občutljiv seizmograf, ki beleži prav vse potrese v odnosih z državami.

Čeprav je turizem zelo star pojav, je doživel pravo revolucijo šele po drugi svetovni vojni. Postal je potreba milijonov in milijonov ljudi. Leta 1960 smo zabeležili 71 milijonov »mednarodnih turistov«, osem let kasneje že dvakrat toliko, leta 1974 več kot 200, a leta 1978 kar 270 milijonov »mednarodnih turistov«. Konec sedemdesetih let je dala ta gospodarska dejavnost 75 milijard dolarjev oziroma šest odstotkov vsega svetovnega blagovnega izvoza. Predlani pa smo v turističnem prometu zabeležili že tristo milijonov

Ob 25-letnici vladanja kralja Hasana je Maroko kazal praznično podobo, vendar številni transparenti in s cvetjem okrašene slike moharha niso mogli prikriti nezadovoljstva prebivalcev, ki jih pestijo številne nadloge. Zaradi visoke inflacije in vse večje nezaposlenosti je občutno padla življenjska raven Maročanov.

Pred dvema letoma sprejeti varčevalni načrt ni dal zaželenih sadov, razvoj je na številnih področjih ušel vladi iz rok. Na zahtevo mednarodnega denarnega sklada in Svetovne banke je maroška vlada sprostila zunanjo trgovino in razvrednotila svojo valuto, da bi tako spodbudila izvoz. Kljub temu so lani imeli za milijardo in pol dolarjev trgovinskega primanjkljaja, ker so se svetovne cene dveh maroških poglavitnih izvoznih artiklov, surovega fosfata in fosfatnih predelav, znižale kar za 40 odstotkov.

Slika: Janez Pukšič

nov turistov, ki so porabili sto milijard dolarjev, za svoje prevoze pa še dodatnih trideset. Do konca tega desetletja bo na svetu turistov »večjega formata« že 368 milijonov, leta 2000 pa – pol milijarde! Pa pri nas? Letošnje leto pričakujemo malo manj kot osem milijonov turistov, konec tisočletja pa kar 16,2 milijona. Da bi se predvidevanja le uresničila!

Jugoslavija kot miroljubna in neuvrščena dežela si precej prizadeva za razvoj turizma, krepitev miru in razvijanja prijateljskih stikov med državami. Za vse to je tudi veliko storila. Med drugim je ukinila vhodne vize za ljudi petdesetih držav. Zavedamo se namreč, da ne z zakoni in predpisi ne z dogovori in papirji ne moremo zagotoviti miru in napredka turizma, če za vsem

tem ni resnične želje po bolj-ših mednarodnih odnosih. V boju za ohranitev sveta in preprečevanja njegovega samomora so turizem in turisti eno najmočnejših orožij. Ali obstaja danes močnejša armada, kot je 250 milijonov turistov, ki se skupno bore za odprte meje, za svet prijateljstva, slogo in sodelovanje?

Andrej Ulaga

Maročani so nezadovoljni zaradi padanja življenjske ravni

OTROCI PONOS IN CENENA DELOVNA SILA

Izvoz surovega fosfata in fosfatnih derivatov je lani količinsko nezadoval za odstotek, vrednostno pa za 5 odstotkov. Izvoz fosforne kisline se je zmanjšal celo za 24 odstotkov. Po drugi strani pa so znatno večji izdatki za uvoz nafte in žita dodatno obremenili trgovinsko bilanco. Maroko mora letno uvoziti za več kot milijardo dolarjev nafte, že za uvoz žita pa ta severnoafriška dežela porabi znaten del dohodkov od prodaje fosfatov. Precejšen del zunanjetrgovinskega primanjkljaja Maroko pokrije z dohodki od turizma, ki so lani dosegli rekordno višino 670 milijonov dolarjev. Da bi povečali dotok deviz od turizma, bi morali Maročani zgraditi več luksuznih hotelov in drugih turističnih objektov, predvsem pa urediti turistično infrastrukturo, za kar pa jim primanjkuje denarja.

Proračunski primanjkljaj bi Maroko lahko pokrili le z do-

slednejšimi varčevalnimi ukrepi, zlasti z opuščanjem subvencij za živila in gorivo. Toda prav tovrstni ukrepi so se pokazali za nevarne. Predlanskim, ko je vlada podražila kruh, so v večjih maroških mestih izbruhnili krvavi nemiri in vlada je bila prisiljena popustiti.

Vse kaže, da bodo kakršni koli sanacijski ukrepi obsojeni na neuspeh, če vladi ne bo uspelo zavezati natalnosti prebivalstva. Vsako leto je za tri odstotke več prebivalcev, v mestih celo za pet; več kot polovica Maročanov je mlajših od dvajset let, več kot polovica Maročanov je mlajših od dvajset let in jih je čedalje težje prehranjevati. Uvoz živih narašč, vse več lačnih in nepreskrbljenih mladih ljudi trka na vrata maloštevilnih podjetij in uradov za zaposlovanje. Delež nezaposlenih raste in dosega že četrtno in več, ponudba novih delovnih

mest (največ v prosveti, vojski in policiji) je skromna.

Visoki stopnji rasti prebivalstva ne morejo slediti niti šole ne učitelji, zato obiskuje šole le 49 odstotkov otrok. Število nepismenih narašča. Ne oziraje se na to, da so otroci ponos maroških družin, so vendarle ob skrajno nizkih zaslužkih cenena delovna sila. Najnižja mezda je bila leta 1981 18,2 dirhama ali 40 dinarjev, v industriji in kmetijstvu celo le 12,18 dirhama ali 31 dinarjev dnevno. Težaki, kot na primer strojar iz Fesa, zaslužijo 80 dirhamov ali 176 dinarjev pozimi in 120 dirhamov ali 264 dinarjev dnevno v poletnem času. Pri tkanju preprog ali strojenju kož je mogoče videti otroke, celo mlajše od deset let, ki pomagajo preživljati družine. Številni otroci so zato neke vrste starostno in bolniško zavarovanje v deželi, ki ne pozna socialnega zavarovanja.

Nande Zužek

Izkušnje Zvezne republike Nemčije

SPET VELJAVO ČLOVEKU IN NJEGOVEMU ZNANJU

Nove proizvodne zasnovne in vračanje zavesti o potrebah po strokovnosti delojemalcev ne obetajo zlatih časov. Tako vsaj meni prof. dr. Martin Baethge s sociološkega razvojnega inštituta SOFI v Göttingenu, ki se je nedavno udeležil posvetovanja gospodarskih izvedencev in sociologov z inštituta Nemške sindikalne zveze v Düsseldorfu.

V svojih tezah, ki jih je pripravil za delovno skupino na omenjenem posvetovanju, je za tehnični razvoj, nove proizvodne zasnovne in soodločanja v obratih začrtal tele razvojne smeri:

- za proizvodnjo, trgovske in upravne storitve je značilno, da prihodnosti ne bodo uravnavali taylorski, marveč izraziteje k integraciji usmer-

jeni koncepti organizacije dela, ki bodo izoblikovali celovitejšo in kvalifikacijsko zahtevnejše poklice, kot smo jih za takšne skupine poznali v preteklosti.

Kljub temu pa bodo tudi v prihodnje obstajale skupine, ki bodo delovale na manj zahtevnih delovnih mestih.

- Vzroki za takšne težnje v organizaciji dela, ki jih sociologi v industrijskem sektorju imenujejo nove proizvodne zasnovne (in bodo, kot rečeno, spodbudili nadaljnji razvoj kvalifikacij), ne tičijo prvenstveno v tehnoloških spremembah, marveč znatno bolj v povezavi novih tehnik z njihovo veliko delovnoorganizacijsko prožnostjo in široko ponudbo strokovnopodkovanjih absolutentov sol višjih stopenj, kot tudi absolutentov po-

klicnega izobraževanja v obratih, kar vodi podjetja k ponovnemu odkrivanju in upoštevanju človekovih delovnih zmogljivosti. Te niso več omejitve za delovni proces, temveč postajajo spet njegov pomemben spodbujevalec in temelj produktivnosti.

- Te spodbudne možnosti, ki jih ponujajo nove proizvodne zasnovne, in poudarjeno upoštevanje strokovnih kvalifikacij za posamezne delavce in nameščence, pa so povezani z vrsto novih težav v obratih in na trgu dela. Gre predvsem za to, da kriza na trgu dela, velika ponudba kvalificiranih delavcev in izpopolnjene možnosti nadzorovanja storilnosti, ki so na voljo delodajalcem kot »stranski proizvod« novih tehnologij, slabijo položaj delavcev in na-

meščencev v obratih. Naraščajoči pomen strokovnosti v proizvodnji in uradih povečuje nevarnost dvojne razcepjenosti delojemalcev z daljnosežnimi družbenimi strukturnimi posledicami. Po eni strani grozi razlikovanje med kvalificiranimi temeljnimi in manj kvalificiranimi obrabnimi delavci znotraj obratov, po drugi pa gre za razcepjenost na tiste, ki so brez zaposlitve in tiste, ki opravljajo slabo, težko ali tudi umazano delo.

Ker ni mogoče pričakovati, da bi se kriza na trgu dela ublažila sama od sebe ali z ugodnejšimi stopnjami rasti, se bo v prihodnjih letih očitno še zaostrovala, tem prej, ker je to dejansko pogoj za polno učinkovanje racionalizacijskih učinkov novih tehnologij. To pa sindikatom na-

laga nove zahtevne naloge, ki jih bo ob omenjeni razcepjenosti delojemalcev toliko težje uresničevati. Temeljna naloga bo zategadelj zagotavljanje enotnost zastopanja interesov delojemalcev in ne dopuščati razlikovanja po poklicih in obratih.

Da bi obvladovali družbenopolitične posledice novih tehnologij, tradicionalne oblike sindikalne politike zaščite delavcev ob racionalizacijah očitno ne bodo več zadoščale. Po mnenju dr. Herberta Kubiceka iz Trierja bo treba tehničnim sestavam zunaj obratov prilagoditi oblike soupravljanja, da bi tako ohranili sedanje razmerje sil v proizvodnji in na trgu dela. Potrebne bodo še obsirnejše razprave o proizvodnih konceptih z vidika integrirane organizacije dela in širše uporabe tehnik, pri tem pa paziti, da se delavska zastopstva ne bodo osredotočila na posamezne vagone vlaka, pri tem pa pozabila na lokomotivo, na tيره in vozni red, je prof. Kubicek s slikovito prispodobno opozoril sindikate na celovitost njihovih nalog.

N. Ž.

Rezultati znanstvenega spremljanja preobrazbe sistema izobraževanja in vzgoje bodo omogočili odpravo pomanjkljivosti

NEKATERI UČENCI NISO KOS ZAHTEVAM IZOBRAŽEVANJA

Strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje bo čim prej pripravil strokovno teoretično podlago za razvoj izobraževanja, zavod za šolstvo pa bo pripravil osnutek teh izhodišč. Tako bodo v okviru socialistične zveze oblikovana posebna politična izhodišča za pripravo prenovne srednješolskih programov že v prihodnjem šolskem letu. To so na kratko sklepi obsežne celodnevne razprave o izsledkih drugega dela širokih strokovnih raziskav o srednjem usmerjenem izobraževanju.

O tem so govorili na posvetu članov sveta za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu RK SZDL Slovenije, strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje, pedagoških svetovalcev zavoda za šolstvo in strokovnjakov pedagoškega inštituta, ter predstavnikov obeh univerz.

napredovanje učencev ter vodoravno in navpično prehodnost programov. Peti projekt je bil namenjen samoupravni organiziranosti usmerjenega izobraževanja in razmestitvi programov - mreži šol. Kasneje so tem izhodiščem dodali še spremljanje in vrednotenje vzgojnoizobraževalnih učinkov srednjega izobraževanja v delu in nadaljnjem izobraževanju ter raziskavi Racionalna evalvacija vzgojnoizobraževalnih programov in Sin-teza raziskav o reformi srednjega izobraževanja v SR Sloveniji.

Čeprav doslej pri nas nismo imeli izkušenj s tako obsežnimi in celovitimi razi-

skovanji, pa so strokovni rezultati taki, da lahko prenehamo ocenjevati reforme na pamet in se lotimo strokovno utemeljenih dopolnitev.

Iz obsežne sinteze vseh projektov, ki jo je predstavil dr. Janez Sagadin, je razvidno, da je vsebina skupnih vzgojnoizobraževalnih osnov po zahtevnosti in obseg primernejša za učence, ki so v osnovni šoli dosegali boljše učne uspehe. Ti se praviloma vključujejo v štiriletne programe, kasneje pa tudi nadaljujejo šolanje na višjih in visokih šolah. Čeprav

smo dosegli pomemben dvig izobraževalne ravni za vse učence, pa ni vedno pravega učinka, če za vse učence, ne glede na njihove sposobnosti, predznanje, interese in delovne navade, postavljamo enake izobraževalne zahteve.

Zato se je izkazalo, da enega pomembnih ciljev reforme - preseganje dualizma šol, ali »večvrednosti« nekaterih šol nismo dosegli, in se je dualizem šol sprevrgel v dualizem programov. Dosegli nismo tudi drugega pomembnega cilja preobrazbe

usmerjenega izobraževanja. Empirična evalvacija in anketiranje kažejo, da pri zmanjševanju socialne diferenciacije ne dosegamo uspehov. Zlasti v manj zahtevnih programih, od II. do IV. stopnje zahtevnosti, prihaja do izrazite reprodukcije izobraževalne in poklicne sestave. Več kot 90 odstotkov učencev izhaja iz družin, v katerih imata starša največ srednjo izobrazbo.

Absolventi šol, ki so se kot pripravniki usposabljali za začetek dela, so pogrešali praktična znanja, ki bi jih bolje pripravila, zato so imeli strokovne težave pri opravljanju delovnih nalog.

Podobno velja tudi za organizacijo proizvodnega dela in delovne prakse učencev. Najpomembnejša je ugotovitev, da več kot polovica učencev nima dovolj teoretične podlage, kar otežuje praktični pouk in tudi proizvodno delo ter zahteva dodaten trud mnogih posebej usposobljenih inštruktorjev v delovnih organizacijah.

V dosedanjem proizvodnem delu se je pokazalo, da se zanimanje učencev povečuje pri opravljanju samostojnejših del in del, ki so

vsebinsko bogata in atraktivnejša. Ob dobro organiziranem proizvodnem delu in delovni praksi so učenci izboljšali odnos do dela nasploh. To pa je dvignilo tudi njihovo splošno zanimanje za stroko v programu, ki so si ga izbrali. Odločilno vlogo pri organiziranju proizvodnega dela in delovne prakse tako očitno igrajo vsebinska izbira dela, medsebojni odnosi v delovnih skupinah, strokovno vodenje in smotrnost delovnega procesa.

V rezultatih raziskav in v razpravi so se izkazale še mnoge druge slabosti usmerjenega izobraževanja. Nekatera nmenja, ki so se že dalj časa pojavljala v javnosti, so doživela tudi svojo strokovno utemeljitev. Zlasti pomembno pa je, da so razmišljanja o šolski preobrazbi iz prevečkrat prevladujoče politične teme, postala strokovno zasnovana in argumentirana. In če bo tudi v prihodnje tako, potem ne bo težko izluščiti tistih rešitev, ki bodo zagotovile najsmotrnejšo dopolnitve usmerjenega izobraževanja, gradile pa na vsem novem, pozitivnem in uspešnem; tega pa tudi ni bilo malo.

Igor Žitnik

Zakaj sindikat predlaga dopolnilo zakona o osnovni šoli

OSNOVNA ŠOLA JE POGOJ ZA DELO IN SAMOUPRAVLJANJE

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na majski seji sprejelo dopolnilo predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli. Gre za 55. člen; dopolnitev naj bi omogočila, da bi osnovnošolsko izobraževanje odraslih lahko samostojno opravljali tudi delavske univerze in ne samo osnovne šole, kot je zakon določal doslej.

Marca letos so vsi trije zbori republiške skupščine obravnavali in sprejeli predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli z osnutkom zakona. Vzrok za spremembo zakona je bila zahteva, da je treba ukiniti možnost, da učenci lahko končajo osnovno šolo brez ocene

iz tujega jezika. Obenem so predlagali še nekatere druge manjše spremembe, glede izjemnih normativov za oblikovanje oddelkov, postopkov pri imenovanju ravnateljev šol in kazenskih določil.

V javni razpravi o osnutku zakona pa je Zveza delavskih univerz Slovenije dala pobudo, da se med spremembe in dopolnitve zakona vključi tudi sprememba 55. člena, ki se nanaša na osnovno izobraževanje odraslih. S to spremembo naj bi delavskim univerzam omogočili, da bi lahko samostojno opravljali to izobraževanje. Dosedanja rešitev je namreč predvidevala, da lahko osnovno izobraževanje poteka v posebnih oddelkih osnovnih šol ali v osnovnih šolah za odrasle in to le v sodelovanju z delavskimi univerzami in izobraževalnimi središči.

Takšna rešitev se v praksi ni najbolje obnesla. Mnoge delavske univerze, ki so bile usposobljene za takšna izobraževanja, so dejavnost opustile. Druge so iskale možnost, da bi zadostile zakonskim zahtevam in so zato prosile osnovne šole v svojih občinah, naj prevzamejo formalno organizacijo tega izobraževanja. To sodelovanje je bilo v večini primerov zelo formalno, brez vsebinskega sodelovanja pri izboranju kandidatov, izvedbi programa ali preverjanju znanja. Črki zakona pa je bilo zadoščeno, saj so spričevala izdajale osnovne šole za otroke; njihov žig naj bi zagotavljal tudi ustrezno kakovost znanja. Takšna precej zamegljena odgovornost pa škodi predvsem udeležencem izobraževanja.

Po drugi strani pa osnovno izobraževanje odraslih ni zaživel niti na osnovnih šolah. To je tudi razumljivo.

Delavci na teh šolah so usposobljeni za vzgojo in izobraževanje otrok in ne odraslih, usposobljeni so predvsem za vzgojnoizobraževalni proces, ne pa za njegovo pripravo, ki je prav pri izobraževanju odraslih ena izmed najpomembnejših stopenj. Upoštevati pa je treba seveda tudi to, da je obremenitev učiteljev z uvajanjem novega programa dela in življenja v osnovni šoli velika in da je tudi to razlog, da niso razvijali tudi izobraževanja odraslih.

Potrebe po razvijanju tega področja pa so velike. S srednjeročnimi in dolgoročnimi načrti smo si postavili zahtevne cilje, njihova uresničitev pa je precej odvisna od znanja. Tudi zato smo sprejeli vrsto ukrepov, ki naj bi dvignili izobražbeno raven zaposlenih - od programa dvatisoč mladih raziskovalcev, spremembe štipendijskega sistema, ki naj bi spodbudili najbolj nadarjene in podobno. Toda ti programi ne bodo dali pravih sadov, če bomo dopustili, da bo v slovenskem gospodarstvu več kot 150.000 delavcev brez dokončane osnovne šole. Vsak člen v inovacijski verigi mora biti trden in odigrati svojo vlogo, sicer je ogrožena celota. V sindikatih pa še posebej poudarjamo, da je osnovnošolska izobrazba tisti osnovni pogoj, ki delavcem omogoča vključitev v samoupravljanje.

Zato je treba dati odraslim čimveč možnosti, da si pridobijo izobrazbo. Razvijati moramo izobraževanje odraslih na šolah za mladino, na delavskih univerzah, v izobraževalnih središčih, s samoizobraževanjem in v različnih oblikami konsultacij. Pri osnovnošolskem izobraževanju lahko leto uspešno povežemo tudi s

strokovnim izobraževanjem. Skratka, odpirati moramo čimveč možnosti, da bo vsakdo našel pot in način, ki mu bo najbolj ustrezal.

Sindikati so zato podprli pobudo Zveze delavskih univerz Slovenije za spremembo že omenjenega 55. člena zakona o osnovni šoli, podprla pa jo je tudi andragska stroka.

Pri oblikovanju predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli ta pobuda ni bila sprejeta z utemeljitvijo, da ni v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu. Predlagatelj vidi možnost le v tozdu za osnovno izobraževanje na delavskih univerzah. Taka rešitev pa je v nprotju z zasnovo delavske univerze, ki nima statičnega programa, pač pa ga letno spreminja in zato tudi redno ne zaposluje dosti delavcev.

Pri preučevanju te problematike je predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije ugotovilo, da je bilo doslej premalo upoštevano, da so delavske univerze tudi vzgojnoizobraževalne organizacije, ki jih ustanovljajo občine. Ker slovska ustava določa, da osnovno šolo ustanavlja občina, ni ovire, da bi občina odločala tudi o osnovnem izobraževanju odraslih na delavskih univerzah, ki pa morajo, seveda, zagotavljati ustrezne možnosti v skladu z zakonskimi določili, izobraževanje pa mora biti pod ustreznim pedagoškim nadzorom.

Predsedstvo republiškega sveta ZSS je na majski seji zato oblikovala dopolnilo, ki vsebuje omenjene zahteve. O njem bodo določali delegati vseh treh zborov skupščine Slovenije na začetku junija.

S. K.

Seja sveta za izobraževanje, znanost in kulturo pri RS ZSS

V OSPREDJE VSESTRANSKO RAZGLEDAN ČLOVEK

Člani sveta za vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture pri republiškem svetu ZSS so se pod vodstvom predsednice sveta Gite Vončina zbrali na ustanovni seji.

Najprej so oblikovali okvirne teme, ki jim bodo namenili posebno pozornost. Program je za zdaj okviren in dovolj splošen, konkretnije teme bodo odvisne od programa dela predsedstva in republiškega sveta sindikatov in aktualnih družbenih dogodkov. Osnovne točke izhajajo seveda iz resolu-

cije minulega 11. kongresa slovenskih sindikatov. Ta je še posebej poudaril področja izobraževanja, znanosti, inovativnosti in kulture kot najpomembnejša za naš družbeni napredek.

O sicer po obsegu skromnih dveh poglavjih o vzgoji in izobraževanju ter o kulturni politiki in kulturno-umetniški ustvarjalnosti, pa tudi o drugih poglavjih (o razvoju družbenih dejavnosti, o znanosti) iz predloga resolucije za zvezni sindikalni kongres, so imeli člani

sveta vrsto misli in pripomb. Z dopolnitvami resolucije bi morali po njihovem mnenju postaviti bolj v ospredje celovito osebnost vsestransko razvitega in razgledanega, kulturnega človeka.

Na seji sveta so podprli dopolnilo k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli. Gre za samostojno izvajanje osnovnošolskega izobraževanja odraslih na delavskih univerzah (o tem pišemo posebej), ki naj razširi možnosti za pridobivanje izobrazbe. I. Z.

Zadnje priprave na Univerziado 87, drugo največjo športno prireditev v Jugoslaviji.

TEKMOVALNI PROGRAM, KAKRŠNEGA ŠE NI BILO

Za zimske igre študentov sveta leta 1989 se poteguje tudi Sarajevo

Na vsakoletnem majskem mednarodnem srečanju turističnih novinarjev v Tučepih so prireditelji seznanili udeležence med drugim tudi s končnimi pripravami na 14. univerziado, ki bo prihodnje leto v Zagrebu. Rečeno je bilo, da ni nikakršne bojzani, da bi kaj spodletelo, saj ima Jugoslavija bogate izkušnje z organizacijo športnih prireditev na najvišji ravni. Doslej je organizirala že več kot 70 evropskih in svetovnih prvenstev, vrhunec vseh teh prireditev pa so bile nedvomno zimske olimpijske igre v Sarajevu.

Generalka: igre študentov Jugoslavije

Štirinajsta univerziada – svetovne športne igre študentov – bo od 8. do 19. julija prihodnje leto v Zagrebu in njegovi okolici. Po olimpijskih igrah v Sarajevu bo to največja športna prireditev v naši državi.

Prireditelji poudarjajo, da ima mesto Zagreb bogato športno tradicijo. Še posebno univerzitetni šport, saj so tu že leta 1903 ustanovili svoje Akademsko športno društvo. Danes ima Zagreb kar 130 tisoč srednješolcev in študentov in je pomembno središče športnega življenja v državi.

Tekmovanja v okviru Univerziade bodo v glavnem v Zagrebu, nekatera pa tudi v Čakovcu, Jastrebarskem, Karlovcu, Petrinji, Sisku, Varaždinu in Zelini. Kar šestnajst občin je pripravljeno priskočiti na pomoč in se vključiti v organizacijo velikega športnega srečanja. Ključni objekti v Zagrebu, kjer bodo tekmovanja, so športno rekreativni center Jarun, štadion Dinama, športni park Mladost, Dom športov in športno rekreativni center Šalata. Poleg tega bodo mladi z vsega sveta merili svoje moči še v trindvajsetih dvoranah, dveh štadionih, sedmih bazenih, sedemindvajsetih igriščih in

na štirih teniških terenih v Zagrebu in njegovi okolici.

Vsi štadioni bodo služili svojemu namenu že pred začetkom velikega spektakla. Že letos in v prvi polovici prihodnjega leta bo v Zagrebu veliko mednarodnih tekmovalj v vseh športih, ki so na programu Univerziade. To bo obenem testiranje objektov in potrebnih organizacijskih služb. Maja prihodnjega leta bodo tu tudi športne igre študentov Jugoslavije, kar bo glavna preizkušnja pripravljenosti na bližnjo Univerziado.

Potolčeni vsi rekordi?

Slavnostni začetek tekmovalj bo 8. julija na štadionu Dinama. Na sporedu bo deset obveznih športov in dva po izboru organizatorja. Tako bodo mladi tekmovali v atletiki, košarki, sabljanju, nogometu, gimnastiki, plavanju, skokih v vodo, vaterpolu, tenisu in odbojki ter še v dveh dodatnih discipli-

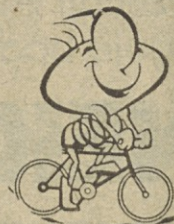
nah: veslanju in vožnji s kajakom. Toliko športov doslej še ni bilo na Univerziadi.

Seveda si žele organizatorji čim več rekordov. Tako se bodo pošteno potrudili, da bo udeležba kar najbolj številna, tudi iz nerazvitih predelov našega planeta. V ta namen bodo pritisnili na kljuko vseh možnih vrat, povežali se bodo z diplomatskimi predstavništvi, v pomoč pa bo tudi mednarodni olimpijski odbor, da ne omejamo posebnih skladov, ki so pripravljene v ta namen.

Na sestanku mednarodne press-komisije in Organizacijskega komiteja Univerziade 87 so med drugim povedali, da se bo ob tej priložnosti zbralo v Zagrebu kar 1200 novinarjev z vsega sveta. Še to: že danes je veliko kandidatov za organizacijo zimskega svetovnega srečanja študentov leta 1989. Poleg Sovjetskega zveze, Sofije in Kanade se za organizacijo poteguje tudi Sarajevo.

A. U.

Prednosti kolesarjenja

Med športe, ki so prijetni in obenem zelo primerni za vzdrževanje telesne zmogljivosti, uvrščamo tudi kolesarjenje. Ta šport ima celo nekatere prednosti pred drugimi: priporočajo ga ljudem, ki so pretežki, saj se izognemo prehudemu obremenjevanju sklepov. Če imamo deset ali petnajst kilogramov preveč, pri teku poleg srca močno obremenjujemo tudi sklepe, ki, posebno pri starejših, kaj radi odpovedo. Srce lahko obvarujemo, da tečemo počasi in med tekom tudi hodimo. Kolenu in gležnju pa prizanašamo precej teže. Hrustanec namreč nevarnim obremenitvam nemalokrat ni kos. Zato je treba, posebno če smo pretežki, misliti na sklepe. Poškodbe hrustanca namreč utesnejo spremljati človeka dolga leta, včasih vse življenje.

Sicer pa ima kolesarjenje še drugo veliko prednost pred drugim športi: zanj se ni potrebno predhodno pripravljati. Tudi če smo brez posebne telesne vzdržljivosti in se ne ukvarjamo s telesno aktivnostjo, lahko sedemo na kolo in se odpeljemo...

Vendar je pametno, podobno kot pri drugih športih, tudi pri kolesarjenju upoštevati nekatera temeljna pravila. Če se na primer odločimo za hitro vožnjo po ravnem ali za vzpon, potem obremenitve narastejo in vse skupaj ni več tako preprosto. Zato velja upoštevati načelo zmernosti in postopnosti. Če smo začetniki, se moramo torej izogibati prehitri vožnji oziroma dolgim klancem. Bolj modro bomo storili, če si za začetek zadamo nekoliko lažje naloge in večje napore prihranimo za kasneje.

Ob tem se seveda marsikomu vsiljuje vprašanje: kako ugotovimo, da vozimo prehitro, da pretiravamo? Odgovor je preprost in ga velja spoštovati: z obremenitvijo je vse v redu, dokler se lahko kolesar med vožnjo nemoteno pogovarja! Pa dolžina proge? Za začetek le po nekaj kilometrov dnevno. Tako kot previdnost je tudi zmernost mati modrosti.

A. U.

Seminar za organizatorje športne rekreacije

ŠPORT IN TURIZEM

Fakulteta za telesno kulturo v Ljubljani je skupaj s Strokovnim svetom za športno rekreacijo pri ZTKO Slovenije in Zvezo sindikatov Slovenije spet razpisala seminar za organizatorje športne rekreacije. Seminar bo imel dva dela. Prvi bo obravnaval vlogo športne rekreacije v turizmu, drugi pa tenis in jadrnanje na deski. Med znanimi strokovnjaki, ki bodo predavali udeležencem seminarja, bo tudi dr. Mirko Relac iz Zagreba, velik poznavalec rekreacije v povezavi z zunajpenzijsko turistično podobo.

Seminar bo v letnem taboru Fakultete za telesno kulturo v Savudriji od 23. do 27. avgusta 1986. Udeleženci bodo prebivali v šotorih, za celodnevno oskrbo s prenočiščem, hrano in turistično takso bo treba odšteti 2.500 dinarjev. Kotizacija za seminar znaša 21.000 dinarjev in jo je treba nakazati na žiro račun: 50103-603-45543.

Zbor udeležencev bo v soto, 23. avgusta, ob 9.30 v taboru Fakultete za telesno kulturo. Tabor je kilometer pred Savudrijo na prostoru nekdanjega kampa Borozija. Vse potrebne informacije nudita dr. Herman Berčič in mag. Boris Sila, telefon: (061) 441-577.

Na pragu poletja: bo v času dopustov kaj več denarja kot le za pošteno prho? Slika: J. Pukšič

Športne igre in delovna tekmovalja delavcev mariborske Surovine

MERILI MOČI V TRINAJSTIH PANOGAH

Konferenca osnovne organizacije Zveze sindikatov delovne organizacije Surovina Maribor je ob svoji 35-letnici in v počastitev dneva zmage pripravila delovna tekmovalja in športne igre. Srečanje je bilo v celjskem Športno-rekreativnem središču Golovec in se ga je udeležilo 144 delavcev in delavk. Tekmovali so v štirih delovnih in devetih športnih disciplinah. Najuspešnejši tekmovalci so prejeli diplome, medalje in pokale.

Rezultati:
Kegljanje, ženske: 1. DSSS, moški: 1. tozd Maribor. Šah, ekipno: 1. tozd Ljubljana. Streljanje, ženske – ekipno: 1. tozd Regeneracija I, moški – ekipno: 1. tozd Maribor. Suvanje krogle, ženske ekipno: 1. tozd Regeneracija I, moški – ekipno: 1. tozd Ljubljana. Pikado, ekipno: 1. DSSS. Skok z mesta, ženske – ekipno: 1. tozd Regeneracija, moški – ekipno: 1. tozd Maribor II. Namizni tenis, žen-

ske – posamezno: 1. Marjan Barun (DSSS), moški – ekipno: 1. tozd Maribor. Nogomet: 1. tozd Maribor. Vlečenje vrvi: 1. tozd Radlje. Delovna tekmovalja: Vožnja s kontejnerjem: 1. tozd Maribor. Sortiranje papirja, ženske – ekipno: 1. tozd Radlje, moški – ekipno: 1. tozd Radlje. Sortiranje kovin, moški – ekipno: 1. tozd Radlje. Rezanje kovin – ekipno: 1. tozd Radlje.

Vlado Vodeb

Enajsti namiznoteniški turnir Bratstvo – enotnost

SINDIKATI LJUBLJANE PRVI V ZAGREBU

Od 16. do 18. maja je bil v Zagrebu vsakoletni turnir organizacij združenega dela republik in pokrajin Jugoslavije Bratstvo-enotnost, ki se ga je udeležilo tristo igralcev in igralk. Pokrovitelj tekmovalja je bila Zveza sindikatov Hrvatske-Mestni svet Zagreba. Prireditelj pa namiznoteniška organizacija klubov in aktivov Zagreba SOKAZ. Na tej prireditvi stalno sodelujejo igralci Litostroja. Letos pa je prvič nastopila sindikalna reprezentanca Ljubljane. V moški ekipi sta nastopila Slobodan Nišavič in Hinko Zajtl, v ženski Alenka Nišavič in Ivana Mesec. Obe ekipi sta z izredno borbeno igro presenetili prireditelje in vse nastopajoče in zmagali. Moška ekipa je premagala Tovarno olja II Zagreb, Torpedo II iz Reke, Nikolo Tesla in Industrogradnja II s 3:0. V polfinalu sta Nišavič in Zajtl premagala po ogorčenem boju Ino-naftaplin: 3:2, v finalu pa Zorko iz Subotice 3:2. Moška ekipa Litostroja se je

uvrstila med 16 najboljših ekip.

Ženska reprezentanca Ljubljane je premagala ekipo Elke Zagreb 3:0 ter Industrogradnja, Ina-naftaplin in Metalec Zagreb s 3:1. Vrstni red moških ekip: 1. Sindikati Ljubljane (Nišavič, Zajtl), 2. Zorka Subotica (Feldi, Bela), 3.-4., Ina-naftaplin Zagreb (Ratkovič, Kibauch), Jadran film Zagreb (Kurtovič, Dražetič). Vrstni red ženskih ekip: 1. Sindikati Ljubljane (Nišavič, Mesec), 2. Metalac Zagreb (Kampič, Škrinjar), 3. Ina-naftaplin Zagreb (Žurkina, Berič), 4. Industrogradnja Zagreb (Bučo, Dragia). V tekmovalju posameznikov je Slobodan Nišavič v finalu premagal Capana (Bombažna industrija Duga Resa) z 2:0. V ženskem finalu je Alenka Nišavič premagala Zukino. Ina-naftaplin 2:0. Sindikalni reprezentanci Ljubljane je omogočil nastop v Zagrebu Mestni sindikalni svet.

Franci Slana

Popravek

V prejšnji številki Delavske enotnosti smo v članku z naslovom »Brez strojev so načrti za pridelavo hrane le iluzija« zapisali, da je SIP iz Šempetra lani izvozil za dvanajst milijonov konvertibilnih dinarjev. Uporabili smo napačno valuto, saj je bil tolikšen izvoz v dolarjih. Za napako se delavcem iz Šempetra opravičujemo.

I. K.

Spomini Jožeta Ranta Moše (1)

ŽIVLJENJSKA POT PROLETARCA

Odlomki iz še neobjavljenega rokopisa iz arhiva Muzeja osvoboditve v Mariboru

Jože Rant Moša se je rodil 15. marca 1913 v Bukovici pri Škofji Loki. Bil je tesarski pomočnik, sedaj pa je upokojeni major milice. Od leta 1939 je član KPJ, leta 1941 pa se je pridružil NOB. Pred vojno je bil med vodilnimi revolucionarji med gradbenimi delavci. Zdaj živi v Slovenj Gradcu, Prečna ulica št. 5.

Decembra leta 1939 sem bil sprejet v KPJ. To se je dogodilo nekega večera v pisarni delavske zbornice v Sodni ulici, zdaj Ulica talcev, v Mariboru. Skupaj z mano je bil takrat sprejet v KPJ tudi Maks Medvešek.

Sprejel naju je Lojze Horvat, in če se prav spominjam, je bil pri tem navzoč tudi Maks Gašparič. To je bil zame dotlej najvažnejši dogodek v življenju. Počutil sem se zelo počaščenega, da mi partija toliko zaupa in me sprejme v svoje vrste. Imel sem občutek, kot da sem dobil veliko nagrado za dotedanje delo v sindikatu. S sprejemom v KPJ se je dokončno odločilo o mojem nadaljnjem delu, razvoju in življenju revolucionarja; s te poti nisem več, kljub težkim preizkušnjam, skrenil, vse do današnjih dni. Poti nazaj ni bilo več, temveč samo naprej, do končne zmage naše revolucije, iz katere sem po naključju prišel živ.

Ob sprejemu sta nama druga veliko govorila o KPJ, njenih ciljih, o Sovjetski zvezi kot prvi deželi socializma na svetu, o Rdeči armadi, Stalinu, o vladajoči kliki beograjske Čaršije, ki zatira in izkorišča delovnega človeka, o velikem pomenu na-

še sindikalne organizacije, o nevarnostih fašizma, ki že stoji na naših mejah, o nadaljnjem delu in nalogah, ki naju čakajo kot komunisti in o drugem. Vprašala sta naju, ali imava razčiščena verska vprašanja. Rekla sta, da vera in partija nimata in ne moreta imeni nič skupnega, da sta si v ideološkem pogledu v popolnem nasprotju kot ogenj in voda.

Odgovorila sva, da glede tega nimava več nobenih predsodkov, da sva z vero že davno razčistila. To je bil vsebinski in ideološko bogat nagovor. Tu sem slišal stvari o delu partije, o boju delavskega razreda v svetu, o čemer prej nisem dosti vedel.

Po nagovoru so naju vprašali, ali pristaneva na sprejem v članstvo KPJ. Oba sva odgovorila pritrdilno. Povedala sta nama, da sva sprejeta in da sva postala člana KPJ. To je bil za naju slavnosten in nepozaben trenutek. Za tem sta nama pojasnila, da so naju opazovali že približno leto dni, se z nama

večkrat pogovarjali in nama dajali razne naloge, ki sva jih dobro opravila. Ker sva dobro prestala to preizkusno obdobje, so se odločili, da naju sprejmejo v partijo. Zvedela sva, da sva približno leto dni kandidata za sprejem v KPJ, a o tem tedaj nisva nič vedela.

Tako so nas takrat v stari Jugoslaviji, ko je partija živevala v strogi ilegalni, sprejemali v KP. Prej si moral kaj narediti in z delom dokazati, da si res vreden tega zaupanja. Tedaj so se mi razjasnili marsikateri pojmi. Že prej sva se z Medveškom večkrat pogovarjala o nekaterih sodrugih, o tem, kaj kdo dela, kako se vede in kako govori ter po tem sklepala, da so verjetno komunisti. Pri tem se nisva nikoli zmotila. Meni sta bila posebno sumljiva Horvat in Gašparič. Z njim sem imel največ stikov. Večkrat sta mi dala prebrati kakšen letak ali partijsko brošuro in mi naročila, naj nikomur ne povem, kje sem to dobil. Rekla sta, naj to zapam le tistim delavcem, za

katere sem prepričan, da me ne bodo izdali. Pozneje sta me vprašala, kako gledam na takšno branje. Tako so stari komunisti preizkušali mlajše delavce, kandidate za KP. Tako sem pozneje tudi sam pripravljaj druge delavce za sprejem v KP.

S sprejemom Medveška in mene v partijo je v našem podjetju nastala celica KP, katere član je bil še sodrug Horvat. Sekretar je bil Medvešek. Ne spominjam se, ali je bil še kdo drug vključen v našo celico. Sestanke smo imeli kar pogosto, vsakih deset ali štirinajst dni in sicer enkrat organizacijsko - delavnega, drugič pa študijskega. Vsak je dobil konkretno nalogo, na naslednjem pa poročal, kako jo je opravil. Da kdo ne bi opravil naloge, o tem nismo smeli niti misliti, govorili pa smo o tem, kako bi jih najbolje opravili.

Naša glavna naloga je bilo politično delo med delavci, med množico, in razne akcije. Pozimi smo imeli sestanke na delavski zbornici ali pa v stanovanju koga izmed nas. Ko smo sedli skupaj, smo se najprej dogovorili, kako se bomo zagovarjali, če nas zaloti policija. Največkrat sem pripravil izgovor, da naju je z Medveškom obiskal Horvat, najin prijatelj, da bi igrali karte, ki smo jih imeli za vsak primer pripravljene na mizi. Biti smo morali zelo previdni in upoštevati pravila stroge konspiracije, kajti policija je v Mariboru precej preganjala komuniste.

Poleti smo pripravljali sestanke v naravi, kjer smo se počutili bolj varne kot po stanovanjih. Tudi kraje smo večkrat menjavali. Dobivali smo se na Piramidi, Kalvariji, pri Treh ribnikih na Melškem hribu, v Parku, pod mariborskim mostom ali okoli Kamnice in drugod.

Na sestanke smo prihajali vsak z druge smeri in posamič; prav tako smo se tudi razšli, da bi bili tako čimmanj opazni. Nihče ni smel zamuditi sestanka in tudi opravičil nismo poznali. Sestali smo se zvečer ali ob nedeljah dopoldne, ker smo čez teden vedno delali od šestih zjutraj do sedmih zvečer. Če bi bili takrat, v predvojni dobi ali med vojno, komunisti tako mlachni in nedisciplinirani, kot je na primer danes več kot polovica članov Zveze komunistov, partiji ne bi uspelo pripraviti množice delavcev in kmetov ter inteligence za boj in izbojevati revolucijo. Zdaj pridejo nekateri člani ZK na sestanek tudi s polurno zamudo ali pa se ga sploh ne udeležijo, da ne govorimo o nalogah in izpolnjevanju letih.

Na študijskih sestankih smo v glavnem preučevali dela Marxa in Lenina ter razne Stalinove brošure kakor tudi našo partijsko literaturo. Na sestankih tega nismo brali, ampak je eden izmed članov gradivo temeljito preučil in nam povedal le jedro. Nato smo o tem razpravljali in pojasnjevali. Največkrat je to nalogo opravljal sodrug Horvat, ker je bil starejši komunist. Tudi Gašparič, se spominjam, nam je predeval o teh stvareh. Na študijske sestanke je prihajal tudi mlajši človek, študent, in nam predeval. Kdo je bil ta sodrug, nisem vedel in še danes ne vem.

Pri vsem partijskem delu je veljalo načelo stroge tajnosti: čim manj veš in čim manj ljudi poznaš, tem manj možnosti je, da bi, če bi padel v roke policiji, pri mučenju kaj izdal. Zato nisi smel nikoli spraševati za osebne podatke, stanovanje in zaposlitev in niti dajati teh podatkov o sebi, razen tistim, s katerimi si delal. Na to nas je

partija stalno opozarjala. Poznal si le nekaj ljudi, le toliko, kot je bilo nujno, več pa ne. Le tako je partiji v ilegali in njenim članom uspelo ostati pri življenju. Za druge, ki si jih srečeval na istih poteh, si lahko le predvideval, da delajo podobno kot ti, nisi pa o njih vedel nič konkretnega, torej jih tudi ne bi mogel izdati.

Pri politično-ideološki vzgoji nas mladih komunistov so nam vcepili zavest, da pripadamo boju svetovnega proletariata in kot prvi deželi, kjer so delavci zmagali v revoluciji, to je Sovjetski zvezi. Zato smo precej obravnavali teoretike in praktike ruske revolucije. Takrat so bili za nas komunisti Sovjetske zveze vzorniki. V KP Sovjetske zveze, Rdeči armadi in Stalinu smo videli ideale, ki smo jih želeli doseči. Nasplošno smo takrat gledali na Sovjetsko zvezo in njeno partijo kot na edinega rešitelja spod kapitalističnega jarma. Sovjetska zveza nam ni le pomagala rešiti se stare jugoslovanske družbene ureditve, pač pa osvoboditi fašistične okupacije. Razumljivo je, da smo za to tudi sami prispevali ogromne žrtve. Če bi se naši narodi sajni uprli okupatorju, nam tudi Sovjetska zveza ne bi pomagala, če pa nam bi, pa bi bili danes ali takoj po vojni druga Koreja ali Vietnam.

Dejstvo je, da je bil Stalin glavni krivec porazov Rdeče armade leta 1941, vendar je imel velike zasluge, da se je vojna leta 1945 uspešno končala, da so zmagale napredne sile, da je bil fašizem premagan, uničen pa še danes ni. Prav ta Stalin, na katerega smo gledali kot na rešitelja, nas je leta 1948 grdo razočaral.

Nadaljevanje prihodnjic

NAGRADNA KRIŽANKA

16

Delavska enotnost	NASPROTJE SKROMNOSTI	PREROKOVANJE IZ ZVEZD	BOJAZEN	JEZERO V ČADU	PREBIVALCI PEKER	SESTAVIL: R. NOČ	RADKO POLIČ	OSKAR DANON	MORSKA RIBARSKA OBLIKE	GOROVJE V INDIJI	OTOK V KVARNER. ZALIVU	ČESKO MOŠ. IME
OBRAMBNI OKOP					BOŽJE-POTNIK							ORIS SODOBNE PSIHOLGIJE
POKRAJINA V ZAH. ŠPANIJI IN PORTUGAL					PODPORNIKI UMETNOSTI							
MAJHEN STROK								TEŽAŠKO DELO, TLAKA				
OZEMELJ. OŽINA NA MALAKI				RUDOLF CVETKO		MREŽASTO PLATNO ZA VMESNO PODLOGO		ELDA VILER			RASTL. BODICA	ZELENI VOLK
ST. SLOV. GLEDAL. IGRALEC (JANEZ)				AM. FILM. REŽISER				POREDNOST, NERODNOST				
STAROSLOVANSKA PIJACA			IGRALKA TURNER					ŠAHISTKA KUŠNIR			TORINO	FR. FILOZOF IN ZGODOVINAR (HIP-POLYTE)
TAKSA ZA PREHOD ČEZ MOST			POLSVIL. TKANINA					ŠVIC. SLIKAR IN GRAFIK				
JEZERO V BOCVANI						OČE		ŽELATINA				
JAPONSKO MESTO NA OTOKU HONŠU					ORESTOVA SESTRA V GR. MITOL.			PISATELJ FLEMING				STARO-JUDOVSKI KRALJ
KRAJ V VZH. SRBIJI, OB REKI UVAC, ZNANO PO SIRU					IVAN KRILOV			GLAVNI ŠTEVNIK				
KITAJSKA UTEZNA MERA			KONJSKI TEK					JUŽNI SADEŽ				
												NAŠA TOVARNA GO-SPODINJSKE OPREME

Rešitve pošljite do 3. junija 1986 na naslov: DELAVSKA ENOTNOST Ljubljana, Celovška cesta 43, s pripisom na ovojnici: NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 16. Nagrade so 1.200, 1.100, in 1.000 dinarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 16: PIRAN, NART, KOS, AVALA, ANAEROBA, LAS, URS, ZNESEK, ENTOMOLOG, KOR, SMER, KARL, LVOV, TIREOIDEA, AONI, IN, LK, ASSAM, NAGLAS, TITANIT, ATRAPA, ETA, OLA, TONE, PIELITIS, ISAK, KAVALAR.

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 14

- nagrada 1.200 din: Marjan Zerovnik, V. P. 2416/24, 71002 Sarajevo;
- nagrada 1.100 din: Ivica Jakopec, Autocommerce, TOZD z avt. in deli, Titova 146, 61000 Ljubljana;
- nagrada 1.000 din: Urbas, Anuša Kovačič, Moste 8-A, 64274 Žirovnica.

Nagrade bomo poslali po pošti.

Delavska enotnost

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije.

List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Predsednik Josip Broz Tito je Delavsko enotnost 15. novembra leta 1967, ob njeni 25-letnici, odlikoval z redom zasluge za narod z zlato zvezdo. Izdaja ČGP Delo - tozd Delavska enotnost, 61000 Ljubljana, Celovška cesta 43, poštni predal 313-VI, telex 31 787. Glavni urednik in direktor tozda: Dušan Gačnik. Odgovorni urednik: Franček Kavčič. Člani uredništva: Marjan Horvat (pomočnik odgovornega urednika, politični sistem), Emil Lah (zunanja politika), Boris Rugelj (gospodarjenje), Andrej Ulaga (šport, oddih in rekreacija), Igor Žitnik (izobraževanje, kultura), Novinarji - reporterji: Andrej Agnič, Ciril Brajer, Ivo Kuljaj, Marija Frančškin, Janez Sever, Meri Jurca (tajnica), Sonja Seljak (redaktorica-lektorica), Brane Bombač (oblikovalec). Pomočnik direktorja tozda: Milan Živkovič. Telefon: glavni urednik in direktor tozda 322-778, odgovorni urednik 313-942, pomočnik direktorja tozda 322-778, tajništvo uredništva 313-942. Narodniška centrala 318-855. Založba Delavske enotnosti, Celovška c. 43, Ljubljana, odgovorni urednik 318-855. Uredništvo Naš delavec, skupna revija slovenskih časnikov in revij Ljubljana, Celovška c. 43, 311-956. Uredništvo Naša žena, Ljubljana, Celovška c. 43, 318-855 in 321-651. Center za razvijanje obveščanja v združenem delu in servis za tisk glasil organizacij združenega dela, Ljubljana, Celovška c. 43, 323-951. Ekonomsko komercialni sektor, Ljubljana, Celovška c. 43, 320-403. Računovodstvo, Ljubljana, Hrvatski trg 3, 312-125 in 310-923. Ziro račun 50100-503-41502. Knjižarna galerija Ljubljana, Tavčarjeva 5, 317-870 in 312-891. Posamezna številka Delavske enotnosti 45 din, letna naročnina 2.340 din. Rokopisov in nenarodenih fotografij ne vračamo. Poštnina plačana v gotovini. Tisk ČGP Delo, tozd Tisk časopisov in revij, Ljubljana, Titova 35. Izdajateljski svet Delavske enotnosti: Drago Seliger (predsednik), Ciril Brajer, Magda Erbežnik-Bučar, Dušan Gačnik, Alfred Golavšek, Jože Hozjan, Franček Kavčič, Vlado Krivokapič, Ivo Miglič, Leopold Perc, Jože Peterkoč, Brane Praznik, Pavel Stupnikar, Andrej Ulaga in Igor Žitnik.

